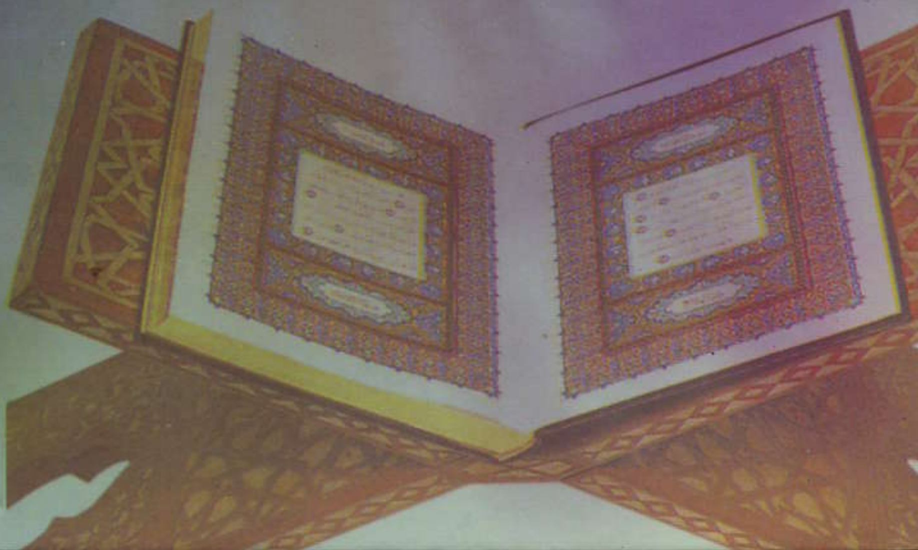
Seid Kahtani

PUT KA ALLAHOVOJ MILOSTI

- Dove i njihov značaj
- Muslimanska imena i njihova značenja
- Medicina Muhameda a.s.

Kućna bibloteka

U ZAŠTITI GOSPODARA SVJETOVA

PUT KA ALLAHOVOJ MILOSTI

- Dove i njihov značaj
- Muslimanska imena i njihova značenja
- Medicina Muhameda a.s.

Naziv knjige:
Put ka Allahovoj milosti

Autori knjige:
prof.dr. Seid Kahtani
prof.dr. Bekr Džezairi

Preveli:
prof.Nezir ef. Jašarević
prof.Hasan Musagić

recenzija:
prof.hfz.Ribo ef. Zekeriah
prof.hfz.Fahrudin ef. Haseljić

Lektor i korektor:
Abdulah Bošnjak

Izdavač:
Omladinski edukativni centar

Design i tehnička priprema:
Mujo Hodžić

DOVE I NJIHOV ZNAČAJ

DOVA

UVOD

Neka je slava Allahu, Gospodaru svih svjetova! Tražimo od Njega uputu i oprost. Utječemo se Allahu od zla u nama i zla svih nas.Koga Allah uputi –taj neće zalutati. Svjedočimo da nema drugog boga, sem Allaha, Jednog Jedinog i da Njemu nema suparnika. Svjedočimo da je Muhamed (a.s.) Njegov rob i Njegov poslanik.

Poštovani čitaoci pred vama je djelo koje upotpunjuje potrebu svakog muslimana, jer obrđuje teme jako bitne za vjernike na ovom svjetu. U prvom dijelu ovoga djela govori se o dovi(njezin značaj,zabranjene stvari u dovi, dova koja mjenja sudbinu,dova koja se ne odbija, trenuci kada se dove primaju, mjesta na kojima se dova prima, uticaj dove na nevolje i nedaće itd...) te preko stotinu dova za razne situacije sa arapskim tekstom transkripcijom i prevodom na bosanski jezik. Drugi dio ove knjige govori o muslimanskim imenima i njihovom značenju. Imena su poredana po abacedi i za svako ime dato je značenje bilo to muško ili žensko ime.:Rekao je Božiji poslanik: ." *Vi ćete na Sudnjem danu biti prozivani po vašim imenima i imenima vaših očeva. Zato nadjenite svojoj djeci lijepa imena."*

Treći dio govori o medicini božijeg poslanika Muhameda a.s.Gdje objašnjava Rukju(liječenje potvrđeno u islamu)te načini liječenja sihira,uroka sa dovama,transkripcijom te prevodom istih.Također je obrađeno liječenje medom,čurukotom,hidžamom te ostalih oboljenja kao što su čirevi, strah, srdžba, džinskog ulaska u ljude, duševnih bolesti te bolesti srca itd... sve u skladu sa praksom Muhameda a.s.

Molim uzvišenog Allaha da ovo djelo bude od koristi muslimanima te da nagradi pisca ove knjige i sve one koji su uticali da ona ugleda svjetlo dana. Neka je hvala Allahu i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

NJEZIN ZNAČAJ

Našem Gospodaru možemo se obratiti bilo kada i bilo gdje. Ništa nas u tome ne spriječava zato što nas Allah, dž.š., nije ograničio da mu se obraćamo samo u posebnom vremenu ili stanju. Naprotiv, kaže Uzvišeni:"Ja se odazivam molbi onoga ko mi se obraća." (El-Bekare, 186 ajet). I kaže:"Tražite od Mene, Ja ću vam udovoljiti." (Gafir, 60 ajet). Dakle, u ajetima nisu spomenuta nikakva ograničenja. Stoga, čovjek treba što češće da spominje Boga Uzvišenoga i da mu se obraća. Nekada će spomenuti Allaha sam, a nekada u društvu, kao što se navodi u hadisu Poslanika, salallahu alejhi ve sellem:"Ako Me čovjek spomene sam (u sebi) i Ja njega spomenem, a ako me spomene u nekoj skupini i Ja njega spomenem u skupini boljoj od njegove" [1]

Poznato je da je i zikr (spominjanje Allaha) jedan oblik dove, a da su dvije vrste zikra: duševni i verbalni.

Nadalje, treba ukazati na to da onaj ko se na bilo koji način obraća Allahu,mora voditi računa o nekim bitnostima neophodnim za dovu, a one su kako slijedi:

1 – Kloniti se onoga što je haram (zabranjeno) od jela, pića, odijevanja ..., zato što bilo koji učinjeni grijeh sprečava primanje dove. Dokaz za to imamo u hadisu Ebu-Hurejre, r.a., u kojem stoji:"Zatim je spomenuo čovjeka na dugom putovanju, razbarušene i neuredne kose, prašnjav od putovanja, koji podiže svoje ruke prema nebu:'O Gospodaru, o Gospodaru', a njegova hrana je od harama, njegovo piće je od harama, njegova odjeća je haram i sva njegova opskrba je od harama, pa kako da mu bude udovoljeno?"[2]

2 – Iskrenost prema Uzvišenome Allahu što je i najveći razlog da dova bude primljena. Allah, dž.š., kaže:"I Allahu se iskreno obraćajte i samo Njemu vjeru ispovijedajte." (Gafir, 14 ajet). I kaže:"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju i da Njemu iskreno vjeru ispovijedaju". (El-Bejjine, 5 ajet).

3 – Nastojati pridobiti Božiju naklonost čineći dobra djela, jer nam to pruža veću mogućnost da naša dova bude prihvaćena. Dokaz za to imamo u hadisu o trojici koji su bili u pećini, koje je ogromna stijena zatvorila. Razlog njihovog izbavljenja iz nje jesu njihova dobra djela. Molili su Uzvišenog Allaha da ih spasi i kada su u svojim dovama spomenuli dobra djela koja su uradili, Bog

---

[1] Prenosi ga Muslim, 2675, u dijelu o spominjanju Allaha i dovi.

[2] Prenosi ga Muslim, 1015, u dijelu o zekatu, poglavlje o propisima sadake i kada će ona biti prihvaćena.

Uzvišeni im se odazvao. Ogromna stijena se pomjerila i oni su izasli iz pećine nepovrijeđeni.[3]

4 – Abdest, na šo ukazuje slučaj Muhadžira ibn Kunfuza, r.a., kada je došao Poslaniku, a on je mokrio. Nazvao mu je selam a on mu nije odgovorio sve dok nije abdestio. Poslanik mu se izvinuo i rekao:"Nisam htio da spomenem Allaha dok nisam bio čist," ili je rekao"dok se nisam očistio."[4]

Zna se da je i sama dova zikr (spominjanje Allaha), čak šta više "dova je ibadet"[5], kako se prenosi od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

5 – Okrenuti se prema kibli jer se prema njoj okreću svi oni koji Allaha obožavaju i koji Njemu svoje dove upućuju želeći Njegovu naklonost.

Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:"Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao:'U svemu postoji nešto što se cijeni (što je "gospodin" u odnosu na ostalo), a gospodin skupova i sijela je okretanje prema kibli.'"[6] Poslanik, a.s.,"okrenuo prema kibli kada je učio dovu za kišu".[7]

Također,Poslanik, a.s., "se okrenuo sprema kibli kada je učio dovu na dan bitke na Bedru".[8]

6 – Ispružiti dlanove i podići ruke naspram ramena kao što je rekao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem,:"Zaista je Uzvišeni Allah Živi i Darežljivi. Kada čovjek podigne svoje ruke tražeći od Njega nešto, On se stidi da ih vrati prazne, razočarane."[9]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao i ovo:"Kada nešto tražite od Allaha, tražite otvorenih šaka, a nemojte tražiti zatvorenih."[10]

7 – Da Uzvišenog Allaha moli Njegovim lijepim imenima, kako se navodi u riječima Uzvišenog:"A Allah ima najljepša imena i vi Ga i dozivajte njima." (El-E'araf, 180 ajet).

8 – Koristiti se dovama koje se prenose od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer nam je to bolje i ispravnije.

9 – Spomenut će prvo sebe.

---

[3] Prenosi ga Buharija, Feth, 4/449-450, i Muslim, 2743.

[4] Hadis je vjerodostojan (sahih), prenosi ga Ebu-Davud, 1/4, u dijelu o čistoći.

[5] Prenosi ga Ebu-Davud, 1479, u dijelu o namazu.

[6] Navodi ga Taberani u "El-Evsetu", 3/182,183, kažu da mu je lanac prenosilaca dobar (hasen).

[7] Navodi ga Buharija u svome Sahihu, 11/144, u dijelu o dovama.

[8] Navodi ga Muslim u svome Sahihu.

[9] Prenosi ga Ahmed u Musnedu, 5/438, Tirmizi, 2819, Hakim i hadis je vjerodostojan (sahih).

[10] Hadis je sahih, prenosi ga Ebu-Davud u dijelu o namazu, 1486.

Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je rekao:"Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je imao običaj da, kada nekoga spomene i moli za njega, u dovi spomene prvo sebe."[11]

Napomena: Što se tiče mišljenja nekih da ne treba spominjati sebe u dovi ukoliko predvodi džemat u namazu zbog hadisa:"Neka niko ne predvodi džemat i pri tome u dovi moli samo za sebe. Ukoliko to uradi prevario je one koje predvodi." Ovaj hadis je slab/daif. Bilježi ga Ebu-Davud u dijelu o čistoći (taharetu), 90, Tirmizi u dijelu o namazu, 354, Ahmed, 5/280, i Slab/daif je i zato što se u njegovom lancu prenosilaca nalazi Jezid ibn Šurejh el-Hadremi koji je okarakterisan kao slab prenosilac.

Neki hadis smatraju ispravnim. Tada kažemo da se time misli na situaciju kada prisutni klanjači izgovaraju "amin"(uslišaj Bože), kao npr. kod kunut-dove. A ukoliko bi kao imam molio za sebe na sedždi, ili na sjedenju između dvije sedžde, ili na tešehhudu (sjedenje u namazu), ne može se smatrati prevarom. To stoga što svako od prisutnih na namazu u tim situacijama treba da moli za sebe. I sam Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao imam, na kraju namaza i prije selama je molio u jednini, izgovarajući:"Gospodaru moj, utječem ti se od džehennemskih patnji, i od patnji u kaburu, i od smutnji života i smrti i od zla smutnji Mesiha Dedžala."[12]

10 – Molit će uvjereno, željno, uporno i marljivo.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:"Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je kazao:'Kada neko od vas moli neka ne govori:>Gospodaru moj, oprosti mi ako Ti to želiš, podari mi imetak/opskrbu ako hoćeš<. Nego neka traži uvjereno jer On čini šta želi i On sve može.'" Negdje se dodaje:"Nego neka moli uvjerljivo, čvrsto traži ono što želi, jer, zaista, Uzvišeni Allah sve može da ispuni."[13]

11- Prisutnost srca i lijepa namjera.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Tražite od Allaha i iskreno se nadajte da će vam se odazvati i znajte da se Allah ne odaziva dovi koja dolazi iz srca nehajnog i nemarnog."[14]

---

[11] Prenosi ga Ibn-Hibban i Hakim u Mustedreku i vjerodostojan/sahih je.

[12] Bilježi ga Buharija u dijelu o džennazi, 3/192, poglavlje o utjecanju od patnji u kaburu.

[13] Biljezi ga Buharija u dijelu o dovama, 11/118, poglavlje o uvjerenosti u dovi.

[14] Bilježi ga Tirmizi u dijelu o dovama, 3545, 66 poglavlje, i Hakim, 1/493.

12 – Upornost i ustrajnist u dovi, kao što se navodi za Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da "kada je dozivao svoga Gospodara, dozivao bi Ga tri puta, a kada bi od Njega nešto tražio, tražio bi triput".[15]

U drugom hadisu, od Ebu Hurejre, r.a., se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:"Ko ne moli Allaha On se na njega rasrdi."[16]

13 – U dovi ne tražiti ono što je grijeh, niti kidanje rodbinskih veza, kako se navodi u hadisu Ebu-Hurejre, r.a., da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Čovjeku, Božijem robu, će dove biti primane, sve dok u svojoj dovi ne bude tražio ono što je grijeh ili kidanje rodbinskih veza."[17]

A od 'Ubade ibn Samita, r.a., se prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, također, rekao:"Kad god musliman uputi dovu, Allah mu je primi ili ga shodno dovi zaštiti zla, ukoliko ne moli grijehom ili prekidanjem rodbinskih veza." "Znači da učimo dove što više!", reče neko od prisutnih. "Allah još više dovu prima", odgovori mu Allahov Poslanik."[18]

14 – Na vjerniku je da sve svoje želje i potrebe traži od Allaha, prema hadisu u kojem, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:"A kada za nešto moliš, moli Allaha, a kada pomoć tražiš, traži je od Allaha."[19]

15 –Izgovaranje riječi "amin" (uslišaj Bože) kako onaj ko dovu uči, tako i ostali prisutni, zato što se time upućuje molba Bogu Uzvišenom da dovu primi i što to predstavlja potvrdu za ono što se traži. Od Umu-Seleme, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, "dugo učio dovu i u prekidima izgovarao 'amin'."[20]

16 – Na vjerniku je da ima strpljenja i da ne požuruje s odzivom govoreći:"Ja sam molio, ali mi nije udovoljeno."

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je kazao:"Dove će vam biti primane dok ne budete požurivali govoreći:'molio sam, pa mi dova nije primljena'."[21]

---

[15] Ovo je dio od poprilično dugog hadisa kog bilježi Muslim u svome Sahihu.

[16] Bilježi ga Hakim u Mustedreku, 1/491, a hadis prihvata i smatra vjerodostojnim i Zehebi.

[17] Bilježi ga Muslim u svome Sahihu, 2735.

[18] Bilježi ga Tirmizi, 3826, i vjerodostojan (sahih) je. Pogledaj Sahih od Tirmizija, 2827, 3/181.

[19] Ovo je dio od dužeg hadisa kojeg bilježe Tirmizi, 2518.

[20] Prenosi ga Hakim u Mustedreku, 1/520, i kaže da je "sahihul-isnadi".

[21] Prenosi ga Buharija, 11/140, i Muslim, 2735, u dijelu o zikru (spominjanje Allaha) i dovi.

A Ebu-Hurejre, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Dova se prima sve dok čovjek ne bude molio grijehom, prekidanjem rodbinskih odnosa i dok ne bude pozurivao."

"A šta je požurivanje, Allahov Poslaniče?", neko upita.

"Požurivanje je da kaže: - Molio sam i molio, pa mi dova nije bila primana - i tada se ražalosti i prestane učiti dovu.'"[22]

17 – Moramo se što više obraćati našem Gospodaru, na što nam ukazuje Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječima:"Kada neko od vas traži nešto od Allaha, neka Mu se obrati što više puta, jer se obraća svome Gospodaru."[23]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Koga čini srećnim da će mu se Allah odazvati u poteškoći i nedaćama, neka Mu se često obraća u blagostanju."[24]

ZABRANJENE STVARI U DOVI

Dova predstavlja najbolji lijek i ona je neprijatelj svim nedaćama; otklanja, ublažava i sprečava da se nedaće dese. Ona je štit vjernika, stub vjere, svjetlost nebesa i Zemlje. Stoga, na muslimanu je da se koristi njome u svim prilikama, a da se pri tome kloni zabrana koje nam je objasnio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Te zabrane su kako slijedi:

- Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao:"U svojim dovama ne tražite sebi osim ono što je dobro, jer i meleki aminaju na ono što tražite."[25]
- Od Enesa se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Neka niko od vas ne priželjkuje smrt[26] zbog nedaće koja ga je zadesila. Ako bude primoran na to neka kaže:>O moj Gospodaru! Ostavi me u životu sve dok mi je život bolji od smrti, a usmrti me ukoliko mi je smrt bolja od života."[27]

---

[22] Pogledaj prethodni izvor.

[23] Sahih, prenosi ga Ibn-Hibban, 2403, u svome Sahihu od Aiše.

[24] Prenosi ga Tirmizi u dijelu o dovama, 2692, poglavlje 9.

[25] Ovo je dio hadisa, prenosi ga Muslim u dijelu o dženazi, 920.

[26] Neka niko od vas ne priželjkuje smrt; ovdje se jasno ukazuje na pokuđenost priželjkivanja smrti zbog nedaće koja čovjeka zadesi, kao bolest, siromaštvo, iskušenja od neprijatelja i druge stvari od dunjalučkih problma,- veli Nevevi

[27] Prenosi ga Muslim od Enesa u dijelu o zikru (spominjanje Allaha) i dovi, 2680.

- A od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Neka niko od vas ne priželjkuje smrt i neka ne moli za nju sve dok mu ona sama ne dođe,jer zaista, kada neko od vas umre i njegova djela prestaju, a godine vjernikovog života mogu mu samo dobro donijeti."[28]
- I kazao je, sallallahu 'alejhi ve sellem:"O moj Gospodaru, Ti popravi vjeru moju, koja je glavnica moja. Učini mi boljim ovaj svijet, jer ja na njemu živim. Učini mi boljim i moj budući svijet, jer ja njemu idem. Daj mi, da mi moj život bude povećanje u svakom dobru, a moja smrt mir i spas od svakog zla. Gospodaru, pomozi mi, a nemoj da Tvoja pomoć bude protiv mene. Daj mi pobjedu, a nemoj je dati drugima nada mnom. Ukaži mi na Tvoj put i olakšaj mi uputu Tvoju."[29]
- Prenosi se da je neki čovjek sjedio kod Omera ibn Abdul-Aziza i da je pogrdno spomenuo Hadžadža te ga je zadesilo to isto što je spomenuo. Na to je Omer kazao:"Nekada čovjek uradi nešto što je nepravedno, pa ga grdi i psuje onaj kome je nepravda nanesena, sve dok ne vrati svoje pravo. Nakon toga onaj ko je nepravdu počinio bude u prednosti nad onim kome je nepravda nanesena."
- A od Džabira, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Ne proklinjite sami sebe, niti svoju djecu, niti svoj imetak, jer, možda, to učinite u vremenu kada se Bog odaziva onome ko Ga moli, pa da vam to, stvarno, ispuni."[30]

DOVA KOJA MIJENJA SUDBINU

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je kazao:"Samo dova može sudbinu promijeniti, a dobročinstvo život produžiti."[31]

U riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:"Samo dova može sudbinu promijeniti", imamo jasan dokaz da će Uzvišeni zbog čovjekove dove promijeniti ono što mu je davno određeno. Sve ovo nam potvrđuju i riječi Uzvišenoga:"Allah dokida šta hoće, a ostavlja šta hoće. Kod njega je Glavna knjiga."[32]

---

[28] Prenosi ga Muslim od Ebu-Hurejrea u dijelu o zikru i dovi, 2680.
[29] Muslim ga prenosi u svome Sahihu od Ebu-Hurejrea u dijelu o zikru i dovi, 2720.
[30] Muslim ga prenosi u dijelu o umjerenosti i blagosti, 3009.
[31] Prenosi ga Tirmizi u dijelu o kadera (Božijoj odredbi), 1738.
[32] Sura Er-R'ad, 39 ajet.

Zaključak je da je i sama dova dio Božije odredbe, jer je On neke stvari čovjeku uslovno odredio, pa ako uputi dovu, od njega bude otklonjeno moguće zlo koje mu je propisano.

DOVA KOJA SE NE ODBIJA

1 – Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Tri dove se primaju, u to nema sumnje: dova onoga kome je nepravda učinjena, dova putnika i dova roditelja protiv djeteta."[33]

2 – Također, od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Tri dove se primaju: dova postača, dova onoga kome je nepravda nanesena i dova putnika."[34]

3 – Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao:"Ko za svoga brata muslimana bude molio u njegovom odsustvu, melek koji je zadužen za njega kaže:'amin (uslišaj Bože), i tebi sve isto'."[35]

4 – Od Abdullaha b. Omera se prenosi da je neki čovjek rekao:"O Allahov Poslaniče! Mujezini imaju prednost nad nama." –"Izgovaraj ono sto oni izgovaraju, a kada završiš traži šta želiš, biće ti udovoljeno", odgovori mu Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.[36]

TRENUCI U KOJIMA SE DOVA PRIMA

1 – Noć Kadr

"Mi smo ga objavili u noći Kadr." (El-Kadr, 1 ajet).

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Ko noć Kadr probdije, vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni prethodni grijesi."[37]

I rekao je, sallallahu 'alejhi ve sellem:"Ko provede noć Kadr vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni prethodni grijesi."[38]

---

[33] Prenosi ga Ahmed u Musnedu, 2/434.

[34] Hadis je sahih, prenosi ga Bejheki, 3/345.

[35] Prenosi ga Muslim, 2732, i Ebu-Davud od Ebu-Derdaa.

[36] Prenosi ga Ebu-Davud u dijelu o namazu, 524.

[37] Prenosi ga Buharija u dijelu o postu, 4/221.

[38] Buharija ga prenosi.

2 – Dan Arefata

Od Amra b. Šu'ajba, a on od svoga oca, a on od njegovog djeda, prenosi i kaže:"Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem:'Najbolja dova je na dan Arefata, a najbolje riječi koje sam izgovorio ja i vjerovjesnici prije mene su:>Nema istinskog boga mimo Allaha, Jedinog, Koji nema sudruga, Njemu pripada vlast i svaka zahvala i On sve može.<'"[39]

3 – Mjesec ramazan

Prema riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:"Tri dove će biti primljene: dova postača, dova onoga kome je nepravda nanesena i dova putnika."[40]

4 – Noć uoči petka, tokom dana i poseban trenutak petkom

Kako je rekao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Aliji, r.a.:"Zaista u noći uoči petka ima jedan trenutak u kojem se dova ne odbija."[41]

A od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Na dan džume ima jedan trenutak koji, ukoliko ga musliman provede u namazu i moleći Allaha za svoje potrebe, Allah će mu to, zaista, dati." I dodaje Ebu-Hurejre:"Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je tada prstima pokazao da je taj trenutak u veoma kratkom vremenskom periodu."[42]

U predaji od Muslima stoji:"Taj trenutak je zaista kratak."

Imam Ahmed je rekao:"Većina hadisa koji govore o posebnom času u kojem se dove primaju ukazuju na to da je taj čas nakon ikindije-namaza, a da ga treba tražiti i poslijepodne."

5 – Posljednja trećina noći

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"U posljednjoj trećini svake noći naš Gospodar silazi do dunjalučkoga neba i kaže:'Ko Me doziva, da mu se odazovem, ko od Mene nešto traži, da mu to dam, ko od Mene oprost traži, pa da mu oprostim.'"[43]

Od Amra b. Abesea se prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako govori:"Gospodar je najbliži svome robu u posljednjem dijelu noći, pa ako ikako možes da budeš od onih koji tada spominju Allaha, učini to."[44]

---

[39] Hadis je dobar (hasen), prenosi ga Tirmizi u dijelu o dovama.

[40] Hadis je sahih, prenose ga Bejheki, 3/345.

[41] Ovo je dio dužeg hadisa, prenosi ga Tirmizi, 491.

[42] Buharija, 2/415, "Feth", 913.

[43] Prenose ga: Buharija u dijelu o noćnom bdijenju (noćnoj molitvi), 1145.

[44] Prenosi ga Ebu-Davud u dijelu o namazu, 1277.

6 – Za vrijeme sehura

To je posljednji dio noći. KažeUzvišeni:"...i koji oprost krajem noći traže."

7 – Za vrijeme ezana

Od Sehla b. S'ada se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Dvoje se ne odbija: dova za vrijeme ezana i dova kada se vodi žestoka borba."[45]

8 – Između ezana i ikameta

Od Enesa, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Dova između ezana i ikameta neće biti odbijena." –"A šta ćemo tražiti, o Allahov Poslaniče?", upitaše prisutni. –"Tražite od Allaha svako dobro i na ovom i na budućem svijetu.", odgovori im Poslanik.[46]

9 – Kada se ikamet prouči

Od Džabira, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Kada namaz nastupi, sva vrata nebeska se otvore i dove bivaju primljene."[47]

Značenje riječi u ovom hadisu "Kada namaz nastupi" je: kada se ikamet za namaz prouči.

Prenosi se od Sehla b. S'ada Es-Sa'idijja, r.a., da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:" U dva časa se otvaraju nebeska vrata, i u njima se vrlo rijetko odbija dova onoga ko je tada uči, a sve zbog nastupanja namaskoga vremena i saffa (reda) onih koji stoje Allaha radi."[48]

Od Enesa b, Malika, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Dova između ezana i ikameta neće biti odbijena."[49]

10 – Zadnji dio propisanih namaza (prije nego se preda selam)

Od Ebu-Umame, r.a., se prenosi da je neko rekao:"O Allahov Poslaniče, koja dova će najprije biti uslišana?" A on je odgovorio:"Ona u zadnjem dijelu noći i u zadnjem dijelu propisanih namaza."[50]

11 – Na sedždi

OD Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Čovjek je najbliži svome Gospodaru kada je na sedždi, zato, tada što više molite."[51]

---

[45] Prenosi ga Ebu-Davud, 2540.
[46] Bilježe ga Ebu-Davud, 521, i Tirmizi, 212, u dijelu o namazu.
[47] Prenosi ga Ahmed u Musnedu, 3/342.
[48] Prenosi ga Et-Taberani u djelu "El-Kebir" i hadis je sahih.
[49] Prenosi ga Tirmizi u dijelu o namazu, 212.
[50] Bilježi ga Tirmizi i kaže:"Hadis je dobar (hasen)", pogledaj Tirmizijin Sahih, 3746.

U drugom rivajetu (lanac prenosilaca) stoji:"... zato molite svoga Gospodara dok ste na sedždi."

12 – Nakon što imam kaže:"Ve le-d-dallin"

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Kada imam kaže 'amin' i vi to recite. Zaista, onaj ko to kaže kada i meleki izgovore 'amin', opraštaju mu se prethodni grijesi."[52]

I rekao je, sallallahu 'alejhi ve sellem:"Kada imam kaže;'Gajril-magdubi 'alejhim ve le-d-dallin', vi recite:'Amin', Allah će vam udovoljiti."[53]

13 – Kada pijemo vodu Zemzem

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao:"Voda Zemzem je za ono za što je popijena."[54]

A Ibn-Abbas je imao običaj da, kada se napije vode Zemzem, reći:"Moj Gospodaru, ja Te molim da mi podariš korisno znanje, veliku opskrbu i lijek od svake bolesti."

14 – Kada čujemo pjevanje pijetla

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Kada čujete pijetla da pjeva, tražite od Allaha Njegove blagodati, jer, sigurno, je ugledao meleka. A kada čujete revanje magarca, tražite utočište kod Allaha od šejtana, jer, sigurno je ugledao šejtana."[55]

15 – Na skupu muslimana koji spominju Allaha

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je kazao:"Neće se ni jedna skupina okupiti radi spominjanja Uzvišenog Allaha, a da ih meleki ne okruže, i milost ne prekrije, i smiraj na njih spusti, i da ih Allah ne spomene onima kod Njega."[56]

16 – Kada pada obilna kiša

I kazao je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem:"Nadajte se da vaše dove budu primljene kada se susretnu protivničke vojske, i kada namaz nastupi, i kada pada obilna kiša."[57]

---

[51] Bilježe ga Muslim u dijelu o namazu, 482.
[52] Bilježi ga Buharija u dijelu o ezanu, 2/218.
[53] Ovo je dio dužeg hadisa, bilježi ga Muslim.
[54] Sahih, Bilježi ga Ahmed u Musnedu, 3/357.
[55] Buharija ga bilježi u dijelu o počecima stvaranja, 6/251.
[56] Bilježi ga Muslim u dijelu o zikru (spominjanju Allaha), 2700.
[57] Prenosi ga Šafija u djelu "El-Ummu", 1/223, 224.

MJESTA NA KOJIMA SE DOVA PRIMA

1 – Stajanje na Saffi i Mervi

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, popeo se na Saffu tako da je vidio K'abu. Zatim je digao svoje ruke i prvo se Allahu zahvaljivao, a nakon toga dugo Mu dovu učio."[58]

2 – Onaj ko ulazi u harem K'abe

Potvrđeno je da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, "kad god bi ušao u harem K'abe, učio bi dovu."[59]

Također je potvrđeno da je, sallallahu 'alejhi ve sellem, "kada bi došao kod K'abe, učio bi dovu protiv nekih Kurejšija.'[60]

3 – Prilikom bacanja kamenčica na Džemretima i kod mjesta zvanog "El-Meš'arul-haram"

Potvrđeno je da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, "dizao ruke na Džemretima I učio dovu."[61]

Isto tako je potvrđeno da je, sallallahu 'alejhi ve sellem, "učio dovu kod 'El-Meš'arul-harama'."[62]

BITNE STVARI NA KOJE TREBA UKAZATI KADA JE U PITANJUPRIHVATANJE ILI ODBIJANJE NEČIJE DOVE

Dova predstavlja najveći razlog da nas mimoiđe neka nedaća, ili da dospijemo do nečega dugo priželjkivanog. Ali, nekada dova nema svoj efekat. Nekada je to zbog slabosti same dove, kao dova koju ne voli Uzvišeni Allah zbog zla koju ona sadrži u sebi. Nekada je to tako zbog slabosti u srcu i nemarnosti onoga ko je uči, pa je njen primjer kao primjer strijele koja je slabo ispaljena zbog lošeg luka. A nekada je to zbog neke prepreke, kao jedenje onoga što je haram, ili grijeha koji su obavili ljudska srca, ili odsutnosti i nehajnosti prema samoj dovi, kao što nas na to upozorava Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisu od Ebu-Hurejre, r.a.:"Tražite od Allaha i

---

[58] Bilježi ga Muslim u svome Sahihu u dijelu o hadždžu, 1218.

[59] Buharija ga prenosi u dijelu o hadždžu, 3/468.

[60] Bilježi ga Buharija u dijelu o hadždžu, 3/468, poglavlje o izgovaranju tekbira u blizini K'abe.

[61] Buharija ga biljezi u dijelu o hadždžu, 1752, 3/583.

[62] Muslim ga bilježi u dijelu o hadždžu, 1218, poglavlje o hadždžu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

iskreno se nadajte da će vam se odazvati i znajte da se Allah ne odaziva dovi koja dolazi iz srca nehajnog i nemarnog."[63]

Prava dova je kao koristan lijek protiv bolesti, ali slabost ljudskog srca prema Gospodaru umanjuje tu korist. Isto tako, i jedenje onoga što je zabranjeno slabi ili u potpunosti uklanja pravi efekat dove, kako se i navodi od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisu Ebu-Hurejre, r.a.,(da je rekao:"O ljudi, Allah je dobar i ne prihvata ništa drugo osim onoga što je dobro. I On je obavezao vjernike onim čime je obavezao i vjerovjesnike, pa je rekao:'O vjerovjesnici, jedite od onoga što je lijepo i činite samo dobro, jer Ja, uistinu, dobro znam šta vi radite.' (El-Mu'minun, 51 ajet) I rekao je:'O vi koji vjerujete, jedite od onoga što je lijepo od opskrbe koju smo vam dali.' (El-Bekare, 172 ajet) Zatim je spomenuo čovjeka na dugom putovanju, razbarušene i neuredne kose, prašnjav od putovanja, koji podiže svoje ruke prema nebu:'O Gospodaru, o Gospodaru', a njegova hrana je od harama, njegovo piće je od harama, njegova odjeća je haram i sva njegova opskrba je od harama, pa kako da mu bude udovoljeno?"[64]

U knjizi "Ez-Zuhdu" Abdullah b. Ahmed spominje:"Kada je sinove Israila (Benu Israil) zadesila žestoka nevolja, krenuli su na put, pa je Uzvišeni Allah objavio njihovom vjerovjesniku da im prenese:'Krenuli ste na put, a vaša tijela su grijehom uprljana,i podigli ste na mene šaku kojom ste i krv prolijevali, a njome ste i kuće vaše napunili onim što je haram (zabranjeno). Zato, sada kada je Moja srdžba nad vama, sve što učinite samo će vas udaljiti od Mene.'"[65]

UZROCI PRIMANJA DOVE

Kada čovjek iskreno, iz srca, nešto zatraži, traži u vremenu u kom se dova prima (a što smo maloprije spomenuli), i u svome srcu osjeti skrušenost i poniznost pred svojim Gospodarom, okrenut prema Kibli,[66] prethodno uzevši abdest, podigne svoje ruke pred Uzvišenim Allahom, a u svojoj dovi prvo se zahvali Allahu, zatim donese salavat na Njegovog roba i poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, te prije spominjanja svoje potrebe

---

[63] Hadis je spomenut u odlomku o dovi i bitnostima vezanim za nju.

[64] Bilježi ga Muslim, 1015, a hadis je već spomenut u odlomku o dovi i bitnostima vezanim za nju.

[65] Pogledaj opširnije u knjizi Ibn-Kajjima el-Dževzijje "El-Dževabul-kafi", 8 str.

[66] Dokaze za spomenuto i ono što slijedi pogledaj u odlomku o dovi i bitnostima vezanim za nju.

iskreno se pokaje od eventualnih grijeha i zatraži oprost za njih, i naposlijetku svu svoju pažnju usmjeri ka Allahu, tražeći ono što želi, nadajući se Njegovoj konačnoj nagradi i strahujući od Njegove kazne, i uz to u dovi Ga moli Njegovim lijepim imenima i savršenim svojstvima, iskazujući Njegovu jednoću, i udjelivši milostinju prije dove; zaista, njegova dova ne bi trebala biti odbijena. Bitno je spomenuti i dove za koje je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potvrdio da neće biti odbijene kao i dovu u kojoj bude spomenuto Božije najveće ime.

UTICAJ DOVE NA NEVOLJE I NEDAĆE

Dova predstavlja najbolji lijek i ona je neprijatelj svim nedaćama; otklanja, ublažava i sprečava da se dese nevolje. Ona je štit vjernika, stub vjere, svjetlost nebesa i Zemlje.

Što se tiče uticaja dove na čovjekove nevolje, tri su mogućnosti:

Prva, da dova bude snažnija od nevolje i spriječi nevolju da nas zadesi.

Druga, da bude slabija od nevolje, te nas nevolja zadesi, ali je dova ublaži.

Treća, da budu na istoj razini i da se isprieče jedna ispred druge sprečavajući se međusobno. U hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od Aiše, r.a., se prenosi da je rekao:"Opreznost čovjeka ne može zaštititi od onoga što mu je određeno, ali mu dova može koristiti za ono što ga je snašlo i što ga je mimoišlo. Ali, nekada čovjeka očekuje neka, propisana mu, nevolja, pa se pred njom ispriječi dova. Zatim se one međusobno nadvladavaju sve do Dana Suđenja."[67]

A od Sevbana, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Kader (Božiju odredbu) ne može ništa izmijeniti osim dove, a čovjekov život ne može ništa produžiti osim dobročinstva. A, zaista, čovjeku nekada bude uskraćena neka blagodat zbog grijeha kojeg je počinio."[68]

---

[67] Hasen, prenosi ga Hakim. Pogledaj Sahihul-džami', 7739, I Miškat, 2234.

[68] Prenosi ga Tirmizi u dijelu o Božijem određenju (kaderu), 1738, i Hakim, a hadis je dobar (hasen).

RAZLOZI NEPRIMANJA DOVE ONOGA KO UČI DOVU KOJA BI TREBALA BITI PRIMLJENA, I UKAZIVANJE NA TO DA JE DOVA ŠTIT

Učenje dove i utjecanje Bogu Uzvišenom je naše oružje, a oružje ima svoju svrhu samo ako postoji onaj ko ga zna koristiti. A pravo oružje, na koje se možemo osloniti, je ono koje će nas zaštititi i koje će nanijeti štetu neprijatelju.

Dakle, na osnovu spomenutog znamo da ako u dovi tri stvari ne budu ispunjene, mala je mogućnost da će od naše dove biti koristi: da se dovom traži ono što je dobro, da se dova ne uči samo verbalno, bez prisutnosti srca i duše, i da ne bude pri dovi prisutno nešto što sprečava dovu da bude primljena.

Nerijetko se desi da nečija dova bude primljena, ili zbog same dove, ili zbog potrebe onoga ko je dovu učio i njegove iskrenosti prema Allahu, ili zbog nekih riječi koje je spomenuo učač dove, a kojima se hvali Uzvišeni Allah, ili, pak, zbog vremena u kojem je dova upućena itd. Desi se da to neko uoči i pomisli da će i njegova dova biti primljena samo radi npr. nekih riječi koje dova sadrži, ne obazirući se na kompletnu situaciju u kojoj je dova prihvaćena. To je kao da neko ko je bolestan uzme odgovarajući lijek u određenom periodu, kada lijek i treba koristiti, pa mu lijek pomogne. Zatim neko, na osnovu toga, donese zaključak da je dovoljno samo uzeti lijek, bilo kada, kako bismo bili izliječeni, ne znajući da griješi. Ovako pogrešne zaključke donose mnogi.

Slično tome, može se desiti da neko bude primoran da dovu uči u blizini nekog kabura i da mu dova bude uslišana,[69] a zatim neki neznanac pomisli da je to zbog kabura, a ne zbog nečega drugog, kao npr. zbog iskrenosti prema

---

[69] Važnost na koju treba ukazati: U djelu "Medžmu'ul-fetava", 24/325, Šejhul-islam Ibn-Tejmijje kaže:"U zabranjene posjete, novotarije, spada i posjeta kabura nekog od vjerovjesnika, ili dobrih ljudi, radi namaza ili dove kod tog kabura, ili, pak, upućivanje dove njima i traženje od njih da nam oni u nečemu pomognu..." Zatim je rekao:"Sve radnje slične tome spadaju u zabranjene novotarije, koje nije radio niko od ashaba (drugovi poslanika Muhammada), niti tabi'ina (generacija muslimana nakon ashaba), niti je to činio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti iko od pravednih halifa. Naprotiv, sve to su zabranili svi velikani i predvodnici islama."

Allahu onoga ko Mu se obraća. Zato, da se obraćamo našem Gospodaru u nekoj od Njegovih kuća (džamije), daleko je bolje i Uzvišenom Allahu draže.

HADISI O ZIKRU I NJEGOVIM VRIJEDNOSTIMA

1 – Od Ebu-Derda', r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Hoćete li da vas obavijestim o najboljim djelima, koja su najodabranija kod vašeg Gospodara i na najvišem stepenu, koja su vam bolja od udjeljivanja zlata i srebra, i bolja od sukoba s neprijateljem u kojem bi vi njih,I oni vas ubijali?" "Svakako, o Allahov poslanice!", odgovoriše prisutni. On im reče:"Zikr (spominjanje Allaha)."[70]

2 - Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Pojedinci su u prednosti." "A ko su ti pojedinci, o Allahov poslaniče?", upitaše prisutni. A on im odgovori:"Oni koji Allaha često spominju, i one koje Ga spominju."[71]

3 - Od Abdullaha b. Busre, r.a., se prenosi da je neki čovjek rekao:"O Allahov poslaniče, zaista mi je puno propisa islama, pa mi kaži nešto što ću uvijek moći izvršavati." A on mu reče:"Neka ti je jezik stalno vlažan od zikra (spominjanja Allaha)."[72]

4 – Ebu-Musa el-Eš'ari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:"Ko sjedne na neko mjesto, a ne spomene Allaha Uzvišenoga, Allah se na njega naljuti, i ko legne na neko mjesto ne spomenuvši pritom Uzvišenog Allaha, Allah se na njega naljuti."[73]

5 – Od njega, također, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kazao:"Primjer onoga ko često spominje svoga Gospodara i onoga ko Ga ne spominje je kao primjer žive i mrtve osobe."[74]

---

[70] Sahih, biljezi ga Tirmizi u dijelu o dovama, 3374, Ibn-Madždže u dijelu o lijepom odgoju, 3790.

[71] Muslim ga prenosi u dijelu o zikru, 2776.

[72] Sahih, prenose ga: Tirmizi u dijelu o dovama, 3372.

[73] Prenosi ga Ebu-Davud u dijelu o lijepom odgoju, 4856.

[74] Prenosi ga Buharija u dijelu o dovama, 11/175.

1) DOVE NAKON BUĐENJA IZ SNA

أذ كار الإستيقاظ من النوم

الحمد لله الذي أحيانا بعد ما أماتناإليه النشور[75]

a) El-hamdu li-l-Lahi-llezi ahjana ba'de ma ematena ve ilejhi-nnušuru

- Hvala Allahu, Koji nas je ozivio nakon sto nas je usmrtio, i Njemu se sve vraća.

(Buharija,feth(11/13)

قال رسول الله صلى الله عليه و سلم :" من تعا ر من ا لليل فقا ل حين يستيقظ : لا إله الا الله وحده لا شريك له الملك وله الحمد و هو على كل شيء قد ير . سبحان الله ، و الحمد لله ، و لا إله إلا الله و الله أكبر و لا حول و لا قوة إلا با لله ا لعلي ا لعظيم ثم دعا: رب اغفر لي غفر له. قال الوليد : أو قال : دعا استجيب له. فان قام فتوضأ ثم صلى قبلتْ صلاته"[76]

b)Kale Resulul-l-Lahi sallee-l-Lahu 'alejhi ve selleme: "Men te'arre min-l-lejli fe kale hine jestejkizu-la ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu, ve huve' ala kulli šej'in kadir. Subhane-l-Lahi ve-l-hamdu li-l-Lahi ve la ilahe ille-l-Lahu va-l-Lahu ekber, ve la havle ve la kuvvete illa bi-l-Lahi-l-aliji-l-azim, summe de'a: Rabi-gfir li, gufire lehu.Kale-l-Velidu: "ev kale de a, ustudžibe lehu. Fe in kame fe tevedda'e, summe sa lla- kubilet salatuhu",

- Kazao je poslanik Muhamed a.s.:Ko se prene u snu pa probudi i prouči "Nema Boga sem Allaha Jedinoga koji nema sudruga,Njemu pripada sva vlast i hvala i On je svemoćan.Sva hvala pripada Allahu i slavljen neka je Allah.Nema boga osim Allaha niti snage ni moći uz Allaha i On je najveci.A zatim kaže :Gospodaru moj oprosti mi;bit će mu oprošteno.A ako bi ustao i abdestio a zatim klanjao,namaz bi mu se primio.(Tirmizija(5/473)

2) DOVA PRILIKOM OBLAČENJA ODJEĆE

دعاء لبس الثوب

الحمد لله الذي كساني هذا (الثوب) ورزقنيه من غير حول مني ولا قوة...[77]

5.El-hamdu li-l-lahi-llezi kesani haza ve rezakanihi min gajri havlin minni ve la kuvvetin ...

---

[75] Buharija, Feth, (11/113) i Muslim, (4/2083)

[76] Tirmizija, (5/473)

[77] Svi autori sunena osim Nesaije.

- Hvala Allahu, Koji me je odjenuo ovom odjećom, i Koji me je opskrbio njome bez moje moći i snage.(svi autori sunena osim nesaije. Vidi: Irvaul-galil,(7/47)

3) DOVA PRILIKOM OBLAČENJA NOVE ODJEĆE

دعاء لبس الثوب الجد يد

اللهم لك الحمد أنت كسوتنيه أسأ لك من خيره و خير ما صنع له ، و أعوذ بك من شره و شر ما صنع له [78]

6.Allahumme leke-l-hamdu, Ente kesevtenihi. Es eluke min hajrihi vehajri ma suni'a lehu. Ve e'uzu bike min šerrihi ve šerri ma suni'a lehu.

Gospodaru moj Tebi pripada sva hvala,Ti si me njome odjeno (opskrbio).Molim te za svako njeno dobro i svako dobro zbog kojeg je skrojena i utječem ti se od svakog njenog zla i od svakog zla zbog kojeg je skrojena.

4) DOVA ONOME KOJI OBUČE NOVU ODJEĆU

الدعاء لمن لبس ثوبا جد يدا

- تبلى و يخلف الله تعالى [79]

7. Tubli ve juhlifu-l-Lahu te'ala.

-Iznosio je i Allah ti je novom nadomjestio.

5) ŠTA SE IZGOVARA PRILIKOM ODLAGANJA ODJEĆE

ما يقول إذا و ضع ثوب

بسم الله[80]

BISMILAH - U ime Allaha

6) DOVA PRILIKOM ULASKA U TOALET

دعاء د خول الخلاء

[بسم الله] اللهم إني أعوذ بك من الخبث و الخبائث[81]

10.(Bismi-l-Lahi) Allahhumme inni e'uzu bike mine-l-hubsi ve-l-habaisi

- *(U ime Allaha) Allahu moj,utječem ti se od zla šejtana i šejtanica.*

[78] Ebu Davud, Tirmizija i El-Begavi
[79] Ibn Madže, (2/1178), El-Begavi, (12/41)
[80] Tirmizija, (2/505) i drugi.
[81] Buharija, (1/45), Muslim, (1/283), sa dodatkom: Bismillahi na početku.

7) DOVA POSLIJE IZLASKA IZ TOALETA

دعاء الخروج من الخلاء

غفرا نك [82]

11. "Gufraneke"

- *Gospodaru moj oprosti mi.*

8) DOVA PRIJE POČETKA UZIMANJA ABDESTA

الذ كر قبل الو ضوء

بسم الله [83]

12. "Bismi-l-Lah"

- *U ime Allaha.*

9) DOVE NAKON UZIMANJA ABDESTA

الذ كر بعد الفر اغ من الو ضوء

أشهد أن لا إله إلا الله و حده لا شريك له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله . [84]

13."Ešhedu en la ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu ve ešhedu enne Muhammeden abdu-hu ve resulu-hu"

- Svjedočim da nema boga sem Allaha Jedinog koji nema sudruga i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i poslanik.

10) DOVA PRILIKOM IZLASKA IZ STANA /KUĆE/

الذ كر عند الخروج من المنزل

- بسم الله توكلت على الله و لا حول و لا قوة إلا بالله[85]

16."Bismi-l-Lahi, tevekkeltu 'ale-l-Lahi, ve la havle ve la kuvvete illa bi-l-Lahi"

- U ime Allaha,na Njega sam se oslonio nema snaga niti moći osim s Allahom.

---

82 Svi autori sunena osim Nesaije.
83 Ebu Davud, Ibn Madže i Ahmed.
84 Muslim, (1/209)
85 Ebu Davud, (4/325), Tirmizija, (5/490).

11) DOVA PRILIKOM ULASKA U STAN

الذ كر عبد دخول المنزل

بسم الله و لجنا ، و بسم الله خرجنا ، و على ربنا تو كلن [86]

18."Bismi-l-Lahi veledžna ve bismi-l-Lahi haredžna ve ala Rabbina tevekkelna" (D)

- S Allahovim imenom ulazimo i s Njegovim imenom izlazimo i na Njega oslanjamo.

12) DOVA PRILIKOM ODLASKA U DŽAMIJU

دعاء الذهاب إلى المسجد

اللهم اجعل في قلبي نورا ، و في لساني نورا ، و اجعل في سمعي نورا ، و اجعل في بصري نورا ، و اجعل من خلفي نورا ، ومن أمامي نورا ، و اجعل من فوقي نورا و من تحتي نورا . اللهم أعطني نورا [87] .

19."Allahumme-dž'al fi kalbi nuren, ve fi lisani nuren, ve-dž'al fi sem i nuren, ve-dž'al fi besari nuren, ve-dž'al min halfi nuren ve min emami nuren, ve-dž'al min fevki nuren ve min tahti nuren. Allahumme 'a tini nuren"

- Allahu moj,osvijetli moje srce i jezik,osvijetli moj sluh i vid,osvijetli ispred mene i iza mene,osvijetli iznad mene i ispod mene.Gospodaru moj podari mi svjetlo.

13) DOVA PRILIKOM ULASKA U DŽAMIJU

دعاء دخول المسجد

- أعوذ بالله العظيم و بو جهه الكريم وسلطانه القديم من الشيطان الرجيم. بسم الله ، و الصلاة و السلام على رسول الله . اللهم افتح لي أبواب رحمتك[88]

20."E'uzu bi-l-Lahi-l-azimi ve bi vedžihihi-l-keri-mi ve sultanihi-l-kadimi mine-š-šejtani-r-radžim, "Bismi-l-Lah, ve-s-salatu ve-s-selamu' ala Resuli-l-Lah." "Allahumme-ftahli ebva-be rahmetike."

- Utječem se Allahu Velikom, Njegovim plemenitim licem,Njegovoj vječnoj vlasti od prkletog šejtana.U ime Allaha neka je salavat i selam na Alalahovog Poslanika.Allahu moj otvori mi vrata Svoje milosti.

---

[86] Ebu Davud sa sahih senedom, (4/325).

[87] Muslim, (1/530), Buharija, Feth: (11/116)

[88] Ebu Davud.

14) DOVA PRILIKOM IZLASKA IZ DŽAMIJE

دعاء الخروج من المسجد

- بسم الله و الصلاة و السلام على رسول الله ، اللهم إني أسألك من فضلك ، اللهم اعصمني من الشيطان الرجيم [89]

21."Bismi-l-Lahi ve-s-salatu ve-s-selamu 'ala Resuli-l-Lahi, Alla-humme inni es'eluke min fadlike Allahumme ' asimni mine-š-šejtani-r-radžim"

- U ime Allaha, i neka je salavat i selam na Alahovog Poslanika.Allahu moj podari mi od svoje dobrote.Gospodaru moj sačuvaj me od prokletoga sejtana

15) ŠTA SE IZGOVARA PRILIKOM SLUŠANJA EZANA

أذ كار الأذان

يقول مثل ما يقول ا لمؤذن إلا في " حي على الصلاة وحي على الفلاح " " لاحول و لاقوة إلا بالله " . [90]

22."Jekulu misle ma jekulu-l-muezzinu illa fi: "Hajje ale-s- sala-ti ve hajje ale-l-felah"

- Izgovorice isto sto je i mujezin izgovorio osim u "dodite na namaz dodite na spas poslije kojih se uči: **"la havle ve la kuvvete illa bi-l-Lah"** *,-"Nema snage niti moći osim uz Allaha*

يقول : و أنا أشهد أن لا إله إلا الله و حده لا شريك له و أن محمدا عبده و رسوله رضيت بالله ربا ، و بىمحمد رسولا و با لإ سلام دينا [91]

23.Ve ene ešhedu en la ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu ve ešhedu enne Muhammeden' abduhu ve Resuluhu, Raditu bi-l-Lahi Rabben ve bi Muhammedin Resulen, ve bi-l-islami dinen" (IHZ)

- *I ja svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinoga koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i poslanik.Zadovoljan sam da mi je Allah Gospodar,Muhamed poslanik i vjera Islam.*

- *Ove riječi izgovaraju se nakon što mujezin prouči:* **Ešhedu en la ilahe ille-l-Lahu i ešhedu enne Muhammeden Resulu-l-Lahi.(IHZ)**

24.- *Izgovoriti salavat na Poslanika, sallallahu `alejhi we sellem, nakon što se prouči prva dova neposredno poslije ezana*

---

89 Vidi prethodno spomenute izvore i Sahih Ibn Madže, (1/129).

90 Buharija, (1/152) i Muslim, (1/288)

91 Muslim, (1/290)

يقول : اللهم رب هذه الدعوة التامة و الصلاة القائمة آت محمدا الوسيلة و الفضيلة و ابعثه مقاما محمودا الذي وعدته .[92]

25."Allahumme Rabbe hazihi-d-da veti-t-tammeti ve-s-salati-l-kaimeti ati Muhammedeni-l-vessilete-l-fadilete ve-b-ashu mekamen mahmudeni-l-lezi ve'ad tehu."

- Allahu moj,Gospodaru ovog savršenog poziva,podari Muhamedu visoki stepen u Džennetu(vesilet) i svako dobro, i proživi ga na mjestu hvale dostojnom koje si mu obećao.Ti ne iznevjeruješ obećanje Svoje.

26) DOVA KOJE SE UČE U "ISTIHARA" NAMAZU

دعاء صلاة الإستخارة

" اللهم إني أستخيرك بعلمك ، و أستقدرك بقدرتك ، و أسألك من فضلك العظيم فإنك تَقدِرُ و لا أقدرُ ، و تعلَمُ و لا أعلمُ ، و أنت علاّم الغيوب ، اللهم إن كنت تعلم أن هذا الأمر – و يسمي حاجته – خيرٌ لي في ديني و معاشي و عاقبة أمري – أو قال : عاجله و آجله – فاقدره لي و يسره لي ثم بارك لي فيه ، و إن كنت تعلم أن هذا الأمر شرٌ لي في ديني و معاشي و عاقبة أمري – أو قال : عاجله و آجله – فاصرفه عني و اصرفني عنه و اقدر لي الخير حيث كان ثم ارضني به. "[93]

74."Allahumme inni estehiruke bi 'ilmike, ve estakdiruke bi kudretike ve es'eluke min fadlike-l-'azimi, fe inneke takdiru ve la akdiru, ve t'aleme la e'alemu, ve Ente ' Allamu-l-gujubi. Allahumme in kunte t'alemu enne haze-l-emre (imenovati o čemu se radi) hajrun li fi dini ve ma' aši ve 'akibeti emri, fa-kdirhu li ve jessirhu li, summe barik li fihi, ve in kunte ta' lemu enne haze-l-emre šerrun li fi dini ve me' aši ve akibeti emri, fa-srifhu anni, va-srifni anhu va-kdir lije-l-hajre hajsu kane, summe-rdini bihi"

Allahu moj molim te iz Tvog sveobuhvatnog znanja da me uputiš na najbolju odluku i da mi snage podariš i molim Te iz Tvoje neizmjerne dobrote jer Ti određuješ,a ne ja.Ti znaš a ja neznam i Ti poznaješ ono što nam je skriveno.Allahu moj ako je ova odluka (navesti)dobro za moju vjeru,zivot i konačnicu,podari mi je i olakšaj,a zatim blagoslovi.A ako znaš da je ova odluka zla za moju vjeru,život i konačnicu udalji je od mene i udalji me od nje i podari mi ono što je dobro za mene gdje god bilo i ucini me time zadovoljnim.

27) DOVA KOJA SE UČI JUTROM I NOĆU

أذ كار الصباح و المساء

أمسينا و أمسى الملك لله (و إذا أصبح قال ذلك أيضاً : أصبحنا و أ صبح الملك لله) و الحمد لله لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير ، رب أسألك خير ما في هذه الليلة ، و

---

[92] Buharija, (1/152), Bejheki, (1/410)

[93] Buharija, (7/162)

خير ما بعدها ، و أعوذ بك من شر هذه الليله و شر ما بعدها ، ربِ أعوذ بك من الكسل و سوء الكِبر ، ربِ
أعوذ بك من عذاب في النار ، وعذاب في القبر . [94]

75."Emsejna ve emse-l-mulku li-l-Lahi (a za jutarnju: asbahna ve asbeha-l-mulku li-l-Lahi), ve-l-hamdu li-l-Lahi, la ilahe ille- l-Lahu vahdehu la šerike lehu. Lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu ve huve ala kulli šej'in kadir. Rabbi es eluke hajre ma fi hazihi-l-lejleti ve hajre ma ba' deha, Ve e'uzu bike min šerri hazihi-l-lejleti ve šerri ma ba'deha. Rabbi e'uzu bike mine-l-keseli ve su i-l-kiberi. Rabbi e'uzu bike min'azabin fi-n-nari ve'azabin fi-l-kabri"

Omrkli smo i omrkla je Allahova moć (osvanusmo i osvanula je Allahova moć), i hvala Allahu,nema boga sem Allaha Jedinoga koji nema sudruga.Njemu pripada sva vlast i zahvala. On je svemoćan.Gospodaru moj molim Te za svako dobro u ovoj noći(danu)i za svako dobro poslije nje(njega)i utječem Ti se od svakoga zla i u ovoj noci(danu) i od svakog zla poslije nje(njega)Gospodaru moj utječem ti se od lijenosti i zla oholosti.Gospodaru moj utječem ti se od kazne u Vatri i od kazne u kaburu.

28) DOVE PRED ODLAZAK NA SPAVANJE

91."*Svake noći kad bi, Poslanik, Allah mu se smilovao i spasio ga, pošao na spavanje i legao u postelju, sastavio bi otvorene dlanove prema licu, puhnuo u njih i proučio (u njih) suru Ihlas, Felek i Nas, te potom potrao dlanovima svoje tijelo koliko može dohvatiti, počevši od glave i prednjeg dijela tijela; to bi ponovio tri puta.* **(K)**

92."*Kada legneš u postelju, prije nego što zaspiš, prouči:* ***"Ajetul-kursijju"*** *do kraja. Allah će ti odrediti čuvara da ti se šejtan ne približi u toku noći, sve do sabaha.*

93."*Ko noću prouči posljednja dva ajeta sure "El-Bekare", bit će mu dosta: "Vjeruje Poslanik u ono što mu je dostavljeno (objavljeno) od njegova Gospodara i vjernici..."*

29) DOVA KOD PREVRTANJA U SNU

الدعاء إذا تقلب ليلا

أمسينا و أمسى الملك لله (و إذا أصبح قال ذلك أيضاً : أصبحنا و أصبح الملك لله) و الحمد لله لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير ، رب أسألك خير ما في هذه الليلة ، و خير ما بعدها ، و أعوذ بك من شر هذه الليله و شر ما بعدها ، ربِ أعوذ بك من الكسل و سوء الكِبر ، رب أعوذ بك من عذاب في النار ، وعذاب في القبر .

---

[94] Muslim, (4/2088)

104. *Prenosi Aiša, r.a., da je Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi we sellem, kada bi se u snu prevrnuo (s boka na bok) izgovarao ovu dovu -* **"La ilahe illa-l-Lahu- l-Vahidu-l-Kahharu Rabbi-s-semavati ve-l-erdi ve ma bejnehume-l-Azizu-l-Gaffar"**

- Nema boga osim Allaha, Jednoga i Moćnog, Gospodara nebesa i Zemlje i onoga što je između njih, Silnog i Onoga koji mnogo prašta.

30) DOVA PROTIV (DOŽIVLJAJA) NEMIRA I STRAHA U SNU, TE AKO JE NEKO POGOĐEN OSJEĆAJEM TUGE

دعاء القلق و الفزع في النوم من بلي بالو حشة و غير ذلك

أعوذ بكلمات الله التامات من غضبه و عقابه ، و شر عباده ، و من همزات الشيطاطين و أن يحضرون[95]

105."E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammati min gada-bihi ve 'ikabihi ve šerri 'ibadihi ve min hemezati-š-šejatini ve en jahdurun"

Utječem se Allahovim savršenim riječima od Njegove srdže i od Njegove kazne i od zla Njegovih robova i od šejtanskog navraćanja na zlo i njihovoga prisustva.

31) DOVE - UČE SE POSLIJE SNOVIĐENJA ILI SANJANJA

106.*Snoviđenje lijepog dolazi od Allaha, a sanjanje ružnog od šejtana. Kad neko od vas snije što mu je drago, neka to ne priča osim onome ko mu je drag. (K)*

107.*Onaj ko sanja san koji mu nije drag, neka u lijevu stranu puhne tri puta, i potom prouči:* **"e'uzu bi-l-Lahi"** *- moleći Ga za zaštitu protiv šejtana i ružnog sna. - (3x) (M)*

108."Neće nikome san obznaniti." **(M) 109.**"Prevrne se na drugu stranu." **(M)**

110."Ustane i klanja (nafilu), ako to želi." **(M)**

32) KUNUT DOVA NA VITR NAMAZU

دعاء قنوت الوتر

اللهم اهد ني فيمن هديت ، و عافني فيمن عافيت ، و تولني فيمن توليت ، و بارك لي فيما أعطيت ، و قني شر ما قضيت ، فإنك تقضي و لا يُقضى عليك ، إنّه لا يذلُ من و اليت ، [ولا يعزُ من عاديت] ، تبار كت ربنا و تعاليت[96]

111."Allahumme-hdini fimen hedejte, ve 'afini fimen 'alejte, ve tevelleni fimen tevellejte, ve barik li fima e'atajte, ve kini šerre ma kadajte fe inneke takdi ve la jukda

95 Ebu Davud, (4/12)

96 Autori sunena i drugi.

'alejke, innehu la jezillu men valejte (ve la je 'izzu men 'adejte) tebarekte Rabbena ve te' alejte"

- Allahu moj,uputi me sa onima koje si uputio,spasi me sa onima koje si spasio uzmi me u okrilje Svoje sa onima koje Si već uzeo,blagosovi me u onome što si mi podario sačuvaj me zla onoga što si odredio,jer ti zaista određuješ a Tebi se ne određuje.Zaista neće biti ponižen onaj koga si T u zastitu uzeo,niti će pobijediti onaj kome si Ti neprijateljstvo obajvio Blagoslovljen neka si Gspodaru naš.

33) DOVA POSLIJE SELAMA VITR-NAMAZA

الذ كر عقب السلام من الورت

(سبح اسم رباك الأعلى) و (قل يا أيها الكافرون) و (قل هو أحد)

114.*Poslanik, sallallahu `alejhi we sellem, praktikovao je na vitr - namazu učiti sureta:* **"Sebbihisme Rabbike-l-e 'ala", " Kul ja ejjuhe-l-kafirun" i "Kul Huve-l-Lahu Ehad", da bi potom poslije selama proučio dovu: "Subhane-l-Meliki-l-Kuddusi (Rabbi-l-mela iketive-r-Ruhi") - (3x)**

Slavljen neka je Vladar Gospodar meleka i Ruha(Džibrila).

34) DOVA PROTIV ZABRINUTOSTI I ŽALOSTI

دعاء الهم و الحزن

اللهم إني عبدك ابنُ عبدك ابن أمتك ناصيتي بيدك ، ماض في حكمك ، عدل في قضاوك أسألك بكل اسم هو لك سميت به نفسك أو أنز لته في كتابك ، أو علمته أحدا من خلقك أو استأثرت به في علم الغيب عندك أن تجعل القران ربيع قلبي ، و نور صدري و جلاء حزني و ذهاب همي [97]

115."Allahumme inni 'abduke-ibnu 'abdike-ibnu emetike, nasijeti bi jedike, madin fijje hukmuke, 'adlun fijje kada uke, es eluke bi kulli ismin huve leke semmejte bihi nefseke ev enzeltehu fi Kitabike ev 'allemtehu ehaden min halkike ev iste serte bihi fi-l-'ilmi-l-gajbi indeke, en tedž 'ale-l-Kur'ane rebi'a kalbi ve nure sadri ve džela e huzni ve zehabe hemmi"

*- Allahu moj ja sam rob Tvoj,sin roba Tvog,sin robinje tvoje.Ti mojim životom upravljaš,meni će se desiti ono što si ti presudio,a presuda tvoja je pravedna.Molim Te svakim Tvojim imenom kojim si Sebe nazvao,ili koje si objavio u svojoj knjizi ili kojem si poučio nekoga od robova svojih ili koje si za sebe zadržao u skrivenom znanju, molim Te da ucinis Kur*an procvatom moga srca svjetlošću mojih prsa,da njime moju tugu otkloniš i moju brigu ukloniš.*

---

97 Ahmed, (1/391)

35) DOVA PROTIV TUGE I POTIŠTENOSTI

دعاء الكرب

لا إله إلا الله العظيم الحليم ، لا إله إلا الله رب العرش العظيم ، لا إله إلا الله رب السموات و رب الأرض و رب العرش الكريم[98]

117."La ilahe ille-l-Lahu-l-azimu-l-halimu, la ilahe ille-l-Lahu Rabbu-l-Arši-l-azimi, la ilahe ille-l-Lahu Rabbu-s-Semavati ve Rabbu-l-Erdi ve Rabbu-l-Arši-l-kerim"

- Nema boga osim Allaha, Velikog i Uzvišenog. Nema boga sem Allaha, Gospodara Arša veličanstvernoga. Nema boga sem Allaha, Gospodara Nebesa i Gospodara Arša plemenitog,

36) DOVA - UČI SE PRI SUSRETU SA NEPRIJATELJEM

دعاء لقاء العدو و ذي السلطان

- اللهم إنا نجعلك في نحورهم و نعوذ بك من شرورهم[99]

121."Allahumme inna nedž' aluke fi nuhurihim ve ne' uzu bike min šururihim"

- Allahu moj, molimo te da se Ti njima pozabaviš i utječemo ti se od zla njihovog.

37) DOVE - UČE SE KAD NEKOGA OBUZME SUMNJA U IMAN

124.*Prouči:* **"Euzu bi-l-Lahi"** *- Tako će doći kraj onome u što sumnja.* **(K)**

125. *Prouči:* **"Amentu bi-l-Lahi ve rusulihi"**

- Vjerujem u Allaha i Njegove poslanike - do kraja. **(M)**

38) DOVA- UČI SE ZA OSLOBOĐENJE OD DUGA

دعاء قضاء الدين

- اللهم ا كفني بحلالك عن حرامك و أغنني بفضلك عمن سواك[100]

127."Allahumme - kfini bi halalike 'an haramike, ve agnini bi fadlike 'ammen sivake"

---

[98] Buharija, (7/145) i Muslim, (4/2902)

[99] Ebu Davud, (2/89)

[100] Tirmizija, (5/560)

- Allahu moj učini da mi bude dovoljno ono što si Ti halalio,da bi se sačuvao od onoga što si Ti zabranio i učini me iz svoje dobrote neovisnim od svih drugih osim od Tebe.

39) DOVA - KADA KLANJAČA OBUZME ŠEJTAN (*u namazu*)

129.*Prenosi Osman, sin 'Asov, da se obratio Poslaniku, rekavši mu: - Allahov Poslaniče, između mene i moga namaza i učenja ispriječio se šejtan i pobrkao me. Poslanik mu odgovori: - To je šejtan po imenu Hinzeb. Kada ga osjetiš, prouči:* **"E'uzu bi-l-Lahi..."***,okreni se malkice u lijevu stranu i triput učini kao da pljuješ.Tako sam postupio i s tim se više nisam sretao. (M)*

40) DOVA-UČI SE KAD ČOVJEKU POSTANE TEŠKO

دعاء من استصعب عليه أمر

- اللهم لا سهل إلا ما جعلته سهلاً و أنت تجعل الحزن إذا شئت سهلا[101]

130."Allahumme la sehle illa ma dže' altehu sehlen ve Ente tedž 'alu-l-hazne, iza ši 'te sehlen"

- Allahu moj,ništa nije lahko dok ga Ti ne učinis lahkim,a Ti ako hoćes i tugu učiniš lahkom.

41) DOVA I POSTUPAK KOJI VALJA UČINITI NAKON ŠTO SE UČINI GRIJEH

131.- *Svakom vjerniku, koji počini grijeh, pa potom lijepo uzme abdest, klanja dva rekata, i zatim zamoli Allaha za oprost, Allah oprosti počinjeni grijeh. (D, T)*

42) DOVE KOJE SE UČE ZA ODSTRANJIVANJE ŠEJTANA I NJEGOVA NAVOĐENJA NA ZLO

132.*Učenje:* **"E'uzu bi-l-Lahi" (D,T)**

133.*Učenje ezana. (K)*

134.*Učenje propisanih dova i učenje Kur'ana. (Ovo potvrđuje hadis Muslima:"Ne pretvarajte kuće u kabure. Šejtan bježi iz kuće u kojoj se uči sura Bekare.") (M 1/539)*

43) STA UČINITI KADA SE DOGODI NEŠTO NEPOŽELJNO I KAD ČOVJEK BUDE SAVLADAN NEKOM SITUACIJOM

135. *Jak vjernik je bolji i Allahu draži od slabog vjernika. U svakom pogledu u obojici ima dobra. Pomoć traži i ne kloni, a kada te nešto zadesi, ne reci: "Da učinih tako i tako", nego*

---

[101] Ibn Hibban, Sahih: br.427

kaži: "Allah je to odredio i što je htio, učinio je."Doista, "da sam" - otvara prostor za šejtanski posao. (M)

44) DOVA KOJOM SE ZAŠTIĆUJU DJECA

ما يعوذ به الأولاد

- أعيذ كما بكلمات الله التامة من كل شيطان و هامة ، و من كل عين لامة[102]

136. *Prenosi sin 'Abbasov, Allah bio zadovoljan s njima dvojicom, da je Poslanik, Allah mu se smilovao i spasio ga, učio dovu za zaštitu unuka Hasana i Husejna, koja glasi:*"**U 'izukuma bi kelimati-l-Lahi-t-tammati min kulli šejtanin vehhammetin, ve min kulli 'ajnin lammetin"**

-stavljam vas pod zaštitu Allahovih savršenih riječi od svakoga šejtana i zla onoga što gmize i svakog oka zavidnog.

45) DOVA UČI SE PRILIKOM POSJETE BOLESNIKU

الدعاء للمريض في عيادته

لا بأس طهور إن شاء الله [103]

137. *Poslanik, sallallahu 'alejhi we sellem, prilikom posjete bolesniku izgovorio bi ove riječi:*
"La be'se tahurun inša' Allah"

-nije nista strašno to će te od grijeha očistiti,ako Bog da.

47) DOVA UČE JE BOLESNICI U OČAJNOM STANJU

دعاء المريض الذي ينس من حياته

اللهم اغفر لي و ارحمني و الحقني با لرفيق الأعلى [104]

140."Allahuma-gfir li ve-rhamni ve elhikni bi-r-refikil-e'ala"

- Allahu moj oprosti mi,smiluj mi se i proživi me u najboljem društvu

48) PODSJEĆANJE ČOVJEKA NA SAMRTI DA IZGOVORI ŠEHADET

تلقين المحتضر

من كان اخر كلامه لا إله إلا الله دخل الجنة[105]

---

[102] Buharija, (4/119)
[103] Buharija, Feth:10/118
[104] Buharija, (7/10) i Muslim, (4/1893)

143."Men kane ahiru kelamihi, la ilahe ille-l-Lah-dehale-l-džennete"
- Onaj čije zadnje riječi budu nema boga sem Allaha ući će u Džennet.

49) DOVA UČI SE KAD NAM NEKO PRESELI NA AHIRET

دعاء من أصيب بمصيبة

– إنا لله و إنا إليه راجعون اللهم أجرني في مصيبتي و اخلف لي خيرا منها[106]

144."Inna li-l-Lahi ve inna ilejhi radži' un. Allahumme 'džurni fi musibeti va hluf li hajren minha"
- Svi smo mi Allahovi i svi će mo se Njmu vratiti.Allahu moj nagradi me u ovoj nesreći mojoj,i podari mi poslie nje veće dobro od onoga koje sam izgubio.

50) DOVA - UČI SE PRI SKLAPANJU OČIJU UMRLOM

الدعاء عند إغماض الميت

اللهم اغفر لفلان (باسمه) و ارفع درجته في المهديين و اخلفه في عقبه في الغابرين و اغفر لنا و له يا رب العالمين و افسح له في قبره و نور له فيه[107]

145."Allahumma-gfir li fulan (bi-ismihi) ve-rfa' deredžetehu fi-l-mehdijjine va hlufhu fi' akibihi fi-l-gabirine va-gfir lena ve lehu, ja Rabbe-l-'alemine, veefsih lehu fi kabrihi ve nevvir lehu fihi"
- Allahu moj oprosti tom i tom (navedi ime umrlog),podigni njegov stepen među onima koji su na pravom putu,podari mu dobrog nasljednika među onima koji su ostali na dunjaluku i oprosti i nama i njemu.Gospodaru svjetova učini mu kabur prostaranim.

51) DŽENAZETSKE DOVE

الدعاء للميت في الصلاة عليه

اللهم اغفر له و ارحمه ، و عافِه ، و اعف عنه و أكرم نزله ، و وسع مدخله ، و اغسله با لماء و الثلج و البرد ، و نقه من الخطايا كما نقيت الثوبَ الأبيضَ من
الد نس وأبد له دارا خيرا من داره و أهلا خيرا من أهله و زوجا خيرا من زوجه ، و أدخله الجنة ، و أعذه من عذاب القبر (و عذاب النار)[108]

---

105 Ebu Davud.
106 Muslim, (2/632)
107 Muslim, (2/634)
108 Ibn Madže, (1/480) i Ahmed, (2/368)

146."Allahumma-gfir lehu ve-rhamhu ve' afihi va'fu 'anhu ve ekrim nuzulehu ve vessi' mudhalehu vagsilhu bi-l-mai ve-s-seldži ve-l-berdi ve nekkihi mine-l-hataja kema nekkajt e-s-sevbe-l-ebjeda mine-d-denisi ve ebdilhu daren hajren min darihi ve ehlen hajren min ehlihi ve zevdžen hajren min zevdžihi ve edhilhu-l-džennete ve e'izhu min 'azabi-l-kabri (ve azabi-n-nari)"

- Allahu moj oprosti mu i smiluj se,sačuvaj ga i predi preko grijeha njegovih,Blagoslovi boravište njegovo i proširi mu ulazak njegov,Očisti ga vodom, snijegom i ledom.Očisti ga od grijeha kao što se čisti bijela odjeća od prljavštine zamijeni mu kuću boljom od dunjalučke kuće,porodicu boljom od njegove,ženu bolju od one koju je imao.Sčacuvaj ga kaburskih kazni (azaba) i Vatre i uvedi ga u Džennet.

52) DŽENAZETSKA DOVA ZA MALODOBNO DIJETE

الدعاء للفرط في الصلاة عليه

اللهم اجعله فرطا و ذخرا لوالديه ، و شفيعا مجابا . اللهم ثقل به موازينهما و أعظم به أجورهما ، و الحقه بصالح المؤ منين و اجعله في كفالة إبراهيم ، و قه برحمتك عذاب الجحيم[109]

150."Allahumme-dž 'alhu feretan ve zuhren livalidejhi ve šefi' an mudžaben. Allahumme sekkin bihi mevazinehuma ve e'azim bihi udžurehuma ve elhikhu bi salihi-l-mu' minine ve- dž 'alhu fi kefaleti Ibrahime ve kihi bi Rahmetike 'azabe-l-džehimi

- Allahu moj učini ga dobitnikom i blagom njegovim roditeljima i zagovornikom čije će zagovorništvo biti primljeno.Allahu moj,otežej njime vage dobrih djela roditelja njegovih i povečaj im zbog njega dobra djela njihova.Pridruži ga čestitim vjernicima i učini ga pod Ibrahimovom pažnjom i spasi ga Džehennemske patnje milosču Tvojom.

53) RIJEČI (DOVA) KAO IZRAZ SUOSJEĆANJA

دعاء التعزية

إن لله ما أخذ ، و له ما أعطى و كل شيء ، عنده بأجل مسمى ... فلتصبر و لتحتسب[110]

152."Inne li-l-Lahi ma ehaze, ve lehu ma e'ata ve kullu šej in 'indehu bi edželin musemma ... fe-ltasbir ve-ltahtesib"

-Zaista Allahu pripada ono što je uzeo i dao i sve je kod Njega do roka određenog.Zato se stripi i nagradi nadaj.

[109] Ed-Durusul-muhimme li 'ametil-umme, Bin Baz, str.15

[110] Buharija, (2/80) i Muslim, (2/636)

54) DOVA - UČI SE PRILIKOM SPUŠTANJA UMRLOG U KABUR

الدعاء عند إدخال الميت القبر

- بسم الله و على سنة رسول الله [111]

154."Bismi-l-Lahi ve 'ala sunneti Resuli-l-Lahi"

- U ime Allaha i po sunnetu Allahovog poslanika.

55) DOVA - UČI SE NAKON ZAGRTANJA KABURA UMRLOG

155.*Poslanik, sallallahu `alejhi we sellem, nakon što se zagrne kabur zemljom, stao bi iznad kabura i obratio se prisutnim (klanjačima dženaze - namaza): "Zatražite oprosta za brata vašeg i zamolite mu prisebnost, jer sada ga meleci pitaju!" (D, HA)*

56) DOVA - UČI SE PRILIKOM POSJETE MEZARISTANIMA

دعاء زيارة القبور

السلام عليكم أهل الديار من المؤ منين و المسلمين و إنا إن شاء الله بكم لاحقون نسأل الله لنا و لكم العافية [112]

156."E-s-selamu alejkum ehle-l-dijari mine-l-mu minine ve-l-muslimine ve inna, in ša e-l-Lahu bikum lahikune. Nes elu-l-Lahe lena ve lekumu-l-afijete"

-Mir s vama, stanovnici kabura,muslimani i mumini, i mićemo vam se pridružiti ako Bog da,molimo Allaha da oprosti i vama i nama.

57) DOVE - UČE SE PRILIKOM JAKIH VJETROVA

دعاء الريح

- اللهم إني أسألك خيرها ، و أعوذ بك من شرها [113]

157."Allahumme inni es eluke hajreha ve e'uzu bike min šerriha"

- Allahu moj molim te za svako dobro koje donosi a utječem ti se od svakog zla kojeg može donijeti.

---

111 Ebu Davud, (3/314) sa sahih senedom, i Ahmed.

112 Muslim, (2/671)

113 Ebu Davud, (4/326) i Ibn Madže, (2/1228)

58) DOVA - UČI SE PRI JAKOJ GRMLJAVINI

دعاء الرعد

سبحان الذي يسبح الرعد بحمده و الملائكة من خيفته[114]

159.*Kada bi Abdullah, sin Zubejrov, čuo grmljavinu, prekinuo bi razgovor i izgovorio ovu dovu:* **"Subhane-l-lezi jusebbihu-r-ra'du bi hamdihi vel-melaiketu men hifetihi"** *-slavljen neka je Onaj koga grom veliča i hvali, i melici iz strahopoštovanja prema Njemu.*

59) KIŠNA DOVA

من أدعية الإستسقاء

- اللهم اسقنا غيثا مغيثا مرينا مريعا ، بافعا غير ضار ، عاجلا غير اجل[115]

160."Allahumme-skina gajsen mugisen, meri'en muri'an, nafi'an gajre darrin, 'adžilen gajre'adžilin"

-Allahu moj spusti nam kišu,obilnu.Prijatnu korisnu,a ne da nam štetu nanese,što brže i bez odlaganja.

60) DOVA - UČI SE KADA PADA KIŠA

الدعاء إذا نزل المطر

- اللهم صيبا نافعا[116]

163."Allahumme sajjiben nafi an"

- Allahu moj učini je obilnom i korisnom.

61) DOVA - UČI SE NAKON PADANJA KIŠE

الذ كر بعد نزول المطر

مُطر نا بفضل الله و رحمته[117]

164."Mutirna bi fadli-l-Lahi ve rahmetihi"

- Kiša nam je spuštena Allahovom milošću i dobrotom.

---

114 El-Muaveta', (2/992) i Albani kaže da mu je sened sahih, ali kao izjava ashaba.

115 Ebu Davud, (1/303)

116 Buharija, Feth: 2/518

117 Buharija, (1/205) i Muslim, (1/83)

62) DOVA - UČI SE KAO MOLITVA ZA PRESTANAK VELIKIH KIŠA

من أدعية الإستصحاء

اللهم حوالينا و لا علينا اللهم على الاكام و الظراب ، و بطون الأودية ، و منابت الشجر [118]

165."Allahumme havalejna ve la'alejna! Allahumme 'ale-l-'akami ve-z-zirabi ve butuni-l-evdijjeti ve menabiti-š-šedžeri"

- Allahu moj spusti kišu ovu,oko nas a ne na nas,Allahu moj spusti je na brežuljke u doline i pustinje.

63) DOVA - UČI SE PRILIKOM VIĐENJA HILALA (MLADOG MJESECA)

دعاء رؤية الهلال

الله أكبر ، اللهم أهله علينا بالأمن ، و الإيمان و السلامة و الإسلام ، و التوفيق لما تحب و ترض ربنا و ربك الله [119]

166."Allahu ekber, Allahumme ehillehu 'alejna bi-l-emni ve-l-imani ve-s-selameti ve-l-islami v-t-teufiki lima tuhibbu ve terda! Rabbuna ve Rabbuke-l-Lahu"

- Allah je najveći,neka ovaj mlađak bude nagovještaj imana, sigurnosti ,spasa,islama i pomoći u onome što Ti voliš i sa čime si Ti zadovoljan.Naš i tvoj gospodar je Allah.

64) IFTARSKA DOVA

دعاء عند إفطار الصائم

ذهب الظمأ ، و ابتلت العروق ، و ثبت الأجر إن شاء الله [120]

167."Zehebe-z-zame' u ve-btelleti-l-'uruku ve sebete-l-edžru, in ša-l-Lahu"

- Žeđ je ugašena,žile su se natopile i nagrada je upisana ako Bog da.

65) DOVA - UČI SE PRED POČETAK OBROKA

168.*Kada neko od vas sjedne za obrok, neka prouči:**"Bismi-l-Lahi"**, a ako zaboravi proučiti prije početka obroka, neka prouči kada se sjeti:* ***"Bismi-l-Lahi fi evvelihi ve ahirihi; Bismi-l-Lahi"*** *za početak i za kraj.* ***(D, T)***

---

118 Buharija, ((1/224) i Muslim, (2/614)

119 Tirmizija, (5/504) i Ed-Darimi u svojoj verziji, (1/336)

120 Ebu Davud, (2/306) i drugi.

66) DOVA - UČI SE POSLIJE OBROKA

الدعاء عند الفراغ من الطعام

- الحمد الله الذي أطعمني هذا ، و رزقنيه من غير حول مني و لا قوة[121]

170."El-hamdu li-l-Lahi-l-lezi at'ameni haza ve rezakanihi min gajri havlin minni ve la kuvvetin"

-Hvala Allahu, Koji me njome opskrbio i nahranio bez moje snage i moći.

67) DOVA GOSTA DOMAĆINU – POSLIJE JELA

دعاء الضيف لصاحب الطعام

- اللهم بارك لهم فيما رزقتهم ، و اغفر لهم و ارحمهم[122]

172."Allahumme barik lehum fima rezaktehum va-gfir lehum ve-rhamhum"

Allahu moj podari im berićeta u onome čime si ih opskrbio,oprosti im i smiluj im se.

68) DOVA ONOM KO NAPOJI NEKOGA ILI TO HTJEDNE URADITI

الدعاء لمن سقاه أو إذا أراد ذلك

- اللهم أطعم من أطعمني و اسق من سقاني[123]

173."Allahumme at' im men at' ameni ve-ski men sekani"

- Allahu moj nahrani onoga ko me je nahranio i napoji onoga ko me je napojio.

69) DOVA DOMAĆINU KOJI NAS UGOSTI IFTAROM

الدعاء إذا أفطر عند أهل البيت

أفطر عند كم الصائمون و أكل طعامكم الأبرار ، و صلت عليكم الملائكة[124]

174."Eftare' indekumu-s-sa imune ve ekele ta'a mekumul-ebraru, ve sallet alejkumu-l-mela iketu"

Da Allah da da uvijek kod vas iftare postači,vašu hranu jedu dobri ljudi.I meleki za vas oprosta traže.

---

[121] Buharija, (6/214) i Tirmizija, (5/507)
[122] Muslim, (3/615)
[123] Muslim, (3/126)
[124] Ebu Davud, (3/367)

70) PONAŠANJE POSTAČA KADA BUDE POZVAN DA PRISTUPI SOFRI

175." *Kada budete pozvani da pristupite obroku - pristupite! Ako postite, onda učite dove domaćinu, a ako ne budete postili - sjednite za sofru! (M)*

71) DOVA - UČI SE KAD SE UGLEDAJU RANI PLODOVI

الدعاء عند رؤية باكورة الثمر

اللهم بارك لنا في ثمرنا, و بارك لنا في مدينتنا, و بارك لنا في صاعنا, و بارك لنا في مدنا[125]

176."Allahumme barik lena fi semerina ve barik lena fi medinetina ve barik lena fi sa'ina ve barik lena fi muddina"

- Allahu moj podari nam berićeta u našim plodovima, podari nam berićeta u našem naselju i podari nam berićeta u našim mjerama i pregrštima.

72) DOVA - (POSTUPAK) KADA NEKO KIHNE U NAŠOJ BLIZINI

دعاء العطاس

177.*Kada neko od vas kihne, neka kaže:* **"El-hamdu li-l-Lahi"**- *Hvala Allahu. Tada ćete mu uzvratiti:* **"Jerhamuke-l-Lahu"**

- Allah *ti se smilovao. Vi na to uzvratite:*يهديكم الله و يصلح بالكم - **"Jehdikumu-l-Lahu ve juslih balekum"**

- *Allah vas (te) uputio i stanje vam popravi.*

73) DOVA - UČI SE OŽENJENOM - UDATOJ

دعاء للمتزوج

بارك الله لك و بارك عليك و جمع بينكما في خير[126]

178."Bareke-l-Lahu leke ve bareke 'alejke ve džeme' a bejnekuma fi hajrin"

- Allah te blagoslovio i usrećio i u dobrom vas sastavio.

74) DOVA - UČI JE MLADOŽENJA SAM SEBI, TE DOVA KOJA SE UČI KADA KUPIMO SEBI KAKVU ŽIVOTINJU

دعاء المتزوج و شراء الدابة

- اللهم اني أسالك خيرها و خير ما جبلتها عليه و أعوذ بك من شرها و شر ما جبلتها عليه[127]

---

[125] Muslim, (2/1000)

[126] Autori sunena osim Nesaije.

179.*Kada se neko od vas oženi, ili za kućne porodične potrebe unajmi poslugu, neka izgovori dovu:* **"Allahumme inni es eluke hajreha ve hajre ma džebelteha' alejhi ve e'uzu bike min šerriha ve šerri ma džebelteha' alejhi"**

- Allahu moj molim Te za svako njeno dobro i za dobro s kojim si je stvorio, a utjčem ti se od njenog zla i zla sa kojim Si je stvorio.

75) DOVA PRIJE POLNOG ODNOSA U BRAKU

الدعاء قبل اتيان الزوجة

بسم الله، اللهم جنبن الشيطان و جنب الشيطان ما رزقتنا [128]

180."Bismi-l-Lah. Allahumme džennibne-š-šejtane ve džennibi-š-šejtane ma rezaktena"

- Allahu moj udalji šejtana od nas i udalji ga od onoga što si nam darovao(djeteta)

76) DOVA PROTIV IZLJEVA SRDŽBE

دعاء الغضب

- أعوذ بالله من الشيطان الرجيم [129]

181."Euzu bi-l-Lahi mine-š-šejtani-r-radžim"

- Allaha prizivam protiv šejtana prokletog! (K)

77) DOVA KADA UGLEDAMO NESRETNIKA

دعاء من رأى مبتلى

- الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به و فضلني على كثير ممن خلق تفضيلا [130]

182."El-hamdu li-l-Lahi-l-lezi' afani mimma ibtelake bihi ve feddaleni 'ala kesirin mimmenhaleka tefdila"

-Hvala Allahu, Koji me sačuvao od onoga čime je tebe iskušao i odlikovao me nad mnogim stvorenjima Svojim.

---

[127] Ebu Davud, (2/248) i Ibn Madže, (1/617)
[128] Buharija, (6/141) i Muslim, (2/1028)
[129] Buharija, (7/99) i Muslim, (4/2015)
[130] Tirmizija, (5/494 i 495)

78) DOVA - UČI SE U KRUGU SIJELA

ما يقال في المجلس

183.*"Omer, r.a., prenosi da je brojao kako je Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi we sellem, u toku sijela sa ashabima, izgovarao po stotinu puta:* **"Rabbi-gfir li ve tub 'alejje inneke Ente-t-Tvvabu-l-Gafur"**

- Gospodaru moj, oprosti mi i moje pokajanje primi zaista Ti mnogo praštaš i pokajanje primaš.

79) DOVA ZA ISKUPLJENJE SKUPA (KRUGA SIJELDŽIJA)

ما يقال في المجلس

– سبحانك اللهم و بحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك و أتوب اليك[131]

184."Subhaneke-l-Lahumme ve bi hamdike, ešhedu en la ilahe illa Ente, estagfiruke ve etubu ilejke"

- Neka si slavljen i hvaljen Allahu moj,svejdočim da nema boga osim Tebe kajem Ti se i oprosta od Tebe tražim.

79a) DOVA KOJOM SE ZAVRŠAVAJU SVI SKUPOVI / SIJELA

كفارة المجلس

– سبحانك و بحمدك لا إله إلا أنت أستغفرك و أتوب اليك[132]

184a."Subhaneke ve bi hamdike, la ilahe illa Ente, estagfiruke ve etubu ilejke"

- Slavljen i hvaljen neka Si,nema boga osim tebe,oprosta od Tebe trazim i kajem Ti se.

80) DOVA ZA ONOG KOJI TI KAŽE: "ALLAH TI OPROSTIO"

185.*Abdulah, sin Serdžisov, kazuje nam: "Došao sam kod Poslanika, sallallahu `alejhi we sellem, i s njim objedovao, poslije čega sam mu se zahvalio:* **"Gafera-l-Lahu leke"**

- Allah ti oprostio, Allahov Poslaniče! A on mi odgovori: **"Ve leke"** - i tebi! (H, NFJL)

---

131 Autori sunena.

132 Nesaija, Amelul-jevmi vel-lejle, str.273 i Ahmed, (6/77)

81) DOVA ZA ONOGA KO TI UČINI DOBRO

186.*Onaj kome bude učinjeno dobro, neka kaže dobročinitelju:* **"Džezake-l-Lahu hajren"**
- Allah te nagradio svakim dobrom

82) DOVA KOJOM SE MOLI ALLAHOVA ZAŠTITA OD DEDŽALA

187.*Ko nauči napamet prvih deset ajeta iz sure* **"El-Kehf"**, *bit će sačuvan od Dedžala. Proučiti* **"E'uzu bi-l-Lahi"** *na posljednjem tešehhudu svakog namaza - za zaštitu od smutnje Dedžalove*

83) DOVA ZA ONOGA KOJI TI KAŽE DA TE VOLI ZARAD ALLAHA

الدعاء لمن قال إني أحبك في الله

أحبك الذي أحببتني فيه [133]

188.**"Ehabeke-l-lezi ahbebteni lehu"**
- Zavolio te Onaj u čije me ime voliš.

84) DOVA ZA ONOGA KOJI TI PONUDI MATERIJALNU POMOĆ

الدعاء لمن عرض عليك ماله

بارك الله لك في أهلك و مالك [134]

189.**"Bareke-l-Lahu leke fi ehlike ve malike"**
- Allah ti dao berićet u porodici i imetku.

85) DOVA ZA ONOG KO TI POSUDI SREDSTVA U SLUČAJU POTREBE

الدعاء لمن أقرض عند القضاء

بارك الله لك في أهلك و مالك

190.**"Bareke-l-Lahu leke fi ehlike ve malike"**
- Allah te blagoslovio, porodicu i imovinu tvoju! Nagrada za davanje zajma je zahvalnost i vraćanje duga na vrijeme. (NFJL, MA)

---

133 Ebu Davud, (4/333)
134 Buharija, Feth: 4/88

86) DOVA KOJOM SE ZAŠTIĆUJEMO OD STRAHA PRED ŠIRKOM (MNOGOBOŠTVOM)

دعاء الخوف من الشرك

اللهم اني أعوذ بك أن أشرك بك و أن أعلم و أستغفرك لما لا أعلم[135]

191."Allahumme inni e'uzu bike en ušrike bike ve ene e'alemu ve estagfiruke lima la e'alemu"

- Allahu moj utječem Ti se da Ti svjesno saučesnika pripišem a oprosta tražim ako to nesvjesno učinim.

87) DOVA KOJOM MOLIMO ZA ONOG KOJI NAM SE ZAHVALI DOVOM NA NAŠOJ HEDIJI ILI MATERIJALNOJ POMOĆI (SADAKI)

192.*Aiša, Allah s njom zadovoljan bio, kazuje nam: "Jednom, kada je Poslaniku bila poklonjena ovca, Poslanik se zahvalio riječima:* ***"Dvostruko ti bio darovan!"*** *- Kada se sluga Aišin vratio, ona ga upita: "Šta kažu?"*

- On joj odgovori: "Rekli su": **"Bareke-l-Lahu fikum!"***- Neka vas Allah blagoslovi! - Aiša tada uzvrati:* **"Ve fihim bareke-l-Lahu!"** *- Neka i njih Allah blagoslovi! - Uzvratimo im kako su nam zaželjeli, time će nagrada naša nama ostati. (IS)*

88) DOVA KOJOM SE ČOVJEK OGRAĐUJE OD GATANJA

دعاء كراهية الطيرة

- اللهم لا طير إلا طيرك و لا خير إلا خيرك و لا إله غيرك[136]

193."Allahumme la tajre ill tajruke ve la hajre illa hajruke ve la ilahe gajruke!"

- *Allahu moj, samo Ti poznaješ budućnost, nema dobra do dobra Tvog i nema boga osim Tebe.*

135 Ahmed, (4/403)

136 Ahmed, (2/220) i Ibn Es-Sunni, br.292

89)DOVA KADA SE POĐE NA PUT PRIJEVOZNIM SREDSTVOM (NA JAHAĆOJ ŽIVOTINJI ILI AUTOM)

دعاء الركوب

بسم الله, الحمد لله. سبحان الذي سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين و انا الى ربنى لمنقلبون. الحمد لله, الحمد لله, الحمد لله. الله أكبر, الله أكبر, الله أكبر. سبحانك اللهم اني ظلمت نفسي فاغفر لي فانه لا يغفر الذنوب إلا أنت[137]

194."Bismi-l-Lah. El-hamdu li-l-Lah. Subhan e-l-lezi sehhare lena haza ve ma kunna lehu mukrinine, ve inna ila Rabbina le munkalibun. El-hamdu li-l-Lahi, el-hamdu li-l-Lahi, el-hamdu li-l-Lahi. Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber. Subhaneke-l-Lahume inni zalemtu nefsi, fa-gfir li, fe innehu la jagfiru-z-zunube illa Ente"

- U ime Allaha.Hvala Allahu(slavljen neka je onaj ko nam je ovo podčinio,jer mi to sami nebismo mogli postići)Mi se Gospodaru svome vraćamo.Hvala Allahu(3 puta),Allah je najveći(3puta)Slavljen neka si Allahu moj,Zaista sam ja mnogo grijeha počinio pa Te za njihov oprost molim jer zaista niko drugi osim Tebe grijehe ne prašta.

91) DOVA - UČI SE PRILIKOM ULASKA U NEKO SELO ILI GRAD

دعاء دخول القرية أو البلدة

اللهم رب السماوات السبع و ما أظللن و رب الأرضين السبع و ما أقللن و رب الشياطين و ما أضللن و رب الرياح و ما ذرين: أسألك خير هذه القرية و خير أهلها و خير ما فيها و أعوذ بك من شرها و شر أهلها و شر ما فيه ا[138]

196."Allahumme Rabbe-s-semavati-s-seb'i ve ma azlelne ve Rabbe-l-eredine-s-seb'i ve ma aklelne ve Rabbe-š-šejatini ve ma adlelne ve Rabbe-r-rijahi ve ma zerejne : Es'eluke hajre hazihi-l-karjeti ve hajre ehliha ve hajre ma fiha, ve e'uzu bike min šerriha ve šerri ehliha, ve šerri ma fiha"

-Allahu moj,Gospodaru sedam nebesa i onoga sto prekrivaju.Gospodaru sedam Zemalja I onoga što one nose.Gospodaru šejtana i onih koje su zaveli,Gospodaru vjetrova i onoga sto oni nose,molim Te za dobro ovoga mjesta i dobro stanovnika njegovih,te za dobro svega što je u njemu.A utječem Ti se od zla ovog mjesta i zla stanovnika njegovih, te od svakoga zla koje je u njemu.

---

[137] Ebu Davud, (3/34) i Tirmizija, (5/501)

[138] Hakim, Zeheb se slaže u ocjeni hadisa, (2/100) i Ibn Es-sunni, br.524.

92) DOVA - UČI SE PRILIKOM ULASKA U TRŽNICU / ČARŠIJU

دعاء دخول السوق

لا اله إلا الله وحده لا شريك له. له الملك و له الحمد يحيي و يميت و هو حي لا يموت. بيده الخير و هو على كل شيء قدير[139]

197."La ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu. Lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu, juhji ve jumitu ve Huve Hajjun la jemutu. Bi jedihi-l-hajru ve Huve 'ala kulli šej in Kadir"

- Nema boga osim Allaha Jedinoga, koji nema sudruga.Njemu pripada sva vlast i hvala,On daje život i smrt,a On je Živi koji ne umire.Kod Njega je svako dobro i on je svemoćan.

93) DOVA - UČI SE KADA ČUJEMO DA JE ŽIVOTINJA KIHNULA

دعاء إذا تعس المركوب

– بسم الله[140]

198."Bismi-l-Lah"

- S Allahovim imenom. (D)

94) DOVA - UČI JE MUSAFIR ZA ONE KOJI OSTAJU

دعاء المسافر للمقيم

أستودعكم الله الذي لا تضيع ودائعه[141]

199."Estevdi' ukumu-l-Lahe-l-lezi la tedi' u veda i'uhu"

- Ostavljam vas Allahu kod kojeg ostavštine ne propadaju.

95) DOVE - UČE IH MUSAFIRIMA ONI KOJI OSTAJU

دعاء المقيم للمسافر

أستودع الله دينك و امانتك و خواتم عملك[142]

200."Estevdi' u-l-Lahe dineke, ve emaneteke ve havatime 'amelike"

- Allahu povjeravam tvoju vjeru tvoju sigurnost i konačnicu tvojih djela.

---

139 Tirmizija, (5/491) i Hakim, (1/538)

140 Ebu Davud, (4/296) sa sahih senedom.

141 Ahmed, (2/403) i ibn Madže, (2/943)

142 Ahmed, (2/7) i Tirmizija, (5/499)

96) DOVA PRILIKOM USPINJANJA NA BRDO ILI PLANINU I SILASKA S NJIH

202.*Džabir, neka je Allah zadovoljan s njim, kazuje nam: - Kad bismo se popeli na kakvu uzvišicu, proučili bismo Allahu ekber, a kad bismo se spustili s nje, učili bismo* **"Subhane-l-Lah"! (B)**

97) DOVA - UČI JE MUSAFIR KOJI PORANI NA PUT

دعا المسافر إذا أسحر

سمع سامع بحمد الله و حسن بلائه علينا. ربنا صاحبنا و أفضل علينا عائذا بالله من النار[143]

203."Semi'a sami'un bi hamdi-l-Lahi ve husni belaihi 'alejna. Rabbena sahibna ve efdil 'alejna a'izen bi-l-Lahi mine-n-nari"

Posvjedočio je onaj ko sluša kako Allaha hvalimo i kako nas je Svojom milošću obasuo.Gospodaru naš budi nam pratilac na putovanju i podari nam zaštitnika koji će nas tvojom dozvolom od vatre čuvati.

98) DOVA - UČI SE PRILIKOM ZAUSTAVLJANJA U NEKOM MJESTU NA PUTOVANJU ILI KAKVOM DRUGOM PRISTANIŠTU

الدعاء إذا نزل منزلا في سفر أو غيره

- أعوذ بكلمات الله من شر ما خلق[144]

204."E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammati min šerri ma haleka"

Utječem se Allahovim savršenim riječima od zla onoga što je stvorio.

99) DOVA - UČI SE PO POVRATKU S PUTA

ذكر الرجوع من السفر

205.*Sin Omerov, Allah bio zadovoljan s njima dvojicom, kazuje da je Allahov Poslanik, nakon bitke ili obavljenog Hadždža, u povratku na svakom uzvišenju proučio ovu dovu:*

الله أكبر (ثلاثا) لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير. آيبون تائبون عابدون لربنا حامدون. صدق الله وعده و نصر عبده و هزم الأحزاب وحده[145]

---

[143] Muslim, (4/2086)
[144] Muslim, (4/2080)
[145] Buharija, (7/163)

"Allahu ekber (3x) La ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu ve Huve 'ala kulli šej in Kadir. Ajibune, Taibune, Abidune li Rabbina hamidune. Sadeka-l-Lahu va'dehu ve nesare 'abdehu ve hezzeme-l-azabe vahdehu"

- Nema boga sem Allaha Jedinog koji nema sudruga.Njemu pripada sva vlast i hvala i On je svemoćan.Vraćamo se kao pokajnici Gospodaru svome odani i zahvalni.Allah je ispunio obećanje Svoje i roba Svoga pomogao.

100) KAKO ĆE POSTUPITI ONAJ KOGA ZADESI NEŠTO DRUGO ŠTO GA OBRADUJE ILI GA, PAK, ONERASPOLOŽI

ما يقول و يفعل من أتاه أمر يسره أو يكرهه

206.*Poslanik , Allah mu se smilovao i spasio ga, kada bi mu se dogodilo nešto čemu bi se obradovao, izgovarao riječi:*

الحمد لله بنعمته تتم الصالحات -

"El-hamdu li-l-Lahi-l-lezi bi ni'metihi tetimmu-s-salihatu"

- *Hvala Allahu čijom dobrotom se upotpunjavaju dobra djela:*
- **الحمد لله على كل حال** [146]

"El-hamdu li-l-Lahi' ala kulli halin"

- Hvala Allahu na svakom stanju

101) VRIJEDNOST IZGOVARANJA SALAVATA NA POSLANIKA, sallallahu `alejhi we sellem

207.*Kazao je Poslanik, Allah mu se smilovao i mir podario: "Onoga ko mene jednim salavatom spomene, Allah će njega deset puta spomenuti!" (M)*

102) ŠIRENJE SELAMA / ISLAMSKOG POZDRAVA

210.*Kazao je Poslanik, Allah mu se smilovao i mir podario: "Nećete ući u Džennet dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati dok se ne budete međusobno voljeli! Hoćete li da vas uputim ka nečemu što će među vama uspostaviti ljubav, ako ga budete upražnjavali? Nazivajte Selam jedni drugima!" (M)*

---

146 Ibn Es-suni, Amelul-jevmi vel-lejle i Hakim, (1/449) i ocjenjuje ga sahihom.

103) KAKO POSTUPITI KADA SE ČUJE PJEVANJE HOROZA I REVANJE MAGARCA

دعاء صياح الديك و نهيق الحمار

اللهم اني أسألك من فضلك أعوذ بالله[147]

213.*Kada čujete horoza da kukuriče, molite Allaha za dobrote Njegovim riječima:* **"Allahumme inni es'eluke min fadlike"**

- Allahu moj molim Te za dobro Tvoje- proučite: "E'uzu bi-l-Lahi" - jer magarac je spazio šejtana!(K)

104) KAKO POSTUPITI KADA SÈ ČUJE ZAVIJANJE PASA NOĆU

214.*Kada čujete zavijanje pasa i revanje magarca noću, proučite:* **"E'uzu bi-l-Lahi"** *- jer su te životinje spazile ono što mi ne možemo vidjeti. (D,H)*

105) DOVA - UČI SE ZA ONOGA KOGA SI RUŽIO

215.*Ebu - Hurejre pripovijeda da je čuo Vjerovjesnika kako kaže: "Allahu, kojeg god da sam vjernika grdio - približi ga time Sebi na Danu sudnjem! (K)*

106) KAKO ĆE POSTUPITI MUSLIMAN U ČIJEM PRISUSTVU NEKO HVALI DRUGOG MUSLIMANA

ما يقول المسل إذا مدح المسلم

أحسبه و الله حاسبه و لا أزكي على الله أحدا[148]

216.*Kazao je Poslanik, Allah mu se smilovao i mir mu podario: "Ako neko od vas bude hvalio svoga prijatelja, neka obavezno kaže:* **' Ahsibuhu va-l-Lahu hasibuhu ve la uzzeki 'ala-l-Lahi ehada '**

-Allahu je najbolje poznat a ja ga a smatram takvim,ja Allahu nikoga ne hvalim

107) DOVA KOJA SE UČI IZMEĐU DESNOG UGLA KABE I CRNOG KAMENA (El-hadžerul-esveda)

الدعاء بين الركن اليماني و الحجر الأسود

- ربنا آتنا في الدنيا حسنة و في الآخرة حسنة و قنا عذاب النار[149]

---

147 Buharija, Feth: 6/350 i Muslim, (4/2092)

148 Muslim, (4/2296)

149 Ebu Davud, (2/179), Ahmed, (4/411) i El-Begavi, Šerhus-suneh, (7/128)

217.*Poslanik, Allah mu se smilovao i mir mu podario, vršeći tavaf oko Kabe, učaše slijedeću dovu između njenog desnog ugla i Crnog kamena:* **"Rabbena atina fi-d-dunja hasenetenh ve fi-l-ahireti haseneten ve kina 'azabe-n-nari"**
- Gospodaru naš podari nam svako dobro na dunjaluku i ahiretu i sacuvaj nas kazne u Vatri.

108) DOVA KOJA SE UČI PRILIKOM BORAVKA NA SAFFI I MERVI

دعا الوقوف على الصفا و المروة

لا اله إلا الله و الله أكبر, لا اله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير لا اله إلا الله وحده أنجز وعده و نصر عبده و هزم الأحزاب وحده[150]

218.*Džabir nam, opisujući Poslanikov hadždž, prenosi slijedeće: Pošto bi se približio Saffi, Poslanik bi proučio ajet:* **"inne-s-Safa ve-l-Mervete min še' airi-l-Lahi"**- *Saffa i Merva su Allahova časna mjesta ... - Počeo bi na način kako je Allah, dželle šanuhu , počeo. Dakle, počeo bi od Saffe, popevši se na nju, odakle mu je pogled dosezao do Bejtullaha, potom bi upravio lice svoje prema Kabi, izgovorivši:* **"La ilahe ille-l-Lahu va-l-Lahu ekber, la ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu, lehu-l-mulku, ve lehu-l-hamdu ve Huve 'ala kulli šej in Kadirun, la ilahe ille-l-Lahe vahdehu, endžeze va'-dehu ve nesare' abdehu, ve hezeme-l-ahzabe vahdehu!"**
"Nema boga sem Allaha Jedinog, koji nema sudruga Njemu pripada sva hvala i vlast i On je svemoćan.Nema boga sem Allaha Jedinoga koji je ispunio obećanje Svoje i roba svoga pomogao a saveznike moći svojom porazio.

109) DOVA KOJA SE UČI NA AREFATU

الدعاء يوم عرفة

لا اله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير[151]

219.*"Najbolja dova je ona koja se izgovara na dan Arefata, te najbolje što sam ja učio i poslanici prije mene jeste:* **"La ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve 'ala kulli šej'in kadir"**
- Nema boga sem Allaha Jedinoga, koji nema sudruga Njemu pripada sva hvala i vlast i On je Svemoćan.

---

150 Muslim, (2/888)
151 Tirmizija.

110) DOVA KOJA SE UČI KOD "MEŠ'ARIL-HARAMA"

الذكر عند المشعر الحرام

الله أكبر، لا اله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير[152]

220."Allahu ekber. La ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike leh. Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve Huve 'ala kulli šej'in kadir."

Allah je najveći.Nema boga sem Allaha Jedinoga koji nema sudruga.Njemu pripada sva vlast i hvala i On je Svemoćan.

111) IZGOVARANJE TEKBIRA PRILIKOM BACANJA KAMENČIĆA KOD OBREDA KAMENOVANJA ŠEJTANA

221.*Allahov Poslanik, Allah mu se smilovao i mir mu podario, prilikom svakog od tri kamenovanja šejtana, kod svakog bačenog kamenčića izgovorio bi tekbir, potom bi iskoračio naprijed i proučio dovu okrenuvši se prema Kibli podignutih ruku. Tako je postupao pri prvom i drugom bacanju. Prilikom trećeg kamenovanja, poslije svakog bačenog kamenčića bi izgovorio tekbir i povukao se bez zaustavljanja. (K)*

112) IZGOVARANJE TEKBIRA (PRILIKOM TAVAFA) U PRAVCU UGLA KABE U KOME JE CRNI KAMEN

222.*Vjerovjesnik je , Allah mu se smilovao i mir mu podario, obavljao tavaf / obilazak oko Kabe / i na devi. Kad god bi stigao do ugla s Crnim kamenom, upravio bi prema njemu svoj štap (ili što bi mu se našlo u rukama) i izgovorio tekbir. (B)*

113) DOVA PROTIV NEPRIJATELJA

الدعاء على العدو

اللهم منزل الكتاب سريع الحساب اهزم الأحزاب. اللهم اهزمهم و زلزلهم[153]

223."Allahumme Munzile-l-Kitabi, seri'u-l-hisabi ihzimi-l-ahzabe! Allahumme, ihzimhum ve zelzilhum"

- Allahu moj koji si Knjigu objavio koji brzo račune svodiš porazi saveznike,Allahu moj porazi i uzdrmaj ih.

---

[152] Muslim, (2/891)
[153] Muslim, (3/1362)

114) DOVA - UČI SE PRILIKOM STRAHA OD NEKOGA (GRUPE ILI NARODA)

ما يقول من خاف قوما

اللهم اكفنيهم بما شئت[154]

224."Allahumme-kfinihim bi ma ši'te"

- Allahu moj zaštiti me od njih kako Ti hoćeš.

115) DOVA - IZGOVARA SE PRILIKOM DIVLJENJA (ČUĐENJA) ILI TAJANSTVENOG DOGAĐAJA

225." Subhane-l-Lah"

- *Slavljen neka je Allah! (K)*

116) POSTUPAK PRILIKOM RADOSNOG DOGAĐAJA

227. *Vjero vjesnik bi, Allah mu se smilovao i mir mu podario, kada bi mu se dogodilo nešto čemu bi se radovao, spustio lice svoje na sedždu, zahvaljujući Allahu, Blagodarovatelju Uzvišenom. (SS - N, MA)*

117) POSTUPAK KADA SE OSJETI BOL U TIJELU

ما يقول من أحس وجعا في جسده

بسم الله (سبعا): أعوذ بالله و قدرته من شر ما أجد و أحاذر[155]

228.*Stavi ti ruku na površinu tijela gdje osjećaš bol, te izgovori triput:* **"bismi-l-Lah"** *i sedam puta:* **"E'uzu bi-l-Lahi ve kudretihi min šerri ma edžidu ve uhaziru"**

Utječem se Allahu i Njegovoj moći od zla onoga sto odlazi i čega se plasim.

118) POSTUPAK ONOGA KO SE PLAŠI DA BI SVOJIM OKOM MOGAO UREĆI NEKOGA

229.*Ako vidite nešto kod svog brata, nešto pri njemu (kao čovjeku) ili pak nešto što mu pripada, a što vas zadivljuje, zamolite Allaha da mu to blagoslovi* **(Allahumme barik fihi)**, *jer urok od očiju je, doista, istina! (H, MA, MK)*

---

[154] Muslim, (4/2300)

[155] Muslim, (4/1728)

119) RAZNOLIKOSTI DOBRIH DJELA I LIJEPOG PONAŠANJA

230.*Čim nastupi mrak ili uđete u noć, okupite svoju čeljad u kuću, jer šejtani u to doba izmile! A kad prođe sahat vremena od zalaska sunca, dozvolite im izlazak! Zaključajte svoja vrata, spomenuvši ime Allahovo, jer šejtan ne otvara zatvorena (zaključana) vrata! Pokrijte svoje posuđe, bilo čim, spomenuvši Allahovo ime. Na kraju (pred spavanje) pogasite svoja svjetla! (K)*

120) NAČIN NA KOJI MUHRIM IZGOVARA TELBIJJU PRILIKOM OBAVLJANJA HADŽA ILI UMRE

كيف يلبي المحرم في الحج أو العمرة

لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك إن الحمد و نعمة لك و الملك لا شريك لك[156]

231."Lebbejke-l-Lahumme, lebbejke, lebbejke la šerike leke, lebbejke! Inne-l-hamde ve ni'mete leke ve-l-mulke, la šerike leke"
- Odazivam Ti se, Allahu moj, odazivam! Odazivam se Tebi, Koji ravnoga Sebi nemaš, odazivam! Doista, zahvalnost i sve blagodati Tebi pripadaju, kao i sva vlast! Ti Sebi ravnoga nemaš! (K)

121) DOVA - IZGOVARA SE PRILIKOM JEZOVITOG DOGAĐAJA

ما يقال عند الفزع

لا اله إلا الله[157]

232."La ilahe ille-l-Lahu" - *Nema boga osim Allaha. (K)*

122) ŠTA SE IZGOVARA KAD NEVJERNIK KIHNE

ما يقال للكافر إذا عطس فحمد الله

- يهديكم الله و يصلح بالكم[158]

233."Jehdikumu-l-Lahu ve juslihu balekum"
- Allah vas uputio i dobrim učinio vaše srce (stanje)! (T, H, D)

[156] Buharija, 1549
[157] Buharija, Feth: 6/181, i Muslim, (4/2208)
[158] Tirmizija, (5/82), Ahmed, (4/400) i ebu Davud, (4/308)

123) KAKO UZVRATITI INOVJERCIMA NA POZDRAV

كيف يرد السلام على الكافر إذا سلم

إذا سلم عليكم أهل الكتاب فقولوا: و عليكم![159]

234.Iza selleme 'alejkum ehlu-l-Kitabi, fe kulu: "Ve alejkum!"

- Ako vas pozdrave sljedbenici nebeskih knjiga, uzvratite im riječima: I vama pozdrav! (K)

124) POSTUPAK SAIMA / POSTAČA KADA GA NEKO GRDI

ما يقول الصائم إذا سابه أحد

إني صائم, إني صائم[160]

235. "Inni saimun, Inni simun"

- Ja postim, doista, ja postim! (K)

125) ŠTA SE IZGOVARA PRILIKOM KLANJA ŽIVOTINJE ILI KURBANA

ما يقول المسلم إذا ذكى

– بسم الله و الله أكبر. (اللهم منك و لك) اللهم تقبل مني[161]

236."Bismi-l-Lahi va-l-Lahu ekber. (Allahumme minke ve leke.) Allahumme tekabbel minni"

- U ime Allaha Allah je Najveći (Allahu moj ti si me njome opskrbio i Tebi pripada)Allahu moj primi od mene.

126) DOVA - IZGOVARA SE RADI ODBACIVANJA ŠEJTANSKIH PAKOSTI

دعاء طرد الشيطان و وساوسه

أعوذ بكلمات الله التامات التي لا يجاوزهن بر و لا فاجر من شر ما خلق و برأ و ذرأ و من شر ما ينزل من السماء و من شر ما يعرج فيها و من شر ما ذرأ في الأرض و من شر ما يخرج منها و من شر فتن الليل و النهار و من شر كل طارق إلا طارق يطرق بخير يا رحمن[162]

---

159 Buharija, Feth:11/42 i Muslim, (4/1705)

160 Buharija, Feth:4/103 i Muslim, (2/806)

161 Muslim, (3/1557) i Bejheki, (9/287), (između zagrade)

162 Ahmed, (3/419) sa sahih senedom i Ibn Es-Sunni, broj:637.

237.**"E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammati-l-leti la judžavizuhunne berrun ve la fadžirun, min šerri ma haleka ve bere e ve zere e, ve min šerri ma jenzilu mine-s-semai i ve min šerri ma ja'rudžu fiha ve min šerri ma zere e fi-l-erdi ve min šerri ma jahrudžu minha ve min šerri fiteni-l-lejli ve-n-nehari ve min šerri kulli tarikin illa tarikan jatruku bi hajrin, ja Rahmanu"**
Utječem se Allahovim savršenim riječima koje ne moze premašiti ni dobročinitelj ni grješnik,od zla koje je stvorio,onoga što je iz ničega nastalo pa se umnožilo i od zla koje silazi sa nebesa i onoga koje se na njih penje,od zla onoga što u zemlju ulazi i iz nje izlazi.I od zla smutnje i noći i dana.I od zla vjesnika koji kuca na vrata kuća,osim onoga koji dobro sa sobom nosi,o Milostivi.

127) TRAŽENJE OPROSTA I POKAJANJE

238.*Kazao je Allahov Poslanik, Allah mu se smilovao i mir mu podario: - Tako mi Allaha, ja dnevno po sedamdeset puta i više zatražim oprosta od Allaha i pokajem se na (sljedeći način):* **"Estagfiru-l-Lahe ve etubu ilejhi". (B)**

128) VRLINE / FADILETI IZGOVARANJA : "SUBHANE-L-LAH, EL-HAMDU LILLAH, LA ILAHE ILLE-L-LAHU, ALLAHU EKBER"

فضل التسبيح و التحميد و التهليل و التكبير

لا اله إلا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو على كل شيء قدير[163]

1.*Ebu - Hurejre saopćava, Allah bio zadovoljan s njim, da je Allahov Poslanik, Allah mu se smilovao i mir mu podario, kazao:* **"La ilahe ille-l-Lahu vahdehu la šerike lehu, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu ve Huve ala kulli šej in Kadir"**
Nema boga sem Allaha Jedinoga koji nema sudruga.Nemu pripada sva vlast i hvala.I On je svemoćan.

129) NAČIN NA KOJI JE POSLANIK SLAVIO ALLAHA

14.*Abdullah, sin Amrov, Allah bio zadovoljan s njima dvojicom, kazuje : -Gledao sam Allahovog Poslanika, Allah mu se smilovao i mir mu podario, kako prstima desne ruke broji koliko puta izgovori* **"Subhana-l-Lah". (DT, A)**
Smiluj se, Allahu, mir podari i blagoslovi Vjerovjesnika našeg Muhammeda, te porodici njegovoj i svim ashabima! AMIN

---

[163] Buharija, (4/95) i Muslim, (4/2701)

130) DOVA KOJOM OTPOČINJEMO NAMAZ

سبحانك اللهم و بحمدك و تبارك اسمك و تعالى جدك و لا اله غيرك[164]

Subhaneke llahumme ve bihamdike ve tebareke smuke ve teala dzedduke ve la ilahe gajruke.

Slavljen neka si Gospodaru i hvala Ti blagoslovljeno je Tvoje ime ,i uzvišeno je Tvoje dostojanstvo i nema boga osim Tebe.

164 Autori sunena.

MUSLIMANSKA IMENA

Muška imena

A

- Abas-lav,namrgođen
- Abdulah-Allahov rob
- Abduladl-rob pravednog
- Abdulatif-rob Dobrog
- Abdulaziz-rob Silnog
- Abdulbaki-rob Vječnog
- Abdulbasit-rob Onog koji u izobilju daje
- Abduldželil-rob Uzvišenog
- Abdulfetah-rob Onog koji otvara vrata dobra i sreće
- Abdulgani-rob Bogatog
- Abdulgafar-rob onoga koji mnogo prašta
- Abdulhadi-rob Onoga koji upućuje na pravi put
- Abdulhaj-rob Živog
- Abdulhalim-rob Blagog
- Abdulhak-rob istinitog
- Abdulhamid-rob Hvaljenog
- Abdulkadir-rob Moćnog
- Abdulkerim-rob Plemenitog
- Abdulmedžid-rob Slavljenog
- Abdulmelik-rob Vladara
- Abdulmumin-rob Onog koji daje sigurnost
- Abdulvahid-rob Jednog,Jedinog
- Abdulvehab-rob Onog koji dariva
- Abdurahim-rob Samilosnog
- Abdurahman-rob Milostivog
- Abdurezak-rob Opskrbitelja
- Abdusamed-rob Onog kojem se sve obraća
- Abduselam—rob Onog koji daje sigurnost
- Abdusetar-rob Onog koji skriva tuđe mahane
- Abedin-pobožni
- Abir-miomiris
- Adem-ime prvog čovjeka i prvog vjerovjesnika
- Ademedin-čovjek odan vjeri
- Ado-ime arapskog plemena
- Adil-pravedan
- Adnan-ime Arapskog plemena
- Advan-brz,skakač
- Afan-čestit,pošten
- Agan-veleposjednik
- Ahmed-pohvaljen
- Ahmić-pohvaljen(izveden od Ahmed)
- Aid-onaj koji se vraća,onaj koji pripada
- Ajdin-svijetli
- Ajet-znak
- Ajnur-mjesečeva svjetlost
- Akif-ustrajan
- Akil-razuman
- Alajbeg-zapovjednik
- Alaudin-uzvišenost vjere
- Aldin-vjera(izvedeno od Edin)
- Alem-znak,putokaz
- Alija-visoki
- Alidzan-plemenit
- Ale-visoki (izvedeno od Alija)
- Almas-dijamant

- Almedin-dužan
- Almir-vođa(izvedeno od Emir)
- Amar-dugoživotni
- Amel-rad
- Amer-uzrast
- Amrudin-koji vjeri snagu daje
- Amid-stub,oslonac
- Anes-prisan
- Anid-uporan
- Arif-dobar poznavalac
- Arslan-lav
- Asaf-najžešći
- Asif-žestok,buran
- Asim-zaštitnik
- Ašik-zaljubljen
- Ataulah-Allahov dar
- Atif-naklonjen
- Atik-plemenit
- Atmadž-vlastito ime
- Avdija-Alahov rob(izvedeno od Abdulah)
- Avdo-Allahov rob(izvedeno od Abdulah)
- Azaudin-utjeha vjere
- Azem-veliki
- Azer-vatra
- Azib-neženja
- Azir-pomagač
- Aziz-silan,drag,omiljen

B

- Badem-drvo i plod iz porodice ruža
- Badrudin-sjaj vjere
- Bahro-mornar
- Bahrudin-more vjere
- Bahto-sretan čovjek
- Bajezid-otac Jezidov
- Bajram-muslimanski praznik
- Bajro-Bajram
- Bakir-prvo rodženi
- Bariz-istaknut
- Bari-nedužni
- Basil-hrabri
- Basim-koji se osmjehuje
- Bekir-prvo dijete
- Bedrija-poglavar
- Bedrudin-pun mjesec vjere
- Beg-titula
- Began-naša kovanica
- Behadil-ljepota duše
- Behaudin-ljepota vjere
- Beis-zastupnik
- Bektaš-vršnjak
- Benjamin-sin sreće i radosti
- Beriz-istaknut
- Besim-nasmijan
- Bešir-onaj koji vidi,prodoran
- Bešlaga-zapovjednik odreda bešlija(plaćene konjice)
- Bilal-vlaga,prvi mujezin u islamu
- Burhan-argument
- Burhamudin-prvak

Ć

- Ćamil-potpun
- Ćazim-onaj koji savladava grijeh
- Ćemal-potpunost
- Ćerim-plemenit

D

- Dalil-uputa
- Davud-pobožnjak,ime poslanika

- Dedaga-ime nastalo od dedo i ga
- Dehrija-ateista
- Delil-dokaz
- Demir-Željezo
- Dervo-pobožnjak
- Dilber-dragan
- Durmo-onaj koji stoji

Dž

- Džabir-onaj koji ublažava
- Džafer-rječica,ime Poslanikovog amidžića
- Džana-duša
- Džavid-darežljiv
- Džebrail-ime meleka
- Dželal-veličina
- Dželaludin-veličina vjere
- Džemal-ljepota
- Dželil-veliki
- Džemaludin-ljepota vjere
- Džemil-lijep
- Džemo-ljepota
- Dženan-duša
- Dževad-darežljiv
- Dževaludin-koji radi vjere mnogo putuje
- Dževdet-dobrota
- Dževher-suština
- Dževlan-koji je svakom od koristi
- Džihan-svijet
- Džuhejr-podići glas
- Džunaid-vojnik

Đ

- Đulaga-izvedeno od đul(ruža) i aga(veleposjednik)
- Đuzel-ugodan

E

- Ebubekr-otac bekirov
- Edah-obavljanje
- Edber-najsnažniji
- Edhem-crn,taman
- Edib-odgojen,književnik
- Edin-vjera
- Edžved-najbolji
- Ehliman-vjernik
- Ejub-onaj koji se kaje,ime poslanika
- Emanullah-okrilje
- Ekrem-najplemenitiji
- Eldar-vladar
- Elmas-dijamant
- Elmedin-onaj koji je dužan
- Elvedin-dobročinstvo vjere
- Emin-pouzdan
- Emir-zapovjednik
- Emsed-najčvršći
- Enes-druževan
- Ensar-pomagači
- Enver-najsvjetliji
- Entaz-sistematičnost
- Esad-najsretniji
- Esed-lav
- Esmin-izvedeno od jasmin
- Esved-crn
- Ešref-najčasniji
- Ezher-najizrazitiji

F

- Fadil-vrijedan
- Fadl-zasluga
- Fahim-razumije
- Fahret-slava

- Fahrija-ponosan
- Fahro-ponosan
- Fahrudin-ponos vjere
- Faik-nadmoćan
- Faris-konjanik,jahač
- Faruk-onaj koji rastavlja istinu od neistine
- Fatih-osvajač
- Fazlija-vrijedan
- Fehim-razborit
- Fejad-velikodušan
- Ferhat-radost
- Fejsal-sudac,britka sablja
- Ferid-jedinstven
- Fetah-osvajač
- Fevzija-sretan
- Fikret-ideja,misao
- Fuad-srce, duša

G

- Galib-pobjednik
- Ganija-bogataš
- Gzija-junak
- Gulam-dječak

H

- Habib-voljen,simpatija
- Habir-upućen
- Hafiz-zna napamet
- Hadžo-hadžija
- Hajro-dobri
- Hajrudin-dobro vjere
- Hakija-istinit
- Hakem-sudac
- Halid-vječni
- Halil-prijatelj
- Halim-blag
- Hamdija-hvaljen
- Hamid-hvaljen
- Hamo-izvedeno od Muhamed
- Hamza-lav,amdžić Poslanika
- Hanefija-pravovjeran,pripadnik hanefijskog mezheba
- Haris-lav,ratar,čuvar
- Harun-mnogo drag,ime poslanika
- Hasan-dobar,lijep
- Hasib-poštovan,cijenjen
- Hasim-konača
- Hašim-mrvi hljeb
- Hatim-kraj
- Hazim-odlučan
- Hadzem-junak
- Hidajet-pravi put
- Hikmet-mudrost
- Hilal-mjesec
- Hilmo-blag
- Himzo-sačuvan,zaštićen
- Hilmija-blag
- Hrustan-perzijski junak
- Hud-onaj koji će biti hvaljen
- Husein-ljepuškast
- Humam-velikodušan
- Husamudin-mač vjere
- Husrev-car

I

- Ibrahim-ime poslanika,mnoštvo
- Idris-ime poslanika
- Ifet-čednost
- Ihsan-dobročinstvo
- Ikbal-prijem
- Ilderin-munja
- Ilhamija-nadahnut

- Ilhan-kompozicija
- Ilijas-ime poslanika
- Imad-oslonac
- Imran-Merjemin otac
- Imšir-brat
- Irfan-spoznaja
- Isa-ime poslanika
- Ishak-ime poslanika
- Islam-predanost Allahu
- Ismaudin-zaštitnik vjere
- Ismail-ime poslanika
- Ismet-bezgrješnost
- Izedin-ponos vjere
- Izet-ponos
- Izudin-slava

J

- Jahja-preporoditelj
- Jakub-ime poslanika
- Jasin-ime 36. sure iz Kur*ana
- Jasir-lak
- Jasmin-vrsta cvijeta
- Jašar-onaj koji privređuje
- Junus-ime poslanika
- Jusuf-ime poslanika

K

- Kabil-podložan
- Kadir-sposoban
- Kadrija-ugledan
- Kaid-vodič
- Kamil-savršen
- Kasim-djelitelj
- Kemal-savršenost
- Kenan-zaklonjen
- Kerim-velikodušan

L

- Latif-dobroćudan
- Lukman-mudrac
- Lut-ime poslanika
- Lutfo-dobroćudnost
- Lutvo-dobroćudnost

M

- Mahir-vješt
- Mahmud-hvaljen
- Maid-onaj koji se njiše
- Malik-vladar
- Medžid-slavljen
- Mehdija-onaj koji je na pravom putu
- Mehmed-izvedeno od Muhamed
- Mehmedalija-izvedeno od Mehmed Alija
- Memsud-jak
- Mensur-potpomognut
- Mersad-osmatračnica
- Mersed-plemenit,darežljiv,lav
- Mersudin-vrijedan vjernik
- Mervan-ime omajadskog halife
- Merzuk-opskrbljen
- Mesud-sretan
- Meša-izvedeno od Mehmed
- Mevdud-drag
- Mevludin-rođenje vjere
- Midhat-pohvala
- Migdat-plahovit
- Midho-pohvala
- Miralem-vladar svijeta
- Mirsad-zasjeda
- Mirza-princ
- Mirzet-izvedeno od Mirza
- Muamer-dugovječan

- Muaz-sačuvan
- Mubarek-blagoslovljen
- Mufid-koristan
- Mugdim-preduzimljiv
- Muhamed-hvaljen
- Muharem-zabranjen,svet
- Mujo-izvedeno od Mustafa
- Mukim-stalno nastanjen
- Mumin-vjernik
- Munever-osvjetljen
- Munib-onaj koji se obraća Allahu dz.š.
- Munir-onaj koji osvjetljava
- Muradif-saputnik
- Murat-želja
- Muris-oporučitelj
- Musa-britva
- Muslija-izvedeno od Muslihudin
- Muslim-musliman
- Mustafa-odabrani
- Muzafer-pobjedonosni
- Mujezin-onaj koji uči ezan
- Muvehid-onaj koji vjeruje u jednoga Boga.
- Muzemil-umotan

N

- Nagib-darovit
- Nadim-pokajnik
- Nadil-pobjednik u gađanju strijelama
- Nafiz-onaj koji prodire
- Nahid-odrastao dječak
- Naib-zastupnik
- Nail-dar
- Naim-mekan
- Namik-koji ukrašava
- Nasih-čist
- Nasrudin-pomoč
- Nazif-čist
- Nedim-prisni prijatelj
- Nedžad-spas
- Nedžib-odvažan
- Nedžmudin-zvijezda vjere
- Nermin-junak
- Nesib-plemić
- Nevzet-novorođenče
- Nezir-opominjač
- Nihad-narav,ćud
- Nijaz-želja, molba
- Nisvet-žene
- Nuh-tješitelj,pravednik
- Numan-krv
- Nurija-svijetli
- Nurudin-sjaj
- Nusret-pomoć

O

- Omer-ime drugog halife
- Osman-ime trećeg halife
- Orhan-car utvrđenja

P

- Pašan-izvedeno od paša(titula) i aga (veleposjednik)
- Paša-titula

R

- Ragib-onaj koji želi
- Raif-samilostan
- Rahman-milostivi
- Ramadan-9.mjesec hidžretskoga kalendara
- Ramiz-onaj koji je vješt u alegoriji

- Ramo-izvedeno od ramadan
- Rasim-slikar,crtač
- Rašid—onaj koji je na pravom putu
- Refik-drug
- Rejhan-bosiljak
- Remzija-alegoričan govor
- Rešad-ispravnost
- Reuf-saosjećajan
- Rizvan-zadovoljstvo
- Rijad-vježbanje
- Rustem-perzijski junak
- Rušid-sunce
- Rušdija-razboritost
- Ruvejd-sporost

S

- Sabahudin-jutro vjere
- Sabrija-koji se odnosi na strpljivost
- Sabit-čvrst,postojan
- Sadija-sretni
- Sadik-iskren
- Sadžid-onaj koji pada na sedždu
- Safaudin-čistoća vjere
- Safet-najbolji dio
- Sakib-prodoran
- Sahib-prijatelj
- Salahudin-ispravnost vjere
- Salih-dobar
- Samed-poglavar
- Samir-noćni zabavljač
- Saud-vlastito ime
- Sedad-ispravan,pravilan
- Sead-sreća
- Sefer-putovanje
- Seid-sretan
- Sejid-gospodin
- Sejfudin-sablja vjere
- Selam-mir
- Selim-zdrav
- Selman-zdrav
- Semin-vrijedan
- Senad-oslonac
- Senahid-vječna hvala
- Senaid-oslonac
- Sened-podloga
- Server-vođa
- Selver-gospodin
- Selvet-razonoda
- Sidik-veoma iskren
- Sifet-svojstvo
- Sinan-snaga
- Sinanudin-snaga vjere
- Sirija-tajanstven
- Skender-Aleksandar
- Smajo-izvedeno od Ismail
- Suad-sretan
- Sulejman-ime poslanika
- Sultan-car
- Sunija-sunit
- Suvejd-vrsta cvjeta

Š

- Šaban-osmi mjesec po hidžretskom kalendaru
- Šahsudin-vjersko lice
- Šakir-zahvalan
- Šefket-saosjećajan
- Šefik-saosjećajan
- Šehrizad-građanin
- Šehid-poginuli
- Šemsudin-sunce vjere
- Šeherzad-gradsko dijete
- Šerif-ugledan

- Ševal-deseti mjesec u Hidžretskom kalendaru
- Šuajb-ime poslanika
- Šukri-koji se zahvaljuje

T
- Tahir-čist
- Taib-pokajnik
- Tajib-dobar
- Talib-učenik
- Tale-vlastito ime
- Tarik-onaj koji kuca
- Teufik-pomoć od Allaha dž.š.

U
- Ubejd-mali rob
- Ubejdulah-Allahov mali rob
- Ubejda-mala robinja
- Uma-izvedeno od Umihana
- Umejr-mali Omer
- Uzejr-ime poslanika

V
- Vahdet-jedinstvo
- Varis-nasljednik
- Vahid-jedan
- Vedad-ljubav
- Vehab-onaj koji daruje
- Vehbija-nadaren
- Vehid-jedini
- Vejsil-vlastito ime
- Vekil-zastupnik
- Velid-novorođenče
- Velija-prijatelj
- Vezir-ministar
- Vildan-sinovi

Z
- Zahid-pobožan
- Zafer-junak
- Zaim-vođa
- Zenun-vlasnik velike ribe
- Zekir-onaj koji često spominje Allaha
- Zekerijah-ime poslanika
- Zemir-lijepa pjesma
- Zemur-lijep dječak
- Zikret-uspomena
- Zihnija-umni
- Zijad-vlastito ime
- Zubejr-vlastito muško ime
- Zulfikar-staratelj
- Zulkarnejn-vlasnik dva roga
- Zulkifl-staratelj

ŽENSKA IMENA

A

- Abida-pobožna
- Adaleta-pravedna
- Advija-brza,hitra
- Adila-pravedna
- Adiba-domaćica
- Adna-dženet
- Aida-ona koja se vraća
- Aiša-živa
- Ajdina-svijetla
- Ajla-obasjana mjesečinom
- Ajna-izvorna
- Ajša-živa
- Aldina-izvedeno od Edina
- Alema-znak,putokaz
- Alija-uzvišena
- Alma-jabuka
- Almasa-dijamant
- Almedina-dužna
- Almira-izvedeno od Emira
- Amela-posao
- Amina-pouzdana
- Amira-naseljanica,zapovjednica
- Amra-život
- Amera-dob
- Anisa-gospođica
- Anesa-najprisnija
- Asija-liječnica
- Azema-najveća
- Azemina-velika
- Aziza-omiljena,draga
- Azra-djevica

B

- Badema-drvo i plod iz porodice ruža
- Badira-užurbana
- Bahra-morska
- Bahrija-primorka
- Bakira-ranoranilac
- Begzada-begovsko dijete
- Behima-čista
- Behija-lijepa,ljupka
- Behudina-ukras vjere
- Bekira-ranoranilac
- Belma-14.noć lunarnog mjeseca
- Belkisa-kraljica od Sabe
- Berina-najbolja
- Besima-nasmijana
- Bešira-muštulukžija,žena donosilac radosne vijesti
- Bilala-svježa

Ć

- Ćamila-potpuna
- Ćamka-vlastito ime
- Ćemala-savršenstvo
- Ćerima-v.Kerima

D

- Delila-dokaz,vodić
- Derviša-pobožna žena
- Devla-sudbina
- Devleta-država,vladavina
- Dina-vjera,pobožnost

Dž
- Džanana-draga
- Džejlana-gazela
- Džihad-sveti rat
- Dželaludina-veličina vjere
- Dželila-uzvišena
- Džemaludina-ljepota vjere
- Džemila-lijepa
- Dženana-srce,duša
- Dženeta-bašta
- Dževada-darežljiva
- Dževhira-dragulj
- Dževdeta-dobrota
- Džihana-svijet

Đ
- Đula-cvijet
- Đulzulejha-izvedeno od đul(ruža) i Zulejha
- Đulbehara-proljetni cvijet
- Đulistana-cvjetnjak
- Đulzada-dijete poput cvijeta

E
- Edhema-svježa
- Ediba-odgojena
- Edina-vjera
- Ehlimana-vjernica
- Ejuba-izvedeno od Ejub
- Elma-jabuka
- Elmasa-dijamant
- Elvedina-dar
- Emela-nada
- Elmedina-ona koja je dužna
- Emina-pouzdana
- Emira-zapovjednica
- Envera-najsvijetlija
- Enesa-društvena
- Enisa-pitoma
- Envera-najsjajnija
- Esada-najsretnija
- Ermina-izvedeno od ermin
- Esma-imena,kćerka Ebu Bekra

F
- Fadila-vrijedna
- Fahira-hvalisava
- Fahra-ponosna
- Fahreta-ponos
- Faida-korist,interes
- Fata-izvedeno od Fatima
- Fatima-ona koja odbija dijete od dojenja
- Fazila-vrijedna
- Fehima-razborita
- Ferida-jedinstvena
- Fetaha-osvajačica
- Fikreta-ideja,misao
- Fuada-srce,duša

G
- Galiba-koja pobjeđuje nadmoćne
- Gazija-osvajačica

H
- Habiba-voljena,simpatija
- Hadžera-ime žene Ibrahima a.s.
- Hafiza-zaštitnica
- Hafsa-ime jedne od poslanikovi žena
- Hajrija-dobra
- Halida-vječna
- Halila-vjerna prijateljica
- Halima-blaga

- Hamida-hvaljena
- Hana-vlastito ime
- Hanka-carica,vladarica
- Harisa-budna.oprezna
- Hanumica-gospođica
- Hasena-ljupka
- Hasiba-poštovana
- Hasima-koja spor rješava
- Hatema-konačna
- Hatidža-vlastito ime
- Hava-žena Adema a.s.
- Hiba-voljena
- Hedija-poklon
- Hidajeta-pravi put
- Hurija-dženetska djevica
- Husamudina-mač vjere
- Huzejfa-oniska žena,ime žene ashaba

I

- Ibtisama-osmjeh
- Ifeta-čednost
- Ilma-poznavanje,znanje
- Islama-predanost Allahu dž.š. i Islamu
- Isma-ime,glas,ugled
- Ilduza-zvjezdana
- Ismeta-bezgrešnost
- Ismihana-izvedeno od ism(ime) i hana (carica)

J

- Jamina-arapska sreća
- Jasira-koja dolazi sa lijeva
- Jasmin-cvijet

K

- Kabila-buduća,podesna.sposobna
- Kadifa-tanka,vitka
- Kabira-velika,značajna
- Kadira-sposobna
- Kadima-pridošlica;glava;koja dolazi,
- Kanita-poslušna,pokorna Allahu dž.š.
- Kasema-zakletva
- Kasima-djeljiteljica
- Kelima-sagovornica
- Kenana-skrivena
- Kerima-plemenita darežljiva
- Kevsera-plemenita,darežljiva

L

- Lamija-blistava
- Latifa-dobroćudna
- Lebida-vrsta cvjeća
- Lejla-mračna noć
- Lemana-blistanje
- Lida-izvedeno od Halida
- Lutfija-dobroćudnost

M

- Madiha-hvaljiteljka, koja Allaha dž.š. slavi
- Madžida-slavljena
- Mahira-vješta
- Maida-ona koja se njiše
- Majda-izvedeno od Maida
- Mahsuma-zaštićena
- Mediha-zahvala
- Medina-grad
- Medžida-slavna
- Merjema-ime majke Isa a.s.

- Meliha-ljupka
- Mejra-vlastito ime
- Mensura-potpomognuta
- Merdana-hrabra
- Merdzana-crvena
- Merima-izvedeno od Merjema
- Merisa-energična,iskusna,vrijedna, marljiva
- Mersiha-vlastito ime
- Mervana-vlastito ime
- Mesuda-sretna
- Mevduda-voljena,draga
- Mevlida-rođenje
- Mevdeta-ljubav
- Mimbsama-uvijek nasmiješena,vedra
- Midhata-pohvala
- Midha-pohvaljena
- Mina-vlastito ime,ime doline blizu Meke
- Mirsada-zasjeda
- Mirzeta-princeza
- Muamera-dugovječna
- Muaza-zaštićena
- Mubina-jasna
- Mubera-nevina
- Mukadesa-sveta
- Muenesa-sprijateljena
- Mufida-korisno,unosno
- Muhterema-poštovana, cijenjena
- Mujesira-ona koja olakšava
- Mukelefa-uračunljiva
- Mumina-vjernica
- Munevera-osvjetljena
- Muniba-ona koja se obraća Allahu dž.š.
- Munira-ona koja osvjetljava
- Muradifa-saputnica
- Murisa-oporučiteljka
- Mursela-glasnica
- Muslima-koja ulijeva mir i spokojstvo
- Muvedeta-ljubav,naklonost
- Muzafera-koja uspijeva

N

- Nabiha-plemenita roda,ugledna, čuvena
- Nadira-rijetka
- Nadža-spašena
- Nafija-korisna
- Nafiza-ona koja prodire
- Nahida-marljiva
- Naida-čista
- Naifa-visoka
- Naila-dobitnica
- Naima-nježna
- Namira-ljuta
- Nasiha-savjetnica
- Naza-nježnost
- Nazifa-čista
- Nedima-prisna prijateljica
- Nedžada-spas
- Nedžda-hrabra
- Nedžma-zvijezda
- Nedžiba-plemenita
- Nefija-ona koja poriče
- Nejra-blistava
- Nermina-junakinja
- Nesiba-plemkinja
- Nevzada-novorođenče
- Nevzeta-novorođenče
- Nezira-ona koja opominje
- Nihada-narav,ćud

- Nizama-uređena
- Nisveta-žene
- Nurudina-sjaj, svjetlo vjere
- Nura-svijetla
- Nusreta-pomoć

P

- Pašana-izvedeno od pašan
- Pemba-pamuk
- Plema-vlastito ime

R

- Rabija-proljeće
- Rahima-samilosna
- Ramiza-ona koja je vješta u alegoriji
- Rasema-slikarka
- Rašida-ona koja je na pravom putu
- Razija-zadovoljna
- Refika-drugarica
- Rebija-proljetna kiša
- Rehida-blaga
- Rejhana-mirisna biljka,dobra,blaga
- Remzija-alegoričan govor
- Rešida-punoljetna
- Ridvana-zadovoljstvo
- Ruvejda-sporost

S

- Sabaheta-ljepota
- Sabiha-ljepota
- Sabira-strpljiva
- Sadeta-sreća
- Sadija-sretna
- Sadudina-sreča uspijeh vjere
- Sadžida-ona koja pada na sedždu
- Safa-bistrina
- Safeta-najbolji dio
- Sahiba-kolegica
- Saima-postačica
- Sakiba-prodorna
- Salahudina-valjanost
- Saliha-obra,solidna, poštena
- Salima-zdrava
- Samra-smeđa
- Samija-visoka
- Sanida-ona koja podržava
- Selma-vlastito ime
- Semina-vrijedna
- Senada-oslonac
- Senida-koja se oslanja,ima povjerenje
- Sevda-crna
- Sejfudina-sablja
- Sena-blistanje
- Senija-visoka
- Sidika-veoma iskrena
- Sifeta-svojstvo
- Suada-sretna
- Subhija-jutarnja
- Subha-jutro
- Sultanija-princeza
- Sulejmana-vlastito ime
- Sumeja-mlada ptica

Š

- Šaćira-zahvalna
- Šahida-svjedokinja
- Šahina-soko
- Šahza-vlastito ime
- Šefika-saosjećajna
- Šefka-izvedeno od Šefika

- Šefketa-samilosna
- Šeherzada-građanka
- Šejla-primorski bor
- Šejma-koja ima mladež,ben
- Šemsa-izvedeno od Šemsudina
- Šerifa-ugledna
- Ševala-izvedeno od Ševal
- Šida-izvedeno od Rašida
- Šuhreta-čuvenost,glasovitost

T
- Taha-vlastito ime
- Tahira-čista
- Taiba-pokajnica
- Taliba-koja traži znanje,učenica
- Talha-vrsta cvijeća
- Tevhida-jednoća
- Tidža-izvedeno od Hatidža
- Tifa-izvedeno od Atifa
- Timama-potpuna

U
- Ubejda-mala robinja
- Ulfeta-prijateljstvo
- Umihana-majka korisnog, ugodnog
- Urveta-skupocjena
- Uzejfa-onisla žena

V
- Vadžida-bogata,imučna
- Vahdeta-jedinstvo
- Vahiba-darodavateljka, koja poklanja
- Vahida-jedna
- Vakija-koja čuva, brani
- Valida-majka
- Vamika-zaljubljena
- Varisa-nasljednica
- Vasima-veoma lijepa divna
- Vasvija-opisna
- Vedada-ljubav
- Vedžiha-prihvatljiva
- Vehbija-nadaren
- Velida-novorođenče
- Vekila-opunomočiti
- Vesida-čvrsta
- Vezira-ministarka
- Vildana-djeca

Z
- Zafera-trijumf
- Zahida-pobožna
- Zakira-ona koja često spominje Allaha
- Zamira-lijepa pjesma
- Zeama-čast, ugled
- Zarifa-lijepa
- Zehra-cvijet
- Zehrudina-cvijeće vjere
- Zejna-ljepota
- Zejneba-vrsta mirisnog drveta
- Zekija-dobra
- Ziba-lijepa, divna
- Zineta-ukras
- Zlata-vlastito ime
- Zjada-povećanje, porast
- Zubejda-neven
- Zuhra-blago
- Zulejha-vlastito ime
- Zumreta-grupa,kategorija

MEDICINA MUHAMMEDA s.a.v.s.

LIJEČENJE RUKJOM IZ KUR'ANA I SUNNETA

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

- Uvod: Važnost liječenja Kur'anom i sunnetom

Hvala pripada Allahu, samo Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo.Utječemo se Allahu od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi, ne može ga niko u zabludu uvesti, a koga Allah ostavi u zabludi, ne može ga niko uputiti na Pravi put. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinog, koji nema druga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik. Neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu porodicu, drugove i one koji ih slijede u dobročinstvu, sve do Sudnjeg dana.

Nema sumnje i dvojbe da je liječenje rukjom iz Kur'ana plemenitog i vjerodostojnog sunneta koristan i potpun lijek (Reci: On je vjernicima uputstvo i lijek).[1]

(Mi objavljujemo u Kuranu ono što je lijek i milost vjernicima)[2]. U ovome ajetu riječ «min» prevedena kao «ono što je» ne upućuje na dio Kur'ana nego pojašnjava vrstu, a cijeli Kur'an je lijek, kako stoji i u prethodno navedenom ajetu.[3]

(O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima).[4]

Kur'an je potpuni lijek za sve duševne i tjelesne bolesti, i bolesti dunjaluka i ahireta, ali nije svako uspješan i sposoban u liječenju Kur'anom. Ako bolesnik na najbolji našin pristupi liječenju vlastite bolesti Kur'anom, sa iskrenošću i imanom, potpunim prihvatanjem, čvrstim ubjeđenjem i ispunjavanjem uslova liječenja, bolest mu se nikada neće moći oduprijeti. A kako će se bolest oduprijeti govoru Gospodara Zemlje i nebesa, koji da je objavljen brdima, rascijepio bi ih. Ili da je objavljen Zemlji, rasjekao bi je. Ne postoji nijedna duševna ili tjelesna bolest a da u Kur'anu nema upute za način liječenja te bolesti, njene razloge i zaštitu od iste, onome kome je Allah podario razumijevanje Njegove knjige. Allah Uzvišeni je spomenuo duševne i tjelesne bolesti u Kur'anu, kao i to kako se liječe.

---

[1] Sura Fussilet, 44. ajet.

[2] Sura el-Isra', 82.ajet.

[3] Vidi *Prikladan odgovor za onog ko traži lijek* od Ibn Qayyima, str. 20.

[4] Sura Junus, 57. ajet.

Postoje dvije vrste duševnih bolesti: bolest sumnje i dvojbe, te bolest strasti i zablude. Slavljen neka je On, spominje detaljno duševne bolesti i razloge njihova nastajanja, te načine liječenja.[1]

Rekao je Uzvišeni: (A zar im nije dosta to što Mi tebi objavljujemo knjigu koja im se kazuje; u njoj je, doista, blagodat i pouka narodu koji vjeruje).[2]

Učenjak Ibnul Kajjim je rekao: "Koga Kur'an ne izliječi, dabogda ga Allah ne izliječio, i kome Kur'an nije dovoljan, dabogda mu Allah ne pomogao."[3]

Što se tiče tjelesnih bolesti, Kur'an je u općem smislu postavio temelje i dao osnovna pravila i uputstva za njihovo liječenje, i stoga se temelji medicine nalaze u Kur'anu časnom i svode se na tri stvari: čuvanje zdravlja, zaštita od onoga što šteti i izbacivanje pokvarenih i štetnih tvari.[4] Sva ostala načela medicine i metodi liječenja se mogu podvesti pod ova tri kur'anska principa.

Ako se rob ispravno liječi Kur'anom primjetit će neobično djelovanje koje vodi brzom ozdravljenju.

Ibnul Kajjim, Allah mu se smilovao, priča: Bio sam bolestan neko vrijeme u Mekki i nisam mogao naći ni liječnika ni lijeka, pa sam se liječio Fatihom. Primjećivao sam neobično djelovanje. Uzimao bih Zem-zem vodu i na nju učio Fatihu nekoliko puta. Zatim sam pio vodu i tako doživljavao potpuno ozdravljenje. Ovo sam primjenjivao kod mnogih drugih bolesti i puno sam se okoristio. Ispričao sam to onima koji su osjećali bolove, te su mnogi ubrzo ozdravili.[5]

Isto tako liječenje rukjom iz Poslanikove prakse spada u najkorisnije lijekove.Dova bez šerijatskih smetnji je najkorisniji povod da se otkloni neugodnost i dobije ono što se traži i jedan od najboljih lijekova, naročito kada se ustraje u njoj. Ona je neprijatelj bolesti i kušnji, odupire joj se i liječi je. Sprječava njenu pojavu, ili je ublažava ukoliko se pojavi.[6]

"Dova koristi onome koga nešto zadesi a i onome koga ne zadesi, pa zato učite dovu, o Allahovi robovi."[7]

"Odredbu mijenja samo dova a život produžuje samo dobročinstvo."[1]

---

1 Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/6 i 4/352.

2 Sura el-Ankebut 51.

3 *Opskrba za dan povratka* 3/352.

4 Prethodni izvor 3/352 i 4/6.

5 Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/178 i *Prikladan odgovor*, str. 21.

6 Vidi *Prikladan odgovor*, str. 22-25.

7 Et-Tirmizī , el-Hākim i Ahmed, a Albanī ga ocjenjuje hasenom. Vidi *Sahih el-Džami'* 3/151, pod brojem 3403.

Međutim, ovdje treba razumjeti jednu stvar, a to je da ajeti, zikrovi, dove i zaštitna sredstva kojima se liječi, jesu sami po sebi korisni i djelotvorni, ali zahtijevaju prihvatanje i snagu onoga ko ih praktikuje i njegov uticaj. Ako ozdravljenje izostane, to je zbog slabosti djelovanja onoga koji uči ili zbog neprihvatanja bolesnika ili zbog jake prepreke koja ometa da lijek bude efikasan.

Liječenje rukjom ima dva segmenta: jedan od strane bolesnika i drugi od strane onoga koji liječi.

1. Prvi segment podrazumijeva bolesnikovu vlastitu snagu, iskreno usmjerenje prema Uzvišenom Allahu, čvrsto ubjeđenje da je Kur'an lijek i milost vjernicima i ispravnu zaštitu u kojoj će biti usaglašeni jezik i srce.To je jedan način borbe protiv bolesti, a borac ne može pobijediti neprijatelja ako ne bude imao dvije stvari :

a) ispravno i kvalitetno oružje(npr. sablju)

b) snažnu ruku

Ako izostane jedno od ovo dvoje, neće koristiti moćno oružje, a kako tek kada izostanu obje stvari, a to je srce koje je ruševina bez tevhida, tevekkula(oslonca na Allaha), bogobojaznosti i upute, a uz to je bez bilo kakvog oružja.

2. Drugi segment (od strane onoga koji liječi) podrazumijeva da i onaj koji liječi Kur'anom i sunnetom pri sebi ima dvije prethodno spomenute stvari[2]. Stoga Ibn et-Tīn, Allah mu se smilovao, kaže: "Učenje rukje zaštitnim i drugim dovama koje spominju Allahova imena jeste duhovni lijek i, ako dođe na jezik čestitih stvorenja, donosi ozdravljenje sa dozvolom Uzvišenog Allaha."[3]

Učenjaci su saglasni da je rukja dozvoljena ako se ispune tri uslova:

Da sadrži Allahov govor, Allahova imena, svojstva ili riječi Allahovog Poslanika s.a.v.s.

Da bude na arapskom ili na nekom drugom jeziku čije značenje je poznato.

Da se vjeruje da rukja ne utiče sama po sebi, nego Allahovom moći,[4] a rukja je samo uzrok.

Zbog ogromne važnosti dodao sam mnoge korisne stvari.

---

1 El-Hākim i Et-Tirmizī, a Albanī ga smatra hasenom. Vidi *Niz vjerodostojnih hadisa* 1/76, pod brojem 154.

2 Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/68 i *Prikladan odgovor* str. 21.

3 Vidi *Fethul bari* 10/196.

4 Vidi *Fethul bari* 10/195, Fetve učenjaka Ibn Baza 2/384.

Molim Allaha Uzvišenog, Njegovim lijepim imenima i uzvišenim svojstvima da ono bude iskreno u Njegovo ime. Da me okoristi njime i da okoristi onoga ko ga pročita ili ga odštampa ili bude razlogom da se izdaje, kao i sve muslimane. On Subhanehu je Pokrovitelj toga i Sposoban je za to. Neka je Allahov salavat, selam i spas na našeg Vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu, drugove i svakog ko ih slijedi u doborčinstvu do Sudnjeg dana.

prof.dr. Seid Kahtani

PRVO POGLAVLJE: Liječenje sihra

Božansko liječenje sihra dijeli se na dva dijela:

Prvi dio: čuvanje od sihra prije nego se dogodi i to:

1.Izvršavanjem svih naredbi, ostavljanjem svih zabrana i pokajanjem za sva loša djela.

2. Puno učiti Kur'ani časni i uzeti učenje određenog broja ajeta kao dnevnu obavezu.

3. Zaštita dovama i propisanim zikrovima kao što su: "U ime Allaha s čijim imenom ne može naškoditi ništa što je na Zemlji i nebu, On sve čuje i sve zna." (tri puta ujutro i naveče)[1]; učenje Ajetul Kursije nakon svakog namaza, prilikom spavanja, te ujutro i navečer[2]; učenje sure El-Ihlās te sura El-Feleq i En-Nas tri puta ujutro i navečer i prilikom spavanja; izgovaranje riječi "Nema boga osim Allaha Jedinog, On nema druga, Njemu pripada vlast i hvala i On sve može" sto puta svaki dan.[3]

Praktikaovanje jutarnjih i večernjih zikrova; zikrova nakon namaza; zikrova prilikom spavanja i ustajanja; zikrova prilikom ulaska u kuću i izlaska iz nje; zikrova prilikom jahanja životinje i ulaska u prevozno sredstvo; zikrova prilikom ulaska u mesdžid i izlaska iz njega; dova prilikom ulaska u nužnik i izlaska iz njega; dova kada vidimo nekoga u iskušenju i druge. Mnogo toga sam već spomenuo u knjizi"Zaštita svakog muslimana" prema situacijama, prilikama, mjestu i vremenu.

Nema sumnje da je pridržavanje ovoga razlog koji, sa dozvolom Uzvišenog Allaha brani od sihra, uroka i džinskog djelovanja, i to je također jedan od najefikasnijih lijekova kada već dođe do sihra.[4]

4. Uzimanje sedam hurmi natašte ujutro ako je u mogućnosti, zbog riječi Poslanika a.s. :"Ko osvane sa sedam hurmi 'adžwa[5], taj dan mu neće naškoditi ni otrov ni sihr."[1]

---

[1] Et-Tirmizi, Ebu Davud i Ibn Madže. Vidi *Sahih* Ibn Madže 2/332.

[2] Vidi el-Hakim. On ga smatra vjerodostojnim i slaže se sa njim Ez-Zehebi 1/562; *Sahih et-tergib vet-terhib* od Albanija 1/273, pod brojem 658.

[3] El-Buhari 4/95, Muslim 4/2071.

[4] Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/162, skup fetvi učenjaka Ibn Baza3/277. vidi *Deset uzroka kojima se uklanja zlo zavidnika, sihirbaza* u trećem poglavlju o *Liječenja uroka*, str. 108. iz ove knjige.

[5] Vrsta datule.(op.rec.)

Najpotpunije je da to budu medinske hurme, između dvije Harre[2], kao što stoji u Muslimovom rivajetu.Učenjak Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz, Allah ga sačuvao, smatra da sve medinske hurme ulaze u ovaj opis`Poslanika s.a.v.s. zbog njegovih riječi: "Ko kada osvane pojede sedam hurmi koje se nalaze između dvije Harre..."(hadis).[3]

On također smatra, Allah ga sačuvao, da se može odnositi i na onoga ko pojede sedam drugih hurmi koje nisu iz Medine.

Drugi dio: Liječenje sihra nakon što se dogodi. Ima više vrsta:

Prva vrsta: Pronalaženje i uništavanje sihra kada se sazna njegovo mjesto, šerijatski dozvoljenim postupcima i to je najdjelotvorniji lijek za onoga koji je opsihren.[4]

Druga vrsta: Šerijatski dozvoljena rukja. U nju spada[5]:

1 - Samljeti sedam listova zelenog lotosa sa dva kamena ili nečim sličnim i to preliti vodom koja je dovoljna za kupanje i proučiti na to:

أعوذ بالله مِنَ الشَّيْطان الرجيم - Utječem se Allahu od prokletog šejtana

الله لا إله إلا هو، الحي القيوم ، لا تـأخذه سنة و لا نوم ، له ما في السماوات و ما في ا
لأرض ، من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه ، يعلم ما بين أيديهم و ما خلفهم ، و لا يحيطون
بشيء من علمه إلا بما شاء ، وسع كرسيه السماوات و ا
لأرض ، و لا يئوده حفظهما و هو العلي العظيم .[6]

Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna – drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvata nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo: On je Svevišnji, Veličanstveni!

---

[1] El-Buharijev komentar u Fethu 10/247, Muslim 3/1618.

[2] Harra je reljef specifičan za Saudijski poluotok. To su oblasti prekrivene crnim vulkanskim kamenom i Medina leži između takve dvije Harre.(op.prev.)

[3] Muslim 3/1618

[4] Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/124, el-Buharijev komentar u Fethu 10/132, Muslim 4/1917, skup fetvi Ibn Baz 3/228.

[5] Vidi Fethu-l-hakki-l-mubin fi 'iladži sar'i ve sihri ve 'ajni 138.

[6] Sura el-Bekare 255. ajet.

و أوحينا إلى موسى أن ألق عصاك فإذا هي تلقف ما يأفكون● فوقع ا لحق و بطل ما كانوا يعملون● فغلبوا هنالك و ا نقلبوا صاغرين● و أُلقِىَ السحرة ساجدين● قالوا آمَنّا برب ا لعالمين●

رب موسى و هارون●[1]

I Mi naredismo Musau: "Baci štap svoj!" – i on odjednom proguta sve ono čime su oni bili obmanu izveli. (117) I tako istina na vidjelo izbi i pokaza se da je bilo lažno ono što su oni priredili, (118) i tu oni bijahu pobijeđeni i ostadoše poniženi, (119)

A čarobnjaci se licem na tle baciše. (120) "Mi vjerujemo u Gospodara svjetova" – povikaše, (121) "Gospodara Musaova i Harunova!" (122)

و قال فرعون ا ئتونى بكل ساحر عليم● فلمّا جاء ا لسحرة قال لهم موسى ألقوا ما أنتم ملقون●

فلمّا ألقوْا قال لهم موسى ما جئتم به ا لسحرۜ إن الله سيبطلهۜ إن الله لا يصلح عمل المفسدين●

و يحق الله الحق بكلماته و لو كره المجرمون●[2]

I faraon reče: " Dovedite mi sve vješte čarobnjake!" (79) I kad čarobnjaci dođoše, Musa im reče: "Bacite što imate da bacite!" (80) I kad oni baciše, Musa uzviknu: "Ono što ste priredili čarolija je! Allah će je uništiti, jer Allah ne dopušta da djelo pokvarenjaka uspije, (81) Allah će svojom moći istinu utvrditi, makar što će to nevjernicima krivo biti!" (82)

قالوا يا موسى إمّا أنْ تلقى و إمّا أنْ نكون أوّل منْ ألقىَ● قال بلْ ألقواۜ فإذا حبالهم و عصيهم يخيل إليه مِنْ سحرهم أنها تسعى● فأوجس في نفسه خيفة موسى● قلنا لا تخفْ إنّك أنت الأعْلى●

و ألق ِما في يمينك تلقف ما صنعواۜ إنّما صنعوا كيد ساحرۜ و لا يفلح الساحر حيث أتى● و أُلقِىَ السحرة سجّدا قالوا آمنّا برب هارون و موسى ●[3]

"O Musa," – rekoše oni – "hoćeš li ti ili ćemo najprije mi baciti?" (65) "Bacite vi!" – reče on – i odjednom mu se pričini da konopi njihovi, zbog vradžbine njihove, kreću, (66) i Musa u sebi osjeti zebnju. (67) "Ne boj se!" – rekosmo Mi - , "ti ćeš, doista pobijediti! (68) Samo baci to što ti je u desnoj ruci, progutaće ono što su oni napravili, jer je ono što su oni napravili samo varka čarobnjaka, a čarobnjak neće, ma gdje došao, uspjeti." (69) I čarobnjaci se baciše licem na tle govoreći: "Mi vjerujemo u Musaova i Harunova Gospodara!"

---

[1] Sura el-Earaf 117-122 ajet.

[2] Sura Junus 79-82 ajet.

[3] Sura Taha 65-70 ajet.

بسم الله الرحمن الرحيم
قل يا أيها الكافرون● لا أعبد ما تعبدون● و لا أنتم عابدون ما أعبد● و لا أنا عابد ما عبدتم● ولا أنتم عابدون ما أعبد● لكم دينكم و لى دين●

Reci: "O vi nevjernici,
Ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate,
A ni vi se nećete klanjati Onome kome se ja klanjam;
Ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali,
A i vi se niste klanjali Onome kome se ja klanjam,
A vama – vaša vjera, a meni – moja!

بسم الله الرحمن الرحيم
قل هو الله أحد● الله الصمد● لم يلد و لم يلد● و لم يكن له كفوا أحد●

Reci: "On je Allah - Jedan!
Allah je Utočište svakom!
Nije rodio i rođen nije,
I niko Mu ravan nije!"

بسم الله الرحمن الرحيم
قل أعوذ برب الفلق● من شر ما خلق● و من شر غاسق إذا وقب● و من شر النفا ثات في العقد● و من شر حاسد إذا حسد●

Reci: "Utječem se Gospodaru svitanja
od zla onoga što On stvara
i od zla mrkle noći kada razastre tmine,
i od zla smutljivca kad smutnje sije
i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!"

بسم الله الرحمن الرحيم
قل أعوذ برب الناس● ملك الناس● إله الناس● من شر الوسواس خنّاس● الذى يوسوس في صدور الناس ● من الجنة والناس●

Reci: "Tražim zaštitu Gospodara ljudi,
Vladara ljudi,
Boga ljudi,
Od zla šejtana-napasnika,
Koji zle misli unosi u srca ljudi –
Od džinnova i od ljudi!"

Nakon što se spomenuto prouči na vodu, popije se tri puta, a sa ostatkom se okupa. Time će bolest nestati ako Bog da. Ukoliko potreba iziskuje da se to

ponovi dva ili više puta, nema smetnje, sve dok bolest ne prođe. Već je isprobano mnogo puta, pa je Allah dao korist. Ovo je dobro za onog koji ne može prići svojoj ženi.[1]

2 – Učiti El-Fatihu, Ajetul Kursiju, zadnja dva ajeta iz sure El-Bekare, suru El-Ihlas, El-Felek i En-Nas tri puta ili više puta uz puhanje i potiranje bolesnog mjesta desnom rukom.[2]

3 – Zaštitne dove, rukja i uopćene dove:

أَسْأَلُ ا للهَ الْعَظِيمِ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ. (سَبْعَ مَرَّاتٍ)[3]

Es'elu-l-Lahe-l-'azime Rabbe-l-'aršil 'azimi en ješfijeke.

Molim Uzvišenog Allaha, Gospodara Arša velikog da te izliječi.

Bolesnik stavlja ruku na mjesto gdje ga boli i izgovara بِسْمِ الله ***bismillahi*** – u ime Allaha tri puta, a zatim:

أَعُوذُ بِاللهِ وَ قُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَ أُحَاذِرُ. (سَبْعَ مَرَّاتٍ)[4]

E'uzu billahi ve kudretihi min šerri ma edžidu ve uhaziru.

Utječem se Allahu od zla koje osjećam i kojeg se plašim.

اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ البَأسَ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لا شِفَاءَ إِلا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لا يُغَادِرُ سَقَمًا.[5]

Allahumme Rabbe-n-nasi ezhibil be'se, vešfi ente-š-Šafi la šifae illa šifauke, šifaen la jugadiru seqamen.

Allahu moj, Gospodaru ljudi, otkloni bol, izliječi, Ti liječiš. Nema lijeka osim Tvoga lijeka, lijekom nakon kojeg se bolest ne vraća.

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ. وَ هَامَّةٍ وَ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ. لامَّةٍ.[6]

E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammeti min kulli šejtanin ve hammetin ve min kulli 'ajnin lammetin.

---

1 Vidi *Fetve* Ibn Baza 3/279; *Fethul medžid* str. 346; *Oštri mač u borbi protiv zlih sihirbaza* od Vehida el-Balija, str. 109-117, tu postoji duga i korisna rukja ako Bog da; *Musannaf* od Abdur-Rezzaka 11/13 i *Fethu-bari* 10/233.

2 Vidi el-Buhari sa komentarom u *Fethu* 9/62; Muslim 4/1723, te ponovo El-Buhari sa komentarom u *Fethu* 10/208.

3 Et-Tirmizi i Ebu Davud 3/187; Et-Tirmizi 2/410; vidi Sahihul džami' 5/180 i 5/322.

4 Muslim 4/1728.

5 El-Buhari sa komentarom u *Fethu* 10/206 i Muslim 4/1721.

6 El-Buhari sa komentarom u *Fethu* 6/408.

Utječem se Allahovim potpunim riječima od svakog šejtana i zla i svakog urokljiva oka.

أعُوذ بكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ.[1]

E'uzu bi kelimati-l-Lahit-tammati min šerri ma haleka.

Utječem se Allahovim potpunim riječima od zla koje je stvorio.

أعُوذ بكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَ عِقَابِهِ وَ شَرِّ عِبَادِهِ وَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ أنْ يَحْضُرُونَ.[2]

E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammati min gadabihi ve 'ikabihi ve šerri 'ibadihi ve min hemazati-š-šejatini ve en jahdurune.

Utječem se Allahovim potpunim riječima od Njegove srdžbe, kazne, Njegovih loših robova i od priviđenja šejtanskih i od njihova prisustva.

أعُوذ بكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ التِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَ لا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ، وَ بَرَأَ وَ ذَرَأَ، وَ مِنْ شَرِّ ما يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَ مِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا، وَ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأرْضِ، وَ مِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا، وَ مِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَيْلِ وَ النَّهَارِ، وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إلا طَارِقًا يَطْرُقُ بخَيْرٍ يَا رَحْمَانُ.[3]

E'uzu bi kelimati-l-Lahi-t-tammati-l-leti la judžavizuhunne berrun ve la fadžirun, min šerri ma haleka ve bere'e ve zere'e, ve min šerri ma jenzilu mine-s-semai ve min šerri ma jarudžu fiha ve min šerri ma zere'e fi-l-erdi ve min šerri ma jahrudžu minha ve min šerri fiteni-l-lejli ve-n-nehari ve min šerri kulli tarikin illa tarikan jatruku bi hajrin, ja Rahmanu.

Pomoću Allahovih savršenih riječi, koje ne može prevazići niti pobožni niti razvratnik, molim zaštitu pred zlom svega što je stvorio, proizveo ni iz čega i umnožio, od zla onog što s neba silazi i što se u nebo penje, od zla onog što je po Zemlji rasuto (živa bića), što iz nje izlazi, od zla onog što noć iznjedruje i dan obdanjuje, od zla noćnog putnika, osim onog koji na vrata zakuca s dobrom namjerom, o Milostivi.

اللهمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ، رَبَّنَا وَ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الحَبِّ وَ النَّوَى، وَ مُنْزِلَ التَّوْرَاتِ وَ الإنْجِيلِ وَ القرآنِ، أعُوذ بكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أنْتَ آخِذٌ بنَاصِيَتِهِ، أنْتَ

[1] Muslim 4/1728.

[2] Ebu Davud i et-Tirmizi; vidi *Sahihut-Tirmizi* 3/171.

[3] Ahmedov *Musned* 3/119 sa ispravnim lancem prenosilaca i Ibn Sunni pod brojem 637. Vidi *Medžemeu' zeva'id* 10/127.

الأوَّلُ فلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَ أنْتَ الآخِرُ وَ فلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَ أنْتَ الظَّاهِرُ فلَيْسَ فوْقَكَ شَيْءٌ ، وَ أنْتَ البَاطِنُ فلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ.[1]

Allahumme Rabbe-s-semavati-s-seb'i ve Rabbe-l-'arši-l-'azimi, Rabbena ve Rabbe kulli šej'in, Falika-l-habbi ve-n-nava ve Munzile-t-Tevrati ve-l-Indžili ve-l-Kur'an. E'uzu bike min šerri kulli šej'in, Ente ahizun bi nasijetihi, Allahumme Ente-l-Evvelu fe lejse kableke šej'un, ve Ente-l-Ahiru felejse ba'deke šej'un, ve Ente-z-Zahiru fe lejse fevkake šej'un, ve Ente-l-Batinu felejse duneke šej'un.

Allahu moj, Gospodaru sedam nebesa i Prijestolja velikog, Gospodaru naš i svega što postoji, Ti koji daješ da zrnevlje i koštice proklijaju, Objavitelju Tevrata, Indžila i Kur'ana. Tebi se utječem od svakog zla, Ti si Taj koji svim upravljaš. Allahu moj, Ti si Prvi, i prije Tebe nije bilo ništa; Ti si posljednji i poslije Tebe neće biti ničeg; Ti si vidljivi, i iznad Tebe ne postoji ništa, Ti si skriveni, i bez Tebe ništa ne postoji.

بِسْمِ اللَّهِ أرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفسٍ, أوْ عَيْنٍ, حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ بِسْمِ اللَّهِ أرْقِيكَ.[2]

Bismi-l-Lahi erkike min kulli šej'in ju'zike ve min šerri kulli nefsin ev ajnin hasidin, Allahu ješfike bismi-l-Lahi erkike.

U ime Allaha ti rukju učim, protiv svakog zla koje te uznemirava, i od zla svake duše ili oka zavidna, Allah te liječi, u ime Allaha ti rukju učim.

بِسْمِ اللَّهِ يُبْرِيكَ وَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يَشْفِيكَ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إذا حَسَدَ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي عَيْنٍ.[3]

Bismi-l-Lahi jubrike ve min kulli da'in ješfike ve min šerri hasidin iz hasede ve min šerri kulli zi 'ajnin.

U ime Allaha koji te oslobađa i od svake bolesti liječi, od zla zavidnika kad zavidi i od zla svakog koji urok čini.

بِسْمِ اللَّهِ أرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ حَسَدِ حَاسِدٍ وَ مِنْ كُلِّ ذِي عَيْنٍ, اللَّهُ يَشْفِيكَ .[4]

Bismi-l-Lahi erkike min kulli šej'in ju'zike, min hasedi hasidin ve min kulli zi 'ajnin Allahu ješfike.

---

[1] Muslim 4/2084.

[2] Muslim od Ebu Se'ida r.a. 4/1718.

[3] Muslim od 'Aiše r.a. 4/1718.

[4] Sunen Ibn Madže od Ubade ibn Samita r.a. Vidi *Sahih* Ibn Madže 2/268.

U ime Allaha ti rukju učim, protiv svakog zla koje te uznemirava, od zla zavidnika i od zla svakog koji urok čini, Allah te liječi.

Ove zaštitne dove i rukja kojom se liječi od sihra,uroka, šejtanskog napada i svih bolesti, predstavljaju rukju koja će koristiti sa dozvolom Uzvišenog Allaha.

Treća vrsta:

Ukoliko je moguće, puštanje krvi na mjestu ili organu na kojem su vidljivi znakovi sihra, a ako nije moguće dovoljno je kao lijek ovo što je prethodno spomenuto, zahvaljujući Uzvišenom Allahu.[1]

Četvrta vrsta:

Prirodni lijekovi. Postoje prirodni lijekovi na koje ukazuju Kur'an časni i Sunnet, ukoliko ih čovjek uzme sa ubjeđenjem, iskrenošću i sa vjerovanjem da Allah daje korist, onda će Njegovom voljom koristiti. Isto tako postoje lijekovi sastavljeni od bilja i sličnih tvari. Njihova djelotvornost je potvrđena iskustvom, te nema šerijatske zapreke da se koriste, ukoliko nisu zabranjeni.[2]

Neki od prirodnih i korisnih lijekova su: med[3], čurukot[4], Zem-zem voda[5], kišnica na osnovu riječi Uzvišenog: "Mi s neba spuštamo vodu kao blagoslov"[6] i maslinovo ulje, shodno riječima Poslanika s.a.v.s.: "Jedite maslinu i mažite se njome, jer je ona blagoslovljeno drvo"[7]. U stvarnosti, kroz praktičnu primjenu i učenje potvrđeno je da je maslinovo ulje najbolje.[8] Ostali prirodni lijekovi su: kupanje, čišćenje i mirisanje.[9]

---

[1] Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/125. Tu se nalaze vrste liječenja sihra nakon što se pojavi. Nema smetnje da se isprobaju i daju rezultat. Vidi *Musannaf* Ibn ebi Šejbe 7/386-387, *Fethul bari* 10/233-234, *Musannaf* Abdurrezzaka 11/13, *Oštri mač* 194-200 str.*Činjenice o sihru i sud o sihru* od Dr. Musfira ed-Dumejnija str. 64-66.

[2] Vidi *Otvaranje jasne istine u liječenju padavice, sihra i uroka* str. 139.

[3] Vidi 142. str. ; *Otvaranje jasne istine* 140. str.

[4] Vidi 141. str. ; *Otvaranje jasne istine* 141. str.

[5] Vidi 143. str. ; *Otvaranje jasne istine* 144. str.

[6] Sura Qaf, 9. ajet.

[7] Ahmed u *Musnedu* 3/497, Et-Tirmizi i Ibn Madže a Albani ga smatra vjerodostojnim u *Sahihu* et-Tirmizija 2/166.

[8] Vidi *Otvaranje jasne istine u liječenju padavice, sihra i uroka* str. 142.

[9] Vidi prethodni izvor 145. str.

DRUGO POGLAVLJE: liječenje uroka

Liječenje uroka podijeljeno je na više dijelova:

Prvi dio: čuvanje prije nego što dođe do toga i ima ga više vrsta.

1. Onaj ko se plaši čuva se zikrovima i šerijatski propisanim dovama, kao što stoji u prvom dijelu o liječenju sihra.[1]

2. Dova za bereket onoga ko se plaši da nekoga ne urekne – kada vidi na sebi, svome imetku, djetetu, bratu ili nekom drugom ono što ga zadivi:

مَا شَاءَ اللّهُ لا قُوَّةَ الا بِاللّهِ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَيْهِ

"MašaAllah la kuvvete illa billahi, Allahumme barik 'alejhi."

"Ono što Allah hoće, nema snage osim u Allaha, Allahu moj daj bereket u ovome", s obzirom da Poslanik s.a.v.s. kaže: "Kada neko od vas vidi kod svoga brata ono što ga zadivljuje, neka dovi za njegov bereket."[2]

3. Prekrivanje lijepih dijelova tijela za onog ko se boji uroka.[3]

Drugi dio: liječenje nakon što dođe do uroka, ima ga više vrsta.

1. Ako se otkrije osoba koja je urekla, naređuje joj se da abdesti,i tom vodom se kupa onaj koji je ureknut.[4]

2. Puno učenja sure El-Ihlas, El-Feleq i En-Nas, El-Fatihe, Ajetul Kursije, zadnjih ajeta iz sure El-Beqare i propisanih dova u rukji, uz puhanje i potiranje bolnog mjesta desnom rukom, kao što stoji u drugoj vrsti liječenja sihra, u drugom odjeljku od broja 1-11.[5]

3. Uči se na vodu uz puhanje, potom je bolesnik pije, a ostatak pospe po sebi[6], ili uči na ulje i maže se njime.[7] Najpotpunije je da se uči na zemzem vodu, ako za to ima mogućnosti[8] ili na kišnicu.[1]

---

[1] Vidi 85. str. ove knjige.

[2] Malikova *Muvetta'* 2/938, Ibn Madže 2/1160, Ahmed 4/447. Vidi *Sahih* Ibn Madže 2/265. Vidi *Opskrba za dan povratka* 4/170, *Oštri mač u borbi protiv zlih sihirbaza* od šejha Vehida Abdusselama 229-252 str.

[3] Vidi *Tumačenje Sunneta* od El-Begavija 13/116 i *Opskrba za dan povratka* 4/173.

[4] Vidi Ebu Davudov *Sunen* 4/9, *Opskrba za dan povratka* 4/163. *Vidi Štit i lijek iz Ku'rana i Sunneta* od Muhammeda ibn Šaji'a, 144-147 str.

[5] Vidi 96. str. ove knjige.

[6] Ebu Davudov *Sunen* 4/10. To je Poslanik s.a.v.s. učinio Sabitu ibn Qajsu.

[7] Ahmedov *Musned* 3/497; Vidi *Lanac vjerodostojnih hadisa* 1/107, pod brojem 379.

[8] Vidi 78. , 103. 143. str.

4. Nema smetnje da se bolesniku kur'anski ajeti zapišu, potope u vodu a potom se ona pije.[2] Zapisuje se el-Fatiha, Ajetul kursija, zadnja dva ajeta iz sure El-Beqare, sure El-Ihlas, El-Feleq i En-Nas i dove rukje, kako je navedeno u drugoj vrsti liječenja sihra, u drugom i trećem odjeljku od broja 1 do broja 11.[3]

Treći dio: aktiviranje uzroka koji će spriječiti urok zavidnika.

1. Utjecanje Allahu od zla zavidnika.
2. Bogobojaznost i čuvanje u naredbama i zabranama "čuvaj Allaha, čuvat će te".[4]
3. Strpiti se prema zavidniku; oprostiti mu i ne boriti se protiv njega; ne tužiti ga i ne razmišljati o osveti.
4. Osloniti se na Allaha, pa ko se u Njega pouzda, On mu je dovoljan.
5. Ne bojati se zavidnika i ne razmišljati o njemu, i to je najkorisniji lijek.
6. Približavanje Allahu, iskrenost prema Njemu i traženje Njegova zadovoljstva.
7. Pokajanje zbog grijeha, jer oni čovjeka prepuštaju njegovim neprijateljima: "Kakva god vas bijeda zadesi, to je zbog grijeha koje ste zaradili, a On mnoge i oprosti."[5]
8. Davati sadaku i činiti dobročinstvo koliko je god moguće, zato što to izvanredno djeluje u otklanjanju bolesti, uroka i zla zavidnika.
9. Gašenje vatre zavidnika, nasilnika i onoga koji vrijeđa dobročinstvom. Kad god on prema tebi poveća uznemiravanje, zlo, nasilje i zavist, povećaj i ti prema njemu dobročinstvo, iskrenost i sažaljenje prema njemu. Ovo mogu uraditi samo oni kojima je Allah podario sreću.
10. Praktikovanje čistog tevhida koji pripada Silnom i Mudrom, bez čije volje ništa ne može naškoditi niti koristiti. On to sve okuplja i On je Pokretač ovih uzroka. Tevhid je najveća Allahova tvrđava, pa ko u nju uđe bit će siguran. Pomoću ovih deset uzroka otklanja se zlo zavidnika, urokljivca i sihirbaza.[6]

---

[1] Vidi 103.str.

[2] Vidi *Opskrba za dan povratka* od Ibnul Qajjima 4/170 i *Fetve* Ibn Tejmije 19/64.

[3] Vidi 96. str. ove knjige.

[4] Et-Tirmizi, vidi Et-Tirmizijev *Sahih* 2/309.

[5] Sura Eš-Šura, 30. ajet.

[6] Pogledaj Bedai'ul-fevaid od Ibn Qajjima 2/238-245.

TREĆE POGLAVLJE: Liječenje džinskog ulaska u ljude

Liječenje oboljelog u koga je ušao džinn koji ga obmanjuje sastoji se iz dva dijela:

Prvi dio: prije nego što se to dogodi:

U zaštitu spada praktikovanje svih farzova i vadžiba i udaljavanje od svih zabrana, pokajanje za sva loša djela, te zaštita propisanim zikrovima i dovama.

Drugi dio: liječenje nakon ulaska džinna:

Da rukju za oboljelog uči musliman čije srce prati jezik. Najbolje se liječi El-Fatihom[1], Ajetul Kursijom, sa zadnja dva ajeta sure El-Beqare, surama El-Ihlas, El-Feleq i En-Nas, uz puhanje na oboljelog i ponavljanje ovoga tri ili više puta. Uče se i drugi kur'anski ajeti, jer je čitav Kuran lijek za ono što je u srcima, a lijek, uputa i milost vjernicima[2], kao i dove rukje kako je spomenuto u drugoj vrsti o liječenju sihra, u drugom i trećem odjeljku.[3]

Za ovakvo liječenje potrebne su dvije stvari: Prva je da onaj koji je bolestan ima jak duh, da se iskreno približi Allahu i da koristi ispravnu zaštitu-dove, u kojoj se slažu i srce i jezik. Druga stvar je da i onaj koji liječi bude takav, jer je oružje onakvo kakav mu je vlasnik.[4]

Ukoliko se prouči ezan u uho bolesnika to je dobro, jer šejtan bježi od ezana.[5]

---

[1] Vidi *Sunen* Ebu Davuda 4/13-14, Ahmed 5/210 i *Lanac vjerodostojnih hadisa,* broj 2028.

[2] Vidi *Božansko otkrovenje* prema redoslijedu *Musneda* imama Ahmeda 17/183.

[3] Vidi 96-100 str. ove knjige.

[4] Vidi *Duga i korisna rukja u zaštiti čovjeka od džinna i šejtana,* 81-84 str. ; *Oštri mač* od šejha Vehida Abdusselama, 109-117 str. ; vidi *Opskrba za dan povratka 4/66-69* i *Pojašnjenje istine o ulaska džinna u čovjeka i odgovor onome ko to poriče* od učenjaka Abdulaziza ibn Abdullaha ibn Baza, 14. str. ; *Fetve* Ibn Tejmije 19/9-65 i 24/276. *Preventiva i liječenje iz Kur'ana i Sunneta* od Muhammeda ibn Šaji'a 66-69. str Vidi *Način tjeranja džinna iz kuće, zaštita i liječenje* od Muhammeda ibn Šaji'a 59. str. ; *Svijet džinna i šejtana* od el-Ešqara 130. str.

[5] Vidi *Otvaranje jasne istine u liječenju padavice, sihra i uroka,* 112. str. ; el-Buhari pod brojem 574.

ČETVRTO POGLAVLJE: Liječenje duševnih bolesti[1]

Najbolji lijek za duševne bolesti i tjeskobu prsa, u najkraćem izgleda ovako:

1. Uputa i tevhid, kao što su zabluda i mnogoboštvo najveći uzroci tjeskobe srca.
2. Svjetlo istinskog imana kojeg Allah ubacuje u srce roba, uz dobro djelo.
3. Korisno znanje, kad god se proširi znanje roba, rašire se i njegova prsa.
4. Obraćanje i povratak Allahu, voljeti ga cijelim srcem, približavati mu se i uživati u robovanju Njemu.
5. Neprestano spominjanje Allaha u svakoj situaciji i na svakom mjestu, jer zikr ima čudesan uticaj na proširenje prsa, nježnost srca i otklanjanje brige i žalosti.
6. Različite vrste dobročinstva prema stvorenjima i biti im koristan koliko se može. Darežljivi dobročinitelj ima najšire grudi, najbolju dušu i najnježnije srce.
7. Hrabrost – onaj ko je hrabar ima najšire grudi i srce.
8. Izbacivanje ružnih osobina iz srca[2], koje uzrokuju tjeskobu i patnju poput zavisti, srdžbe, mržnje, neprijateljstva, prijezira i nepravde. Prenosi se da je Poslanik s.a.v.s. upitan o najvrjednijem čovjeku pa je odgovorio: "Svaki čovjek čista srca i iskrena jezika. Upitaše: Znamo onog iskrena jezika, ali ko je čista srca? Reče: To je bogobojazni i čestiti, koji nema grijeha, nasilja, mržnje i zavisti."[3]
9. Ostavljanje suvišnih pogleda, priče, slušanja, druženja, jela i sna. Ostavljanje navedenog uzrokuje proširivanje prsa, nježnost srca i otklanjanje brige i žalosti.
10. Zanimanje radom ili korisnom naukom, što odvraća srce od brige i straha.
11. Zanimanje trenutnim poslom a prekidanje razmišljanja o budućnosti i o tugovanju za minulim vremenom. Rob se trudi u onome što mu koristi u vjeri i na dunjaluku. Traži od Gospodara ispunjenje svojih želja i u tome traži pomoć od Njega, jer to odvraća od brige i žalosti.

---

[1] Vidi o ovome *Razlozi širenja grudi u Opskrba za dan povratka* 2/23-28; *Knjiga korisnih sredstava za sretan život* od učenjaka Abdurrahmana ibn Nasira es-Sa'dija.

[2] Ružne osobine su one koje uništavaju svoga vlasnika.

[3] Bilježi ga Ibn Madže pod brojem 4612; vidi *Sahih Ibn Madže* 2/411.

12. Pogled na onog ispod tebe a ne gledaj ko je iznad tebe u zdravlju i onome što ono za sobom povlači i opskrbi i onome što ona za sobom povlači.

13. Zaboravljanje neugodnosti što su se desile, a na koje se ne može uticati i ne razmišljati o njima.

14. Kada roba zadesi neka tragedija, neka je pokuša ublažiti imajući na umu da je moglo biti tragičnije i protiv nje se shodno mogućnosti boriti.

15. Snaga srca i neuzrujanost zbog predpostavki i iluzija, što ih proizvode ružne misli; ne srditi se; ne očekivati nestanak ugodnosti i dolazak neugodnosti, nego se pouzdati u Allaha Uzvišenog uz poduzimanje korisnih uzroka i tražiti od Allaha oprost i zaštitu.

16. Srčano oslanjanje na Allaha i lijepo mišljenje o Njemu. Onaj koji se na Njega oslanja, varke ne utiču na njega.

17. Pametan zna da je njegov zdravi život pun sreće i smirenosti i da je veoma kratak. Zato ga ne skraćuje brigom i ne prepušta se tuzi. To je protiv zdravog života.

18.Kada ga zadesi neugodnost, onda poredi dobivene blagodati u vjerskom i dunjalučkom smislu sa onim što mu se desilo. Kada to uradi, bit će mu jasno mnoštvo blagodati koje ima. Isto tako on poredi strah od neke štete i mnogobrojne sretne mogućnosti, pa ne priziva slabiju mogućnost da prevlada ove brojnije i jače. Tako će nestati njegova briga i strah.

19. Svjestan je da mu uznemiravanja ljudi ne škode, naročito ružne riječi. Naprotiv, njima štete, pa im ne pridaje značaj i ne misli o njima, sve dok mu ne nanesu štetu.

20. Postavlja svoja razmišljanja tako da mu koriste u vjeri i na dunjaluku.

21. Da rob ne traži zahvalnost za dobro koje je učinio osim od Allaha i da zna da je to njegov odnos spram Allaha, zato ne treba da obraća pažnju na zahvalnost onoga kome je dobro učinio: "Mi vas samo za Allahovu ljubav hranimo, od vas ni priznanja ni zahvalnosti ne tražimo."[1]Ovo posebno dolazi do izražaja u odnosu prema supruzi i djeci.

22. Postavljanje korisnih stvari pred sebe i rad na njihovu ostvarenju, a zanemarivanje štetnih stvari i nerazmišljanje o njima.

23. Rješavanje poslova na vrijeme kako bi imao slobodnog vremena za poslije, pa kada u budućnosti dođu novi poslovi biva za njih spreman i psihički i fizički.

---

[1] Sura El-Insan, 9. ajet.

24. Izabrati između korisnih poslova i korisnih nauka ono što je važnije, posebno ono za čim čovjek ima volju i tražiti pomoć Allaha dž. š. tražiti savjet, pa ako u tome vidi korist i odluči se, onda neka se pouzda u Allaha i krene.

25. Govor o javnim i tajnim Allahovim blagodatima. Spoznaja blagodati i razgovor o njima su razlog kojim Allah otklanja brigu, tugu i podstiče roba na zahvalnost.

26. Lijep odnos prema ženi, rodbini, sa onim sa kojim sarađuješ i sa svakim s kim dolaziš u kontakt.Kada primijetiš neki nedostatak, porediš njegove vrline sa tim nedostatkom. Sa takvim pristupom održat će se prijateljstvo i proširit će se prsa: "Neka vjernik ne mrzi vjernicu. Ako me se ne svidi njen karakter, svidjet će mu se nešto drugo."[1]

27. Dova za poboljšanje cjelokupne situacije a najbolja je: "Allahu moj, popravi moju vjeru koja je zaštita mog života i moj dunjaluk na kojem živim i moj ahiret na koji ću se vratiti. Povećaj mi u životu svako dobro, a smrt mi učini odmorom od svakog zla."[2]

Isto tako:

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فلا تَكِلْنِي إِلَى نَفسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ.

"Allahumme rahmeteke erdžu, fe la tekilni ila nefsi tarfete 'ajnin."

"Allahu moj, Tvojoj milosti se nadam, ne prepusti me meni samom, koliko je treptaj oka, popravi moje cjelokupno stanje, nema boga osim Tebe."[3]

28. Borba na Allahovom putu, shodno riječima Poslanika s.a.v.s.: "Borite se na Allahovom putu, jer borba na Allahovom putu predstavlja jedna od džennetskih vrata, kojima Allah spašava od brige i tuge."[4]

Ovi uzroci i sredstva su djelotvoran lijek za duševne bolesti i jedan od najvećih lijekova duševnog stresa za onoga ko bude razmišljao i radio po njima iskreno. Neki učenjaci su njima izliječili mnoge duševne bolesti i Allah je u tome dao veliku korist.[5]

---

[1] Muslim 2/1091.

[2] Muslim 4/2087.

[3] Ebu Davud 4/324, Ahmed 5/42.

[4] Ahmed 5/314, 316, 319, 326, 330 i El-Hakim koji ga ocjenjuje vjerodostojnim i slaže se sa njim Ez-Zehebi 2/75.

[5] Vidi *Uvod u djelotvorna sredstva*, peto izdanje, 6. str.

PETO POGLAVLJE: Liječenje čireva i rana

Poslanik s.a.v.s. bi kada bi se neko požalio na čir ili ranu učinio ovako sa svojim prstom, pa je Sufjan stavio svoj prst u zemlju a potom ga podigao i rekao:

بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةِ بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا

"Bismillahi turbetu erdina bi rīqati ba'dina, jušfā seqīmuna bi izni Rabbina."

"U ime Allaha prah naše zemlje sa našom pljuvačkom, liječi bolest sa dozvolom našeg Gospodara."[1]

Značenje hadisa je;da se na kažiprst stavi malo pljuvačke, zatim prst stavlja u zemlju i na njega se lijepi malo prašine, pa potire sa njim ranjeno ili bolesno mjesto i govori ove riječi prilikom potiranja.[2]

ŠESTO POGLAVLJE: Liječenje nesreće

1. "Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi, - to je Allahu, uistinu, lahko; da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On dade. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce."[3]

2. "Nikakva nevolja se bez Allahove volje ne dogodi, a On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti – Allah sve dobro zna."[4]

3. "Nema roba kojeg zadesi neka nezgoda, pa kaže:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي و أَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

"Inna lilahi ve inna ilejhi radži'une. Allahumme džurni fi musibeti va ahlif li hajren minha."

„Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti. Allahu moj, nagradi me za moju nezgodu i zamijeni mi je nečim boljim, a da ga Allah neće nagraditi za njegovu nezgodu i zamijeniti je nečim boljim."[5]

---

[1] El-Buhari sa komentarom u *Fethu* 10/206, Muslim 4/1724 pod brojem 2194.

[2] Vidi Komentar en-Nevevija na Muslimov Sahih 14/184 i Fethul bari 10/208; Vidi potpuni komentar hadisa u Opskrba za dan povratka 4/186-187.

[3] Sura El-Hadid, 22-23 ajet.

[4] Sura Et-Tegabun, 11. ajet.

[5] Muslim 2/633.

4. "Kada čovjeku umre dijete, Allah upita meleke: - Uzeste li dušu djetetu mog roba? – Da, odgovore oni. – Uzeste li plod njegova srca? - pita Allah. –Da, odgovaraju opet meleki. – A šta na to kaže moj rob? Govore: - Zahvaljuje ti i govori: -Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Tada Allah kaže melekima: - Napravite za mog roba kuću u Džennnetu i nazovite je Kuća zahvalnosti."[1]

5. Uzvišeni Allah kaže: Nema nijednog mog roba vjernika a da neće kada usmrtim njegovo dijete a on se za to bude nadao nagradi, dobiti nagradu Džennet."[2]

6. Kazao je Poslanik s.a.v.s. čovjeku kojem je umro sin: "Zar ne bi volio da dođeš na neka od džennetskih vrata i vidiš ga kako te čeka."[3]

7. Kaže Uzvišeni Allah: "Kada iskušam svoga roba sa njegova dva oka, pa se strpi,(i nada nagradi) nadoknadit ću mu to Džennetom."[4]

8. "Nema nijednog muslimana kojeg pogodi neka neugodnost bilo da je bolest ili nešto drugo, a da mu Allah ne odbaci grijehe, kao što drvo odbacuje lišće.".[5]

9. "Nema nijednog muslimana kojeg ubode trn ili nešto manje, a da mu Allah ne upiše stepen više i time mu pobriše neki grijeh."[6]

10. "Ne zadesi vjernika neka patnja (وَصَبٌ)[7], umor (نَصَبٌ)[8], bolest, tuga ili briga[9] a da mu Allah time ne pobriše loša djela."[10]

11. "Nagrada je velika shodno veličini iskušenja. Kada Allah zavoli jedan narod, stavi ga na iskušenje, pa ko bude zadovoljan dobit će zadovoljstvo, a ko se rasrdi imat će srdžbu."[11]

---

[1] Et-Tirmizi, vidi Sahih Et-Tirmizi 1/298.

[2] El-Buhari sa komentarom u Fethu 11/242

[3] Ahmed i en-Nesai a sened mu je po šartovima Sahiha. Sahihom ga smatra i El-Hakim, Ibn Hibban; vidi Fethul bari 11/243.

[4] El-Buhari sa komentarom u Fethu 10/116, a ono što je u zagradi Sunen Et-Tirmizi, vidi Sahih Et-Tirmizi 2/286.

[5] El-Buhari sa komentarom u Fethu 10/120, Muslim 4/1991.

[6] Muslim 4/1991.

[7] وَصَبٌ - Obavezna bol, kako Uzvišeni kaže: A njih čeka patnja neprekidna" tj. Obavezna i sigurna. Vidi komentar En-Nevevija 16/130.

[8] النَّصَبُ - umor

[9] Rečeno je sa fathom na ى a damom na ه (يَهُمّهُ) ili se kaže (يُهِمّهُ) sa damom na ى I fathom na ه , to jest يَغُمّهُ a oboje je ispravno. Vidi komentar En-Nevevija 16/130.

[10] Muslim 4/1993.

[11] Et-Tirmizi i Ibn Madže, vidi Sahih Et-Tirmizija 2/286.

12. "Allahov rob če biti iskušavan sve dok ne bude osta da hodi po zemlji: bez ijednog grijeha."[1]

SEDMO POGLAVLJE: Liječenje brige i tuge

1. Neće vjernika pogoditi briga i tuga pa kaže - : "Allahu moj, ja sam Tvoj rob, sin Tvog roba i robinje. Moj život je u Tvojoj ruci, Ti upravljaš sa mnom, i Tvoja je odredba za mene pravda, zato te molim svakim imenom kojim Si Sebe nazvao ili ga u Svojoj knjizi objavio, ili ga nekom od svojih stvorenja saopćio, ili ih zadržao za Sebe kao tajno znanje, učini Kuran proljećem srca moga, svjetlom mojih grudi, odlaskom moje tuge i moje brige" – a da muAllah ne otkloni tugu i brigu i dadne mu u zamjenu mjesto radosti.[2]

2. "Allahu moj, utječem ti se od brige i tuge, od slabosti i lijenosti, od škrtosti i kukavičluka, od tereta duga i o toga da budem od ljudi nadvladan."[3]

OSMO POGLAVLJE: Liječenje tegobe

لا إله إلا اللهُ العَظِيمُ الحَلِيمُ , لا إله إلا اللهُ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ , لا إله إلا اللهُ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَ رَبَّ الأَرْضِ وَ رَبَّ العَرْشِ الكَرِيمِ

"La ilahe illallah el-'azimul halim, la ilahe illallah Rabbul 'aršil 'azim, la ilahe illallah Rabbus-semavati ve Rabbul erdi ve Rabbul 'aršil kerim."

"Nema boga osim Allaha, Veličanstvenog, Blagog; nema boga osim Allaha, Gospodara prijestolja velikog; nema boga osim Allaha, Gospodara nebesa i Zemlje i Gospodara Prijestolja plemenitog."[4]

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فلا تَكِلْنِي إلىَ نَفسِي طرْفَة عَيْنٍ وَ أصلِحْ لِي شَأنِي كُلَّهُ لا إله إلا أنتَ

"Allahumme rahmeteke erdžu fe la tekilni ila nefsi tarfete 'ajnin ve aslih li še'ni kullehu, la ilahe ila Ente."

---

[1] Et-Tirmizi i Ibn Madže, vidi Sahih Et-Tirmizija 2/286.

[2] Ahmed 1/391, a Albani ga smatra vjerodostojnim.

[3] El-Buhari 7/158, Poslanik s.a.v.s. je mnogo učio ovu dovu. Vidi El-Buhari sa komentarom u Fethu 11/173.

[4] El-Buhari 7/154 i Muslim 4/2092.

"Allahu moj, Tvoju milost molim, ne prepusti me meni samom koliko je treptaj oka i poboljšaj moje cjelokupno stanje, nema boga osim Tebe."[1]

لا إله إلا أنتَ سُبْحَنَكَ إنّي كُنْتُ مِنَ الظّالِمِين

"La ilahe illa Ente subhaneke inni kuntu minez-zalimin."

"Nema boga osim Tebe, slavljen si, ja sam sebi učinio nasilje."[2]

اللّهُ اللّهُ ربِّي لا أشْرِكُ بهِ شَيْأ

"Allah, Allah, Rabbi la ušriku bihi šej'en."

"Allah, Allah, moj Gospodar, ne činim mu nikakav širk."[3]

DEVETO POGLAVLJE: Samostalno liječenje bolesnika

ضَعْ يَدَكَ عَلَى الذي تَألم مِنْ جَسَدِكَ وَ قلْ : بسْمِ اللهِ, ثلاثا , وَ قلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ : أعُوذ باللهِ مِنْ شَرِّ مَا أجِدُ وَ أحَاذِرُ وَ قدْرَتِهِ

"Da' jedeke alellezi teelleme min džesedike ve qul: Bismillahi (selasen) ve qul seb'a merratin: E'uzu billahi ve qudretihi min šerri ma edžidu ve uhaziru."

"Stavi ruku na mjesto gdje te boli i reci: u ime Allaha (tri puta) a sedam puta reci: utječem se Allahu i Njegovoj svemoći od onog što osjećam i čega se plašim."[4]

DESETO POGLAVLJE: Liječenje bolesnika prilikom posjete

مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مَرِيضًا لمْ يَحْضُرْ أجَلهُ فيَقولُ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أسْألُ اللّهَ العَظِيمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ أنْ يَشْفِيَكَ إلا عُوفِيَ

– *"Ma min 'abdin muslimin jeudu meridan lem jahdur edželuhu, fe jequlu seb'a merratin: Es'elullahel-'Azime Rabbel aršil azimi en ješfijeke."*

"Nema roba muslimana koji posjeti bolesnog, kojem se još nije približila smrt, i kaže sedam puta: Molim Allaha Veličanstvenog, Gospodara Prijestolja velikog da te izliječi, a da neće ozdraviti."[5]

---

[1] Ebu Davud 4/324, Ahmed 5/42, Albani i Abdulkadir Arnaut ga ocjenjuju hasenom.

[2] Et-Tirmizi 5/529 i El-Hakim ga ocjenjuje vjerodostojnim i slaže se sa njim Ez-Zehebi 1/505. Vidi Sahih Et-Tirmizi 3/168.

[3] Bilježi ga Ebu Davud 2/87, vidi Sahih Ibn Madže 2/335 i vidi Sahih Et-Tirmizi 4/196.

[4] Muslim 4/1728.

[5] Bilježi ga et-Tirmizi I Ebu Davud. Vidi Sahih et-Tirmizi 2/210 I Sahih el-Džami' 5/180.

JEDANAESTO POGLAVLJE: Liječenje uznemirenosti i straha u snu

عُوذ بكلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غضَبَهِ وَ عِقابهِ ، وَ شرِّ عِبَادِهِ ، وَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِين. وَ أنْ يَحْضُرُونَ –

"E'uzu bi kelimatillahit-tammati min gadabihi ve 'iqabihi ve šerri 'ibadihi ve min hemezatiš-šejatini ve en jahdurun."

"Utječem se Allahovim potpunim riječima od Njegove srdžbe, kazne, zla Njegovih robova i od šejtanskih priviđenja i njihova prisustva."[1]

DVANAESTO POGLAVLJE: Liječenje groznice

Poslanik s.s.v.s. je rekao: Groznica je džehennemski dašak, pa je hladite vodom."[2]

TRINAESTO POGLAVLJE: Liječenje uboda i ugriza

1.Uči se El-Fatiha uz skupljanje pljuvačke te se ispljune na mjesto uboda.[3]

2. Na mjesto uboda ili ugriza se potare vodom i soli i uči se sura El-Kafirun i sure El-Felek i En-Nas.[4]

ČETRNAESTO POGLAVLJE: Liječenje srdžbe

Liječenje srdžbe čini se na dva načina:

Prvi način je zaštita: Otkloniti uzroke srdžbe, a neki od uzroka su: oholost, samodopadljivost, ponos, pokuđena pohlepa, neprimjerena šala, izrugivanje i slične stvari.

---

1 Ebu Davud 4/12, vidi Sahih et-Tirmizi 3/171.

2 El-Buhari sa komentarom u Fethu 10/174 i Muslim 4/1733.

3 El-Buhari sa komentarom u Fethu 10/208.

4 Et-Taberani u El-Mu'džem es-sagir 2/830. Vidi Medžeme'u ez-zevaid 5/111 sa dobrim senedom.

Drugi način je liječenje srdžbe kada se pojavi: Svodi se na četiri vrste:

1. Utjecanje Allahu od prokletog šejtana
2. Abdest
3. Promjena stanja u kome se nalazi srdita osoba: sjesti, leći, izaći ili se sustegnuti od govora i slično tome.
4. Prisjećanje nagrade koja se obećava za suzbijanje srdžbe i kobnih posljedica srdžbe.[1]

POGLAVLJE O LIJEČENJU MEDOM, HIDŽAMOM I KAUTERIZACIJOM

U Buharijinom Sahihu se navodi: Seid ibn Džubejr prenosi od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. , da je kazao: - Lijek je u tri stvari: Pijenju meda, ubodu kupicom za hidžamu i paljenju vatrom(kauterizaciji), a ja sam svome ummetu zabranio kauterizaciju.[2]

Ebu Abdullah el-Mazirijj je rekao[3]: „Kongestivne bolesti nastaju zbog prevelike količine krvi, žuči, sluzi ili crne žuči. Ukoliko je bolest uzrokovana krvlju, onda je lijek puštanje krvi. Ako se radi o preostale tri tjelesne izlučevine, one se liječe izazivanjem proljeva, shodno tekućini kojom je bolest uzrokovana, tj.upotrebom pojedinih purgativa. I kao da je Poslanik, s.a.v.s. , ukazavši na med, skrenuo pažnju na sredstva za pročišćavanje, a hidžamom je ukazao na puštanje krvi.

Neki komentatori su rekli: - Puštanje krvi također ulazi u riječi Poslanika, s.a.v.s.,: «ubodu kupicom za hidžamu», pa ako lijekovi zakažu, onda je zadnje rješenje u kauterizaciji. Kauterizaciju je spomenuo - Poslanik, s.a.v.s. – kao lijek[4], jer se ona upotrebljava kada je liječenje nedjelotvorno i kada lijekovi koji se piju ne koriste.

A njegove riječi: - Ja sam svome ummetu zabranio kauterizaciju, ili u drugom hadisu: - Ja ne volim kauterizaciju,[5] ukazuju na odgađanje liječenja kauterizacijom, dok to ne bude nužno. Sa kautrizacijom ne treba žuriti jer bol koju prouzrokuje bolest često je blaža od boli prouzrokovane kautrizacijom.»

---

[1] Vidi ovo pojašnjenje detaljnije sa ispravnim dokazima u Laži jezika 110.-112 str. i Mudrost u pozivanju Allahu od autora 64-66 str.

[2] Također ga bilježe imam Ahmed i Ibn Madže

[3] Vidi Zadul me'ad, str. 79.

[4] To jest, kao jednu od vrsta lijekova.

[5] Bilježe Buharija i Muslim.

Neki liječnici kažu: - Humoralne bolesti(bolesti tjelesnih izlučevina) su uzrokovane interakcijom s tjelesnim tečnostima ili bez njih, pa ukoliko su uzrokovane interakcijom s tjelesnim tečnostima, onda se manifestuju kroz četiri stanja: ili **vrućina, ili hladnoća, ili vlažnost** ili **suhoća**, ili se manifestiraju kao izmješane(spojene). Ovo su četiri osobine, od kojih su dvije aktivne: **toplota i hladnoća**, dok su druge dvije pasivne: **vlažnost i suhoća.**

Redovito, aktivno stanje se nalazi sa onim pasivnim. Takođe tjelesne izlučevine i druge mješavine imaju ova dva stanja: **aktivno i pasivno.**

Iz toga proizilazi da osnova humoralnih bolesti potiče od najjačih svojstava tjelesnih tečnosti, a to su: **toplota i hladnoća**. Zbog toga su Vjerovjesnikove riječi temelj za liječenje vrućih i hladnih bolesti, putem izjednačavanja.

Dakle, ako je bolest nastala zbog temperature, liječimo je puštanjem krvi: bilo to obično vađenje krvi ili hidžamom. Zato što tim postupkom ostvarujemo čišćenje i umirivanje tjelesne tekućine.[1] Ukoliko je bolest posljedica hladnoće, liječimo je podizanjem temperature, a to se čini pomoću meda. A ako je potrebno i čišćenje(purgacija), opet će to med učiniti, jer je on laksativ, sredstvo za skidanje tankih naslaga, otapalo i abluent. Tako će se neravnoteža tjelesnih tekućina liječiti sigurno i umjereno bez neugodnosti koje bivaju uzrokovane upotrebom jakih purgativa.

Što se tiče kauterizacije trebamo znati da bolesti tjelesnih tekućina mogu biti akutne, i u tom slučaju će ili brzo prestati ili otići u drugu krajnost, tako da nema potrebe za kauterizacijom. A mogu biti i hronične, pa ih je nakon izvršene purgacije(čišćenja krvi) najbolje liječiti kauterizacijom na one dijelove tijela na kojima je kauterizaciju dozvoljeno primijeniti. Naime, ta bolest je hronična zbog hladne i grube materije koja se već ukorijenila u organ i izobličila njegovu strukturu. Izmijenila je sve što je povezano sa tim organom unoseći mu svoja svojstva, i dolazi do njene upale[2] u tom organu. Ova materija izbacuje se kauterizacijom iz mjesta na kome se ona nalazi i tako se odstranjuje uzročnik bolesti.

Kroz ovaj časni hadis naučili smo postupak liječenja svih fizičkih bolesti, kao što smo naučili temeljni tretman običnih bolesti, kroz riječi Poslanika, s.a.v.s. ,:

„Žestina groznice je od vreline džehennema, pa je rashladite vodom."

---

[1] Jedna od kategorija u koju spada i žigosanje, a koja nije dugotrajna.

[2] To jest, do međusobne rekacije.

Odjeljak o hidžami

Navodi se u *Sunenu* Ibn Madže od Džubare[1] ibn Mugallisa (a on je slab prenosilac) od Kesira ibn Sulejma, koji je kazao: - Čuo sam Enesa ibn Malika kako govori:

- Poslanik, s.a.v.s. , je rekao: - Nisam prošao u noći Israa ni pored jedne skupine, a da nisu kazali: - O Muhammede, naredi svome ummetu hidžamu.[2]Et-Tirmizi bilježi u svom Džami'u hadis od Ibn Abbasa, u kojem stoji: - Praktikuj hidžamu, o Muhammede.[3]U oba Sahiha se navodi hadis od Tavusa od Ibn Abbasa: - Vjerovjesnik, s.a.v.s. , je uradio hidžamu i dao je onome ko mu je to radio naknadu.[4]Također se u dva Sahiha prenosi od Humejda et-Tavila od Enesa: - Poslaniku, s.a.v.s. , je hidžamu radio Ebu Tajjibete, pa je naredio da mu se dadnu dvije mjerice hrane. Urgirao je s.a.v.s. kod njegovih vlasnika pa su mu smanjili otkupninu. I kazao je: - Najbolje čime se možete liječiti je hidžama.[5]U Džami'u et-Tirmizija se navodi od Abbada ibn Mensura da je rekao: - Čuo sam Ikrimu kako kaže: „Ibn Abbas je imao trojicu sluga koji su radili hidžamu. Dvojica su potkradala njega i ukućane a treći je donosio zaradu. Ibn Abbas reče:

- Vjerovjesnik, s.a.v.s. je izjavio: - Divan li je rob koji radi hidžamu: vadi krv, isušuje unutarnje upale i izoštrava vid. I još je kazao: - Kada je Poslanik, s.a.v.s. , bio na Mi'radžu, nije prošao pored skupine meleka, a da nisu rekli: -Praktikuj hidžamu.

Još je rekao: - Najbolji dan za hidžamu je sedmnaesti, devetnaesti i dvadesetprvi u (lunarnom) mjesecu. Rekao je i ovo: Najbolje je da se liječite ušmrkavanjem biljnih lijekova , cjevčicom, hidžamom i hodanjem. I kaže Ibn Abbas: - Uistinu je Poslanik, s.a.v.s. , liječen cjevčicom na usta, pa je zapitao: Ko me je liječio cjevčicom? Svi su zašutjeli. Tada je rekao (Ibn Abbas): - Niko nije ostao u kući a da nije liječen cjevčicom na usta, osim Abbasa."

---

[1] Ibn Madže: On je Muhammed ibn Jezid er-Rib'i el-Qazvini – Ebu Abdullah – jedan od imama u hadisu. Potiče iz Qazvina. Napisao je *Sunen Ibn Madže* u dva toma i to je jedno od šest temeljnih djela «Kutubu sitte». Autor je djela *Tefsirul Qur'an* i *Tarihu Qazvin*. Vidi *Vefejatul el-e'ajan* (1/484), *Tehzibu et-tehzib* (9/530, 2/57)

[2] Hadis je slab.

[3] Bilježi imam Ahmed. U lancu hadisa nalazi se Abad ibn Mensur koji je slab prenosilac.

[4] Isto tako ga bilježe Ebu Davud, et-Tirmizi i Ibn Madže.

[5] Također ga bilježi i imam Ahmed.

Et-Tirmizi smatra da je ovaj hadis garib, a bilježi ga i Ibn Madže.[1]

Odjeljak o koristima hidžame

Hidžama više čisti površinu tijela nego obično vađenje krvi na venu. Obično vađenje krvi čisti tijelo na većoj dubini, dok hidžama izvlači krv ispod kože.**Smatram da** se hidžama i obično vađenje krvi razlikuju shodno vremenu, mjestu, godinama i temperamentu. Topliji krajevi, topliji periodi i topliji temperament čine da ljudi koji žive u tim uslovima imaju uzburkanu krv, tako da je tu hidžama mnogo korisnija od vađenja krvi. Krv je uzburkana, sakuplja se i izlazi na površinu ispod kože tako da hidžama izvlači ono što se nemože izvući klasičnim vađenjem krvi iz vene. Stoga je hidžama korisnija za djecu i za onoga ko ne može fizički podnijeti vađenje krvi.

Liječnici navode da je hidžama u toplijim podnebljima korisnija od vađenja krvi. Njeno obavljanje se preporučuje sredinom mjeseca[2] i nakon toga, to jest, u trećoj četvrtini mjeseca. Stoga što krv na početku mjeseca nije još uzburkana i sazrela[3], dok se na kraju mjeseca smiri. Tako da je sredinom mjeseca i malo poslije ona u najvećoj količini.

Autor djela *El-Qanūnu fit-tibbi* kaže: „Hidžama se ne preporučuje na početku mjeseca, jer se tjelesne tekućine i njihovi spojevi nisu nagomilali u krvi niti su se aktivirale. Isto tako se ne preporučuje na kraju mjeseca, jer tada one smanjuju svoju aktivnost. Naprotiv, ona se obavlja sredinom mjeseca, kada tekućine povećaju svoju uzavrelost do maksimuma, zbog povećavanja svjetlosti mjeseca(nebeskog tijela). Prenosi se od Vjerovjesnika s.a.v.s. da je rekao: - Najbolje je da se liječite hidžamom i vađenjem krvi.[4] U drugom hadisu stoji: - Najbolji lijek je hidžama i vađenje krvi."

---

[1] U lancu hadisa nalazi se Abbad ibn Mensur koji je slab prenosilac. **Es-se'ūtu** – lijek koji se stavlja u nos;
el-ledūdu – lijek koji se sipa kroz cjevčicu s jedne strane bolesnikovih usta.

[2] Vidi *Zadul me'ad*.

[3] El-bejgu: vrenje krvi; Pobrkale su mu se misli: izmiješale se; Tebejjega ed-demu: krv se uzburkala i nadvladala.

[4] Postoje dvije vrste hidžame: Suha hidžama, koja se primjenjuje kod bolova u mišićima.
Vlažna hidžama, kod koje se prvo prave urezi na koži, prije stavljanja kupice koja će upiti krv sa bolesnog mjesta. Primjenjuje se u teškim situacijama sniženog krvnog pritiska uz drhtanje usana i prilikom teškog disanja. Hidžama ispod brade koristi prilikom bola u zubima, na licu i grlu, ukoliko se obavlja tačno. Ujedno pročišćava

Riječi Poslanika, s.a.v.s.,: *„Najbolje je da se liječite hidžamom"* su savjet stanovnicima Hidžaza i toplijih krajeva, s obzirom da je njihova krv razrijeđena i bliža površini tijela, jer je vanjska toplota privlači na površinu kože, što može prezasititi krvlju različita područja ispod kože.

I stoga što su pore na njihovim tijelima šire i imaju slabiju snagu. Zato je kod njih opasno vaditi krv.

Hidžama predstavlja prirodno raspršivanje bilo koje formacije krvne prezasićenosti ispod kože. Ovaj tretman je praćen prirodnom purgacijom ili ispiranjem arterija, a posebno onih areterija i vena koje ne mogu biti lahko tretirane na ovaj način. Puštanje krvi iz svake pojedinačno daje naročitu korist.

Vađenje krvi iz *vene basilicae* umanjuje kongestiju i upalu jetre i slezene. Ono također koristi u smanjenju upala pluća, pleuritisa(upale porebrice) i svim kratkotrajnim bolestima krvi koje se događaju ispod koljena pa sve do kukova.

Vađenje krvi iz *vene medianae* (glavne vene na ruci) koristi[1] prilikom odstranjivanja prolaznog općeg oticanja tijela ako je uzrokovan krvnom izlučevinom kao i općom infekcijom krvi ili toksikemijom.[2]

Vađenje krvi iz vene cephalicae pomaže uravnoteživanju prolaznog drhtanja glave, bola u vratu i kongestije krvi ili simptoma cianosisa(plavilo ili bljedilo kože prouzrokovano nepravilnom oksidacijom krvi) uzrokovanih nedostatkom kisika ili patološkim hemoglobinskim stanjem u krvi. A vađenje krvi iz dvije vratne žile korisno je kod bolova slezene, astme, grudne šupljine i čela.Hidžama na gornjem dijelu leđa, liječi bolove ramena i grla. Dok hidžama na dvjema vratnim venama, koristi kod bolesti glave i njenih dijelova: lica, zuba, ušiju, očiju, nosa i grla, ukoliko su te bolesti nastale usljed povećane koncentracije krvi(kongestijom) ili općom infekcijom krvi ili toksikemijom, ili pak od oba uzroka istovremeno.Enes, r.a. , kazuje: „Poslaniku s.a.v.s. , je obavljana hidžama na vratnim venama i na gornjem dijelu leđa."[3]

U oba *Sahiha* se prenosi od Enesa, r.a. , : „ Poslaniku, s.a.v.s. , je rađena hidžama na tri mjesta: jedna na gornjem dijelu leđa a preostale dvije na

---

glavu i dlanove. Postoje i mnoge druge situacije kada se upotrebljava hidžama. Stoga se vrati na *Zadul me'ad* (poglavlja vezana za hidžamu).

[1] Hidžama na vanjskom dijelu stopala zamjenjuje vađenje krvi iz cjevanične vene, a to je velika vena na zglobu. Ova hidžama koristi zbog rana na stegnima i potkoljenicama, te radi reguliranja menstruacije i svrbeža na mošnjama (iz *Zadul me'ada*).

[2] Ovo je dodatak iz *Zadul me'ada.*

[3] Bilježe ga Ebu Davud i et-Tirmizi, koji kaže da je hadis dobar.

stražnjim vratnim venama."[1]U Buharijinom *Sahihu* se također prenosi od Enesa, r.a. , : „Uradio je(Poslanik s.a.v.s.) hidžamu na glavi, dok je bio u ihramima, zbog glavobolje koja ga je zadesila."[2]Bilježi se u *Sunenu* Ibn Madže od Alije, r.a. , : „Džibril je naredio Vjerovjesniku, s.a.v.s. hidžamu na vratnim venama i gornjem dijelu leđa."[3]U *Sunenu* Ebu Davuda navodi se hadis od Džabira: „Vjerovjesniku, s.a.v.s. , rađena je hidžama na kuku, zbog klonulosti."[4]

Odjeljak o razilaženju ljekara oko hidžame na udubini zatiljka, a to je ispupčenje iznad uha

Ebu Ne'im spominje u knjizi *Vjerovjesnikova medicina,* hadis sa potpunim senedom: „Praktikujte hidžamu posred udubine zatiljka, jer ona liječi pet bolesti."Spomenuo je među njima lepru. U drugom hadisu stoji: „Praktikujte hidžamu posred udubine zatiljka, jer je ona lijek za sedamdesetdvije bolesti."Grupa liječnika je odobrava i kaže da ona liječi izbuljenost[5] oka, abnormalno izbočenje očne jabučice, oticanje čeone kosti i mnoge očne bolesti. Liječi i opterećenost i težinu obrva i očnih kapaka, kao i svrbež po njima.Prenosi se da je Ahmed ibn Hanbel imao potrebu za hidžamom, pa mu je urađena na obje strane zatiljka a ne u samoj udubini. Ovu hidžamu ne odobrava autor *El-Qanuna,* pa kaže: „Ona ustinu prouzrokuje zaborav, baš kao što je kazao naš predvodnik, miljenik i donosilac našeg vjerozakona Muhammed, s.a.v.s. , jer stražnji dio mozga je mjesto gdje je smješteno pamćenje, a hidžama ga uništava.» Kraj citata

Drugi mu odgovaraju pa kažu: „Hadis koji o tome govori nije vjerodostojan, a ako i jest, pa hidžama slabi stražnji dio mozga ukoliko se obavlja bez potrebe. Ali, ako se obavlja radi reguliranja nadolazeće kongestije krvi, onda je korisna i sa medicinskog i sa šerijatskog aspekta. Potvrđeno je da je Vjerovjesniku, s.a.v.s., hidžama rađena na nekoliko mjesta na potiljku, shodno situaciji. Rađena mu je hidžama i na drugim mjestima, već prema potrebi.

---

1 Hadis je od Ibn Abbasa u oba *Sahiha.*

2 Tekst hadisa glasi: „Vjerovjesnik je bio u ihramu dok mu je obavljana hidžama na vanjskom dijelu stopala zbog bola.

3 U senedu hadisa nalazi se Asbag ibn Nubata, koji je slab prenosilac.

4 Bilježe ga i en-Nesai i Ibn Madže. **El-vena** – umor. Dok glagol venna sa gl. imenicom tevnije znači osjećaj klonulosti u poslu.

5 Vidi *En-Nihaje* 1/145.

Hidžama ispod brade liječi bol zuba, lica i grla, ukoliko se obavlja u pravo vrijeme, a ujedno pročišćava glavu i dlanove.Hidžama na vanjskom dijelu stopala zamjenjuje vađenje krvi iz cjevanične vene saphene, a to je velika vena na zglobu. Ova hidžama liječi rane i čireve na stegnima i potkoljenicama[1] i pomaže protiv svrabeža i upale testisa i zataje menstruacije. A hidžama u donjem dijelu prsa liječi otekline, čireve, svrab i bubuljice na stegnima, kao i kostobolju(podagru), hemeroide, debljinu i iritaciju na leđima.

POGLAVLJE O PERIODIMA KADA SE OBAVLJA HIDŽAMA

Et-Tirmizi bilježi u svom *Džami'u* od Ibn Abbasa sljedeći hadis: „Najbolji dan u kojem ćete obavljati hidžamu jeste sedamnaesti, devetnaesti i dvadesetprvi dan u mjesecu.[2]U Džami'u se takođe navodi od Enesa: „Poslaniku, s.a.v.s. , je rađena hidžama na dvije stražnje vratne vene i na plećima i to sedmnaestog, devetnaestog i dvadesetprvog u mjesecu.[3]Od Enesa se prenosi u *Sunenu* Ibn Madže: „Ko želi hidžamu, neka odabere sedamanesti, devetnaesti i dvadesteprvi dan i neka niko od vas ne dopusti da mu uzavrije krv, pa da ga ubije."[4]U *Sunenu* Ebu Davuda prenosi se od Ebu Hurejre a on od Poslanika s.a.v.s.: „Kome se radi hidžama 17. , 19. i 21. u mjesecu, biće izliječen od svake bolesti.[5]" To znači: Od svake bolesti čiji je uzrok povećan dotok krvi ili kongestija.Ovi hadisi su u podudarnosti sa zajedničkim mišljenjem liječnika: Hidžama obavljena u drugoj polovini, tačnije trećoj četvrtini korisnija je od one na početku i na kraju mjeseca. A ako se osjeti potreba za njom i uradi, koristit će bez obzira na vrijeme u kojem je urađena, bilo to početkom ili krajem mjeseca.El-Hallal je izjavio: „Obavijestio me je Ismet ibn Isam i rekao: - Pričao nam je Hanbel i rekao: - Ebu Abdullah Ahmed ibn Hanbel praktikovao je hidžamu kada god bi osjetio navalu krvi bez obzira na vrijeme i dan u kome se to desi."

---

[1] Maloprije smo spomenuli da (hidžama na vanjskom dijelu stopala zamjenjuje vađenje krvi iz cjevanične vene a to je velika vena na zglobu, i da ova hidžama liječi rane na nogama i potkoljenicama...) - iz *Zadul me'ada*.

[2] U senedu hadisa nalazi se Abbad ibn Mensur, a već je kazano da je on slab prenosilac.

[3] Također ga bilježi i imam Ahmed.

[4] Et-tebejjugu: uzavrelost krvi. Lanac hadisa je slab.

[5] U lancu hadisa nlazi se Se'id ibn Abdurrahman el-Džumehi, a on je slab prenosilac.

Pisac El-Qanuna kaže: „Vrijeme hidžame je u toku dana u dva ili tri sata popodne. Treba je tempirati nakon kupanja, osim u koga je krv gusta i ima povećanu viskoznost, on će obaviti kupku, a zatim se znojiti jedan sahat, pa onda raditi hidžamu." Kraj citata

Kod liječnika je pokuđena hidžama kada je čovjek sit, zato što bi mogla uzrokovati začepljnost arterija ili neugodne bolesti, naročito kada je hrana pokvarena i teška za probavu. U jednoj predaji se navodi: „Hidžama na prazan želudac je lijek a na pun bolest, a ako se obavlja 17. u mjesecu, donosi izlječenje.»

Odabir ovih perioda za hidžamu jeste u slučaju prevencije bolesti i čuvanju od neugodnosti te radi čuvanja zdravlja uopćeno.Kada je u pitanju liječenje već nastale bolesti, kad god se javi potreba za hidžamom, ona se obavezno primjenjuje.

A riječi Poslanika, sa.v.s. , :"Neka niko od vas ne dopusti da mu uzavrije krv, pa da ga (visok krvni pritisak) ubije" jesu argument za preventivno djelovanje. Ispravno značenje ovog hadisa je: «Liječite se hidžamom kako vam ne bi krv uzavrela pa vas visok krvni pritisak ubio.», jer je izostavljen prijedlog a potom i rječica أَنْ. Et-tebejjugu jeste el-hejdžu, preokrenuto od bagj, a značenje je: uzburkanost i navala krvi. Već je prethodilo da je imam Ahmed praktikovao hidžamu u bilo koje vrijeme u toku mjeseca.

Odjeljak o izboru dana u sedmici za hidžamu

El-Hallal[1] u svom *Džami'u* kaže: „Obavijestio nas je Harb ibn Ismail kazavši: „ –Upitao sam Ahmeda: - U kojem danu hidžama nije preporučena? Odgovori: - Srijedom i subotom. U *Džami'u* se spominje takođe da je el-Husejn ibn Hassan pitao Ebu Abdullaha o hidžami: - U koje vrijeme nije preporučena? Odgovorio je: - Subotom, srijedom, a kažu i petkom.Bilježi El-Hallal od Ebi Seleme i Ebi Se'ida el-Muqbirija od Ebu Hurejre od Poslanika, s.a.v.s.,: „Kome bude obavljana hidžama srijedom ili subotom, pa ga zadesi lepra ili guba, neka samo sebe kori."[2]

El-Hallal kaže: „Obavijestio nas je Muhammed ibn Alijj ibn Dža'fer, da im je Ja'qub ibn Bahtan pričao, pa je kazao: - Ahmed je upitan o uklanjanju dlaka i

---

[1] On je Abdullah ibn Nedžm ibn Šas ibn Nezzar el-Džuzzami es-Sa'di – Ebu Muhammed – el-Hallal, malikijski pravnik. Bio je učitelj u Egiptu. Zaputio se u Dimjat s ciljem da ide u džihad. Preselio je 616. H / 1219 M. Jedno od njegovih djela je: *El-dževahiru-s-seminetu fi mezhebi alemi-l-medineti* (iz fikha). Vidi *Vefejatu-l-e'ajan* 1/257.

[2] Lanac hadisa je slab.

hidžami srijedom i subotom, pa je to osudio i rekao: - Čuo sam o nekom čovjeku da je uklanjao dlake i praktikovao hidžamu srijedom, pa ga je pogodila lepra.[1]

Rekao sam Ahmedu: - Taj kao da je zanemario hadis? – Da, odgovori Ahmed.[2]

U djelu *El-Efrad* od ed-Darekutnija, navodi se hadis od Nafi'a: „Rekao mi je Abdullah ibn Omer: - Krv mi se uzburkala i nadošla. Nađi mi nekoga ko radi hidžamu, ali neka ne bude ni dijete ni starac. Čuo sam Poslanika, s.a.v.s., kako govori: „Hidžama pojačava memoriju i razboritost. Obavljajte hidžamu sa imenom Allaha Uzvišenog i ne obavljajte hidžamu četvrtkom, petkom, subotom i nedjeljom, a obavljajte je ponedjeljkom. Guba i lepra se spuštaju srijedom."[3]

Ed-Darekutni kaže: - Ova predaja dolazi samo preko Zijada ibn Jahja, dok Ejjub prenosi od Nafi'a predaju u kojoj stoji: - Radite hidžamu ponedjeljkom i utorkom a ne srijedom.Ebu Davud u *Sunenu* bilježi od Ebu Bekreta, da je pokudio hidžamu utorkom i kazao je: Zaista Poslanik, s.a.v.s. , kaže: „Utorak je dan krvi i u njemu je trenutak [4] kada se krv ne zaustavlja."[5]

Iz prethodnih hadisa razumijemo preporučenost liječenja i preporučenost hidžame i to da se obavlja na mjestu gdje situacija zahtjeva. Dozvoljena je hidžama dok je osoba u ihramu. Ako se pri tome javi potreba za kraćenjem kose, to je dozvoljeno. Postoji spor da li je muhrim u takvoj situaciji dužan dati otkupninu, mada stav koji ga obavezuje nije jak.

I postaču je dopuštena hidžama, jer se u Buharijinom *Sahihu* navodi: „Poslaniku, s.a.v.s. , rađena je hidžama dok je bio postač." Međutim, da li to kvari post ili ne, to je već drugo pitanje. Ispravno je: Hidžamom se kvari post, kako je vjerodostojno preneseno od Poslanika, s.a.v.s. ,i nema dokaza koji to osporava. Najvjerodostojniji dokaz koji bi mogao oponirati spomenutom stavu jeste hadis o Poslanikovoj hidžami dok je postio. Ali, taj hadis nije argument za valjanost posta tj. da se Poslanik s.a.v.s. na taj način nije omrsio, osim ako su ispunjena četiri uvjeta:

1. Da je post bio obavezan
2. Da je Poslanik s.a.v.s. bio u mjestu boravka

---

[1] **El-beresu**: bjelina koja se pojavljuje na tijelu.

[2] Vidi *Zadul me'ad*, str. 86.

[3] Bilježi ga Ibn Madže, kao i el-Hakim sa slabim lancima prenosilaca.

[4] To jest vremenski period utorkom.

[5] Lanac ovog hadisa je slab.

3. Da nije imao bolest koja bi zahtijevala hidžamu
4. I da je ovaj hadis nastao nakon hadisa: „Pokvaren je post onome ko radi hidžamu i onome kome se ona radi."

Ukoliko su potvrđene četiri naprijed navedene stvari, moguće je uzeti za dokaz praksu Poslanika, s.a.v.s. , da post važi sa hidžamom. U suprotnom nema smetnje da kažemo da se radi o prekidu nafila posta sa hidžamom ili na drugi način; ili ramazanskog posta na putovanju; ili ramazanskog posta kod kuće ako to nalaže potreba.[1]

Isto kao što se post prekida zbog bolesti; ili čak da se prekine ramazanski post kod kuće iako se hidžama obavlja bez potrebe, ali u svakom slučaju propis ostaje isti. Hadis Poslanika, s.a.v.s., "Pokvaren je post onome ko radi hidžamu i onome kome se ona radi" ima lanac prenosilaca, izgovoren je kasnije i njegov kontekst je jasan tako da je obaveza prihvatiti ga. Naprotiv, nema načina da potvrdimo bar jedan od četiri navedena uslova, a kamo li sve njih?!

Dalje, u hadisima postoji dokaz o unajmljivanju liječnika ili nekog drugog, bez prethodnog ugovora o plaćanju, nego se njemu daje uobičajeni iznos ili ono što će ga zadovoljiti.

Potom postoji dokaz o dozvoljenosti zarade putem hidžame, premda nije lijepo da slobodni čovjek(koji nije rob) jede imetak koji je stečen putem hidžame iako mu to nije zabranjeno. Vjerovjesnik je dao nadoknadu onome ko obavlja hidžamu i nije mu zabranio da je jede. Njegovo imenovanje (u hadisu) takve nadoknade ružnom, slično je imenovanju bijelog i crvenog luka ružnim, što ne mora obavezno značiti da su zabranjeni.

U hadisima se nalazi i argument da je dozvoljeno čovjeku da svom robu svakodnevno nameće namet u konkretnom iznosu, prema njegovim mogućnostima, te da je robu dozvoljeno da raspolaže imetkom koji zaradi preko dogovorenog nameta. Ako bi bio spriječen raspolagati tim imetkom,[2] čitava njegova zarada postala bi namet, i onda ne bi bilo smisla u njegovom određivanju unaprijed. Već sve što pretekne preko sume nameta, to je imetak koji mu je vlasnik dao te je on u posjedu roba, on postupa s njim kako želi.

A Allah najbolje zna.

---

[1] To jest nužda.

[2] Pogledaj *Za'dul me'ad* 83.

PETNAESTO POGLAVLJE: Liječenje čurekotom

Poslanik s.a.v.s. je rekao: "U čurokotu je lijek za svaku bolest osim za samm-smrt."

Ibn Šihab kaže da je es-sammu smrt. Čurokot je eš-šuvniz.[1] Čurekot daje mnogo koristi. Poslanikove riječi: lijek je za svaku bolest, su sintagma poput one u riječima Uzvišenog: "Rušio je sve po dozvoli svoga Gospodara"[2], to jest sve se može uništiti isl(tj. svaka se bolest može izliječiti).[3] U oba Sahiha se prenosi od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. , rekao: „Uzimajte ovo crnu sjemenku (čurekot), u njemu je lijek za svaku bolest, osim smrti."

Crna sjemenka je na perzijskom jeziku šonaiz. To je crni kim, crnika,(*lat. Nigella sativa*) a naziva se i indijski kim. El-Harbi prenosi od Hasana, r.a. , da je to gorušica, dok el-Herevi tvrdi da je zelena sjemenka plod smrdljike (terpentina). Oba ova mišljenja su slaba pretpostavka. Tačno je da se radi o čurekotu, crniki,(*lat. Nigella sativa*).

Čurekot ima mnogo korisnih svojstava. Riječi Poslanika, s.a.v.s. , : „U njemu je lijek za svaku bolest" slične su riječima Uzvišenog: „koji, voljom Gospodara svoga, sve ruši" , to jest, sve se može srušiti(znači da se sve može liječiti ali lijekovi ne djeluju na svakoga). On koristi za sve hladne bolesti. A može koristiti i kod vrućih i suhih bolesti, gdje kombiniranje ograničene količine crnog sjemena sa hladnim i vlažnim lijekovima može pomoći njihovom bržem prodiranju.

Autor *El-Qanuna* i drugi liječnici navode primjer ovakvog djelovanja kada se šafran kombinuje sa kamforom u piluli, kako brzo djeluje i prenosi svoju energiju. Pored šafrana postoje i drugi primjeri, koje poznaju samo iskusni proizvođači. Nije isključena ni upotreba toplotnog svojstva u liječenju bolesti izazvanih temperaturom. Na to ćeš naići u mnogim lijekovima, kao što je: smola[4] i neki drugi lijekovi protiv upale oka koji se sa smolom kombiniraju , poput šećer i ostalih toplih elemenata, koji pomažu kod bolesti oka. Er-remed je, prema tvrdnji ljekara, topla oteklina. Isto tako toplota sumpora pomaže kod svraba (šuge).

---

1 El-Buhari sa komentarom u Fethu 10/143 i Muslim 1735.

2 Sura El-Ahkaf, 25. ajet.

3 Opskrba za dan povratka 4/297. Vidi iz Medicina Kurana i Sunneta od učenjaka Muveffekuddina Abdullatifa el-Bagdadija, 88. str.

4 Ovako se navodi u *Zadul me'adu.*

Čurekot je topao i suh u trećem stepenu, otklanja nadutost; koristi kod eruptivnih kožnih oboljenja; koristan je kod gube, četverodnevne povratne sluzne groznice; otklanja začepljenja; neutrališe vjetrove i suši vlažnost koja se javlja u želucu.

Kada se istuče, pomiješa s medom i popije u vrućoj vodi: topi kamence u bubrezima i mokraćnom mjehuru. Ukoliko se ovaj napitak pije nekoliko dana, mokraća, menstruacija i mlijeko kod žena postaju obilniji.

Kada se zagrije sa sirćetom i namaže po stomaku, liječi lišajeve. Ukoliko se pomiješa sa svježom ili skuhanom vodom od gorke tikvice, njegovo djelovanje u izbacivanju glista i ostalih crijevnih parazita bit će jače. Odstranjuje, neutralizira i liječi gripu, ako se istuče, zaveže u krpu i konstantno ušmrkava.

Ulje čurekota korisno je kod opadanja kose i guljenja kože na glavi, bradavica i mladeža. Kada se određena količina(miskal) popije s vodom, liječi zadihanost i otežano disanje. Povezivanje glave sa čurekotovim uljem olakšava glavobolju.

Ako se zagrije sedam zrna sa majčinim mlijekom i da se onome koji je obolio od žutice, osjetiće izrazito poboljšanje.

Kada se čurekot prokuha sa sirćetom i izapiru usta, štiti zubnu caklinu od hladnoće. Ako se smrvi i daje kroz nos, otklanja suzenje očiju a ako sa njim i sa sirćetom pravi povez, eliminiše bubuljice i čireve, kao što uništava hronično sluzave otekline i tvrde otekline.

Čurekotovo ulje ušmrkano kroz nos, otklanja paralizu lica. Kada se pije 2,5–5 grama, pomaže kod uboda otrovnog pauka tarantule. Ukoliko se samelje usitno i pomiješa sa uljem smrdljike i naspu se tri kapi u uho: pomaže kod upale uha, kod propuha i začepljenja.

Kad se isprži, fino samelje i zagrije na biljnom ulju, pa se naspu u nos tri ili četiri kapi, liječe prehladu koja izaziva preveliko kihanje.

Ako se peče i pomiješa sa voskom koji se otapa u ljiljanovu ili u ulju kne, pa se njime namažu gnjojni čirevi na nogama, nakon što se isperu sirćetom: koristiće pri njihovom otklanjanju.

Ukoliko se samelje u sirće i njime maže po gubavom mjestu, lišaju i na tvrde kraste[1], liječi ih i uklanja.

Kada se čurekot fino samelje i svakodnevno se u težini dva drama[2] pomiješan sa hladnom vodom popije, pomaže pri ujedu bijesnog psa. S time da se to pije, prije nego čurekot ispari iz vode. To će izvrsno djelovati i spasiti ga.

---

[1] Ovako se navodi u *Zadul me'adu*. Vidi: *El-Qamus* i *El-Muhtar*.

[2] Apotekarska mjera za težinu koja iznosi 3.89 grama.

Čurekotovo ulje ušmrkano na nos, liječi paralizu i ukočenost. A kad se zapali, tjera otrovne gmizavce i insekte.

Ako se smola topi sa vodom i namaže unutar prstena čmara, a zatim se po njemu pospe usitnjeni čurekot, nastaju odlične masti, koje čudotvorno liječe hemeroide.

Korisna dejstva čurekota su nekoliko puta mnogobrojnija od onih koja smo spomenuli. Pije se u težini dva drama.

ŠESNAESTO POGLAVLJE: Liječenje medom

Uzvišeni Allah kaže o opisu pčele: "Iz utroba njihovih izlazi piće različitih boja koje je lijek ljudima. To je uistinu dokaz za ljude koji razmišljaju."[1]

Poslanik s.a.v.s. je kazao: " Lijek je u troje: u puštanju krvi, u pijenju meda i u žigosanju vatrom, a ja sam svome ummetu zabranio žigosanje."[2] Rekao je Ibn Džurejdž: - Ez-Zuhri je rekao: - Drži se meda, jer je dobar za pamćenje.

Najbolji med je onaj koji je najčišći, najbjelji, najblaži i najslađi. Onaj med koji se uzima sa brda i drveća, bolji je od onog koji se uzima iz košnica. A on je onakav kakav je pašnjak pčela.

SEDMNAESTO POGLAVLJE: Liječenje zem-zem vodom

Ona je prva među vodama, najčasnija i najcjenjenija. Kod svijeta je najomiljenija, najskuplja i najdraža. Ona je jako vrelo Džibrilovo i piće Ismailovo[3]. U oba *Sahiha* se prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s. , da je kazao Ebu Zerru – a on je proveo kod Ka'be i među njenim prekrivačima 40 dana i noći, ništa nije imao od hrane nego je samo pio zemzem vodu – rekao mu je: „Uistinu je zemzem voda hrana koja zasiti." A u dodatku kojeg nema u Muslimovoj predaji stoji: „I lijek je bolesnom."

U Sunenu Ibn Madže bilježi se hadis od Džabira ibn Abdullaha, r.a. , od Vjerovjesnika, s.a.v.s. , : „Zemzem voda je za ono zbog čega se pije." Jedna grupa učenjaka smatra ovaj hadis slabim zbog Abdullaha ibn Muemmela[4] u predaji od Muhammeda ibn Muslima (el-Mekki).

---

[1] Sura en-Nahl 69. ajet.

[2] El-Buhari sa komentaorom u Fethu 10/137, vidi Koristi meda u Opskrba za dan povratka 4/50-62, Liječenje iz Kurana i Sunneta od El-Bagdadija, 129-136 str.

[3] Ovako se navodi u *Zadul me'adu*. Vidi: *El-Feth el-kebir* 3/75.

[4] Ovako se prenosi u *Zadul me'adu*. Vidi: *Sunen* Ibn Madže 2/130.

Već smo naveli predaju od Abdullaha ibn Mubareka: „Kada je bio na hadždžu, otišao je do zemzem vode i rekao: Allahu moj, doista nam je pričao Ibn Ebi el-Mevali od Muhammeda ibn el-Munkedira[1], od Džabira ibn Abdullaha a on od Tvoga Vjerovjesnika, s.a.v.s. , da je kazao: „Zemzem voda je za ono zbog čega se pije." A ja je pijem zbog žeđi na Sudnjem danu." Ibn Ebi el-Mevali[2] je povjerljiv prenosilac, pa je onda hadis dobar. Jedni ga smatraju autentičnim a drugim lažnim. Kod oba mišljenja postoji pretjerivanje.

Kaže Ibn Kajjim: Ja sam probao, a i mnogi drugi, liječenje zemzem vodom u raznim situacijama. Njome sam se liječio od nekoliko bolesti. Izliječio sam se Allahovom dozvolom i vidio sam, kako onaj koji pije više dana samo zemzem vodu, otprilike pola mjeseca ili malo duže, ne osjeća glad i obavlja tavaf poput ostalih. Upoznat sam da je takav možda živio o zemzemu i 40 dana, pa je zadržao snagu. Obavljao je spolni odnos sa ženom, postio i obavljao tavaf više puta.

1. Kazao je Poslanik s.a.v.s. o zemzem vodi: " Ona je blagoslovljena, hrana je gladnom a lijek bolesnom."[3]

2. Džabir r.a. prenosi da je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Zem-zem voda je za ono za što se pije."[4]

3. Nosio je zemzem vodu u kofi i mješini i sipao je na bolesne i pojio ih.[5]

Kaže Ibn Kajjim: Ja i drugi smo isprobali liječenje zem-zem vodom. Liječio sam zemzem vodom nekoliko bolesti, pa sam ozdravio[6] Allahovom voljom.[7]

OSAMNAESTO POGLAVLJE: Liječenje bolesti srca

Tri su vrste srca:

1. **Zdravo srce:** Na Sudnjem danu će se spasiti samo onaj ko dođe Allahu sa takvim srcem. Uzvišeni je rekao: "Na dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu čista srca dođe spašen biti."[8]

---

[1] Tako se navodi u Zadul me'adu „el-Munkedir". Vidi: *El-Feth el-kebir* 3/75.

[2] Ovako se navodi u Zadul me'adu. Vidi: *Et-Tehzib* 6/282.

[3] Muslim 4/1922, ono što je u zagradi je kod El-Bezzzara, El-Bejhekija i Et-Taberanija sa vjerodostojnim lancem. Vidi Medžme'u ez-zevaid 3/286.

[4] Bilježi ga Ibn Madže i drugi. Vidi Sahih Ibn Madže 2/183 i Irvau el-galil 4/320.

[5] Et-Tirmizi i el-Bejheki 5/202. Vidi Sahih Et-Tirmizi 1/284. Lanac vjerodostojnih hadisa od Albanija 2/572 pod brojem 883; Opskrba za dan povratka 4/392.

[6] Drugi koji žive van Hidžaza kažu فبرءت . Vidi En-nihaje fi garibil hadis 1/111.

[7] Opskrba za dan povratka 4/178 i 393.

[8] Sura Eš-Šuara' 88-89 ajet.

Zdravo srce je ono koje je zdravo od strasti koja se suprotstavlja Allahovim naredbama i zabranama, i od svake sumnje koja se suprotstavlja vijestima od Njega, i zdravo je od obožavanja nekog drugog i zdravo je od uzimanja za sudiju nekog mimo Poslanika s.a.v.s.Ukratko, čisto i zdravo srce je čisto od bilo kakvog širka Allahu dž.š.

Ono je iskreno u obožavanju Allaha dž.š. željom, ljubavlju, pouzdanošću, obraćanjem, poniznošću, strahom i nadom. Njegovo djelo je iskreno u ime Allaha. Ako zavoli, zavoli u ime Allaha, a ako mrzi, mrzi u ime Njega. Ako daje, daje u ime Allaha, a ako ne daje, to je opet u ime Njega. Čitava briga, ljubav, misao, tijelo, djela, san, java pripada Allahu. Govor o Njemu je najugodniji. Misli kruže oko Njegova zadovoljstva i ljubavi[1]. Molimo Allaha da nabude ovakvo srce.

2. Mrtvo srce: Ono je suprotno prvom, ne poznaje svoga Gospodara, ne robuje Njegovim naredbama i onome što On voli i čime je zadovoljan.Uživa u strastima i užicima, premda to ljuti i srdi njegova Gospodara. Ono obožava nekog drugog: iz ljubavi, straha, nade, zadovoljstva i srdžbe, veličanja i ponižavanja. Ako se rasrdi ili zavoli, radi to u ime drugog. Ako daje ili ne daje opet to radi u ime drugog. Strast je njegov vođa, neznanje njegov vodič, nemarnost njegova jahalica.[2] Allahu se utječemo od ovakvog srca.

3. Bolesno srce: To je srce u kome ima života ali i bolesti. Ima dva elementa koja ga naizmjenično obuzimaju,i ono pripada onome koji nadvlada. U njemu ima ljubavi prema Allahu i vjere u Njega, iskrenosti, pouzdanja u Njega. I to je element života. U njemu je i ljubav prema strastima, pohlepi, zavisti, oholosti, samodopadanju, uzdizanju, činjenju nereda na Zemlji uz vladanje, dvoličnost, prikazivanje, škrtost. To je element koji ga uništava i kvari.[3] Utječemo se Allahu od takvog srca.

Kuran časni sadrži lijek za sve bolesti srca. Uzvišeni kaže: ***"O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima."***[4]

"Mi objavljujemo u Kuranu ono što je lijek i milost vjernicima, a nevjernicima on samo povećava propast."[1]

---

[1] Vidi Igasetu el-lehefan min mesaidi eš-šejtan od Ibnul Kajjima, Allah mu se smilovao 1/7 i 73.

[2] Vidi prethodni izvor 1/9.

[3] Vidi igasetu el-lehfan 1/9.

[4] Sura Junus, 57. ajet.

Bolesti srca se dijele na dvije vrste:

Vrsta u kojoj vlasnik srca trenutno ne osjeća bol i to je bolest neznanja i sumnji. Ova vrsta je nabolnija ali je srce zbog pokvarenosti ne osjeća.

Druga vrsta trenutno nanosi bol: poput brige, tuge, srdžbe. Ova vrsta se liječi prirodnim lijekovima, uklanjanjem uzroka koji je izazivaju isl.

Srce se liječi sa četiri stvari:

Prva stvar: Kuranom časnim, jer je on lijek za sumnju u grudima. Uklanja širk i prljavštinu nevjerstva, bolesti sumnje i strasti. On je uputa za onoga ko poznaje istinu i radi po njoj. On je milost kojom vjernici dobijaju ovosvjetsku i ahiretsku nagradu: "Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi?"[2]

Druga stvar: Srcu su potrebne tri stvari:

a- Ono što će sačuvati njegovu snagu, a to biva pomoću vjerovanja, dobrog djela i pokornosti.

b- Zaštita od štetnih stvari, a to ide odstranjivanjem od svih vrsta nepokornosti i prekršaja.

c- Izbacivanje svega što nanosi štetu, a to dolazi pokajanjem i traženjem oprosta.

Treća stvar: Liječenje srca od bolesti ovladavanja vlastite duše njime i tu postoje dva lijeka:

Samoobračun sa njom i suprotstavljanje duši.

Dvije su vrste samoobračuna:

Prva je prije djela i ima četiri podvrste:

1. Da li je ovo djelo njemu određeno?
2. Da li je ovo djelo bolje ostaviti?
3. Želi li se ovim djelom Allahovo zadovoljstvo?
4. Da li ovo djelo zahtijeva pomoć, i ako je tako postoje li pomoćnici?

Ukoliko ima odgovor na ova pitanja uradit će ga, a u suprotnom neće.

Druga je nakon djela i ima tri podvrste:

1.Samoobračun sa dušom po pitanju pokornosti koja je Allahovo pravo, ukoliko je nije ispunila na ispravan način. Allahova prava su: iskrenost, savjet, slijeđenje, svjedočenje dobročinstva, svjedočenje Allahove blagodati prema njemu i priznanje sopstvene manjkavosti nakon svega toga.

2. Samooobračun sa dušom za svako djelo koje je bolje ostaviti nego uraditi.

---

[1] Sura El-Isra, 82. ajet.

[2] Sura El-Enam, 122. ajet.

3. Samoobračun sa dušom radi neke dozvoljene ili uobičajene stvari, koju nije uradio. Želi li u tome Allaha i ahiret, pa da bude na dobitku, ili želi dunjaluk, pa da bude na gubitku.

Sve to se spaja u tome da se prvo izvrši samoobračun za farzove, pa ih upotpuni ako su manjkavi. Potom vrši samoobračun zbog zabrana, pa ako zna da je učinio neku od njih, pokaje se i zatraži oprost. Zatim za ono što su uradili dijelovi tijela a onda ako je nešto uradio iz nemarnosti.

Četvrta stvar: Liječenje bolesti srca pomoću koje šejtan ovladava njime:

Šejtan je čovjekov neprijatelj, i oslobađanje od njega biva pomoću onoga što je Allah propisao u traženju zaštite od njega. Vjerovjesnik s.a.v.s. je spojio zaštitu od zla duše i zaštitu od šejtana. Poslanik s.a.v.s. je kazao Ebu Bekru:

قلِ اللَّهُمَّ فاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَ الأرْضِ ، عَالِمَ الغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَ مَلِيكهِ ، أشْهَدُ أنْ لا إله إلاّ أنتَ ، أعُوذ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفسِي ، وَ مِنْ شَرِّ الشَّيْطانِ وَ شِرْكِهِ ، وَ أنْ أقتَرِفَ عَلَى نَفسِي سُوءًا أوْ أجُرَّهُ إلَى مُسْلِمٍ –

"Qul Allahumme Fatires-semavati vel erdi, Alimel gajbi veš-šehadeti, Rabbe kulli šej'in ve Melikehu, ešhedu en la ilahe illa Ente, e'uzu bike min šerri nefsi ve min šerriš-šejtani ve širkih, ve en aqterife 'ala nefsi su'en ev edžurrehu ila muslim."

"Reci, Allahu moj, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaoče tajnog i javnog svijeta, Gospodaru svega i Vladaru toga, svjedočim da nema boga osim Tebe, utječem Ti se od zla svoje duše, od zla šejtana i njegovog širka, i od toga da učinim zlo sebi ili drugom muslimanu. Reci to kad osvaneš i kad omrkneš i kad ideš u postelju."[1]

Traženje zaštite od Allaha, oslonac na Allaha i iskrenost sprečavaju šejtanovu vlast.[2]

Neka je Allahov salavat i selam na Njegovog roba i poslanika Muhammeda, njegovu porodicu, sve drugove i na onog ko ih slijedi u dobročinstvu do Sudnjeg dana.

---

[1] Et-Tirmizi i Ebu Davud. Vidi Sahih et-Tirmizi 3/142.

[2] Vidi Igasetu el-lehefan 1/145-162.

Literatura

-Essunenu vel-mubtedeat,od Muhammeda Abdusselama Eš-šukkajrija.štampa Darul-kutub el-ilmijje 1400g.h.

-Sevatiu'l-kamerejni =Ahkamul-i'idejni od El-Ferjabiaj.

-Essejlul-džerrar ul-mutedeffik ala hadaikil-ezhar, autor Muhammed ibn AliEš-Ševkani umro 1250g.h.,recenzije Muhammed Ibrahim Zajid, štampa, Darul-kutub el-ilmijje, prvo potpuno izdanje 1405g.h.

-Šerhul-ezkar li ibn Allan=El-ezkar.

-Šerh ibn Redžeb li sahih El-Buhari(kitabulvitr), ručno prepisan i kod mene ima primjerak koji sam dobio posredstvom brata Muhammeda ibn Nasira El-Adžemija, da ga Allah nagradi.

-Šerhus-sunne, od husejna ibn Mesu'da El-Begavija umro516 g.h., recenzija Šuajb Arnaut i Muhammed Zehir Eš-Šaviš, štampa El-mektebe el-islamijje, drugo izdanje 1403g.h.

-Šerhu Muslim lin-Nevevi=El-minhadž šerhu sahihi Muslim ibn Hadždžadž(Harfu mim)

-Šerhu meanil-asar, od Ebu Dža'fera Ahmeda ibn Muhammeda ibn selame Et-Tahavi umro 321g.h., korektutru i provjeru uradio Muhammed Zuhri En-Neddžar,štampa;Darul-kutub el-i'lmijje, prvo izdanje1399g.h.

-Eš-Šemail(Eš-Šemail muhammedijje) od Ebu ISE Muhammeda ibn Sevreta Et-Tirmzija umro279g.h.prvo izdanje 1403.

-Sahihul-Buhari=El-Džamia essahih, od Buharija.

-Sahihuttergib vetterhib lil hafiz El-Munziri, od Albanija, štampa El-mektebe el-islamijje, prvo izdanje 1402g.h.

-Sahihul-džamia essagir ,od Albanija,štampa El-mektebe el-islamijje, drugo izdanje 1399g.h.

-Sahih ibn Hibban=El-ihsan[1] btertibi ibn Hibban.[2]

- Sahih ibn Hibban=Mevariduz-Zama'n.

-Sahih ibn Huzejme, od Muhammeda ibn Ishaka ibn Huzejme,umro 311g.h.Recenziju je uradio;Muhammed Mustafa El-Eazami, štampa ;El-mektebe el-islamijje 1390g.h.

---

[1] Kad sam ukazivao na Sahih Ibn Hibban, upozoravao sam da je to posredstvom; E-ihsan, mojim riječima :El-ihsan.

[2] Kad sam ukazivao na Sahih ibn Hibban, upozorio sam da je to posredstvom; Mevariduz-zamaan, mojim riječima;Mevarid.

-Sahih ebu Avane, od ebu Avane Jakub ibn Ishak umro 316g.h.,štamapa;Darul-mearife littibaa vennešr.

-Sahih senen ibn Madždže bihtisari sened, ocjena hadisa Albani,realizacija Mektebetutterbije el-arebi li duvel-El-Halidž, podjela El-mektebe el-islamijje, treće izdanje 1408g.h.

-Sahih sunenut-Tirmizi bihtisari sened, ocjena hadisa šejh Albani realizacija Mektebetutterbije el-arebi li duvel-El-Halidž, podjela El-mektebe el-islamijje, prvo izdanje 1409g.h.

-Sahih sunen ebi Davud bihtisari sened, realizacija Mektebetutterbije el-arebi li duvel-El-Halidž, podjela El-mektebe el-islamijje, prvo izdanje 1409g.h.

-Sahih sunenun-Nisai bihtisari sened, realizacija Mektebetutterbije el-arebi li duvel-El-Halidž, podjela El-mektebe el-islamijje, prvo izdanje 1409g

-Sahih Muslim:El-Džamiu ssahih li Muslim.

-Salatut-Teravih, od šejha Albanija, štampa El-mektebe el-islamijje, drugo izdanje 1405g.h.

-Salatul-i'dejni bil-musalla hije essunne, od šejha Albanija, El-mekteb el-islami.

-Tabekatuš-Šafiijje, autor Tadžuddin Abdulvehhab ibn Essubki umro 771g.h.Recenziju uradio Muhammed Tanahi i njegovi saradnici. Izdavač :Darul- ihja el –kutub el-arebijje1383g.h.

-Aridatulk-Ahvezi bišerh sahih Et-Tirmizi od ibn Arebija El-Malikija umro 542g.h.izdavač Darul-kutub el-ilmijje.

-Ilm usulul-bida', od Alije Hasana Abdul-Hamida, izdavač;Darur-raje u Rijadu, prva štampa 1413g.h.

-Amelul-jevm vellejle od Ahmeda ibn Šuajba En-Nisaija umro 303g.h. Recenziju uradio dr.Faruk Hamade. Izdavač Muesseseturrisale, drugo izdanje 1406 g.h.

SARŽAJ

U vrijeme kada je pravog znanja sve manje , a neznanja sve više, povratak vjeri i izučavanje uzvišene vjere din Islama se namećće kao prijeka potreba. Kao takva, knjiga je veoma koristan priručnik, kako za pojedinca i porodicu tako i za cjelokupno društvo. Po svojoj koncepciji ona obrađuje različite aspekte triju islamskih disciplina: dova, muslimanskim imenima i njihovom značenju te medicini Božijeg poslanika Muhameda a.s. Knjiga koja je nezaobilazna za svaku porodicu, razlog za njenu čitanost i popularnost leži u činjenici što je detaljna i sveobuhvatna u obradi brojnih pitanja koji tište svakog muslimana.

Prof.hfz.Ribo ef. Zekeriah

PUT KA ALLAHOVOJ MILOSTI

3